

**YÜKSEK ÖĞRETİMDE
"CAZİBE MERKEZİ"
OLMAK ADINA**

**DEİK'TEN EĞİTİMDE
BÜYÜK ATILIM**

02

**ÜNİVERSİTELER
AYAKTA
KALABİLECEK Mİ?**

**DİJİTAL DEVRİM
AKADEMİK
HAYATIMIZI NASIL
DEĞİŞTİRİYOR?**

Jim Randle - June Soh

04

**AVRUPA BİRLİĞİ,
MİLLİYETÇİLİK VE
KADER**

**AVRUPA BİR DAHA BİR
ARAYA GELEMİYECİK**

George Friedman

06

**CİNAYET
KURUMSALLAŞIYOR
VE NORMALLEŞİYOR**

**AZİZ CASUS UÇAK
KİLİSESİ'NDE DUA
ETMEK**

Tom Engelhardt

10

**HIZLA YAŞLANAN VE
MÜSLÜMANLAŞAN BİR
ÜLKE: RUSYA**

**RUSYADAKİ
MÜSLÜMANLAR İÇİN
RUS VE OSMANLI
ARASINDA SÜRDÜRÜLEN
MÜCADELE**

Roman Silantiyev

11

AYDIN

İSRAİL

VE BARZANI AİLESİ

**Yıl 1966,
K. Irak....
MOSSAD
Başkanı Meir Amit,
Molla Mustafa
Barzani ile...**

Doç. Dr. Sait YILMAZ*

İran, Arap ve Bizans tarihçileri tarafından varlıkları kaydedilmiş olmasına rağmen Kürtlerin kökeni konusunda belirli bir ittifak yoktur. Bazı Kürt tarihçileri, kendilerini Urartulara, Ari Irka bağlamak istemişlerse de bunu belgeleyememişlerdir. Kürtlerin kökeni konusunda dil'e bakmakta bir fayda sağlamamaktadır; Kürtçede biraz Arapça, biraz Farsça ve Türkçe dışında pek az sözcüğe rastlanmıştır. Tarih Kürtlere Orta Doğu'da rastlamış ve hiçbir zaman bağımsız bir devlet olamamışlardır. Daima, o çevreye hâkim devletlerin yönetiminde kalmışlar, her dönemde bağımsız olmak için başkaldırmışlar ve yenilmişlerdir. Ancak her zaman birlikte yaşadıkları topluma kendilerini kabul ettirmişler, onlarla bazen uyuşarak bazen diklenerek günümüze kadar gelmişlerdir. Kürtler tarihte homojen bir topluluk olmamışlar, bugün de değildir. Birden çok etnik topluluk olmalarının en önemli göstergesi birbirini anlamayacak kadar çok ve farklı lehçeler kullanmalarıdır. Pek çok aşiret reisi ya yabancı kökenlidir ya da menşeleri farklı gruplara hâkimdir. Irak'ın kuzeyinde Nakşibendilik tarikatı yaygındır. Nakşibendi aileleri ve şeyhleri içinde en güçlüsü günümüzde Barzani ailesidir. Irak'ın kuzeyinde bağımsız bir Kürt devleti kurmak isteyen Mesut

Barzani'nin babası Molla Mustafa Barzani'nin ağabeyi Şeyh Abdüsselam, Nakşibendiliğin yayılmasını sağlayan Kürt kökenli Nakşibendi tarikatı lideri Mevlana Halid'in mürididir. Mevlana Halid'in Halidiye yolu Irak'ın kuzeyinden bütün Orta Doğu'ya yayılmış, Kürt-İslamcılığının Nakşibendi kolu İstanbul'a ulaşmıştır. Barzani ailesinden çıkan Nakşibendi-Halidi şeyhlerin hepsi kendilerine Mesih-Mehdi payesi vermişlerdir. Barzani ailesine ait Nakşibendi-Halidi şeyhler müritlerine bağımsız Kürdistan fikrini empoze etmekteydiler. Osmanlı Türkiye'si içindeki fikri anlamda ilk Kürt isyanını başlatan, Nakşibendi-Halidi Şeyhi I.Abdüsselam Barzani, müritleri tarafından Mehdi olarak kabul ediliyordu. I.Abdüsselam İstanbul'u ele geçirerek halife koltuğuna oturmak rüyaları içindeydi. Ancak müritleri tarafından uçtuğuna inanılan I. Abdüsselam Barzani pencereden fırlatılınca yere çıkılarak öldü. Şeyh II. Abdüsselam Barzani ise Osmanlı Türkiye'si'ne karşı silahlı isyana teşebbüs eden ilk Nakşibendi-Halidi Kürt şeyhidir.

Barzaniler 1900'lere kadar Barzan köyünde kurdukları tekkelerde pek çok Nakşibendi-Halidi mürit yetiştirdiler. Barzan, Türkiye sınırına 15, İran-Irak sınırına 70 kilometre mesafede yer alır. Barzan şehri, önce

Yahudi hahamlar sonra da Nakşibendi tarikatı şeyhleri ile ve Kürt milliyetçiliğinin cazibe merkezi olarak varlığını sürdürdü. Barzani aşireti her fırsatta Osmanlı Türkiye'si'ne isyan etti. Kürt isyanları ile Barzani aşiretinin ortaya çıkışı hemen hemen aynı zamanlara denk gelmektedir. Barzani aşiretinin yaklaşık 200 yıllık geçmişi Osmanlı Türkiye'si'nin zayıflaması ile başlar. 1. Dünya Savaşı esnasında Irak'ta Osmanlıların Orta Doğu'dan çekilmesine neden olan bazı isyanlar olmuştur. İngilizlerin ilgi odağı haline gelen bölgede İngilizler Basra bölgesini ele geçirerek propaganda etkinliği ile Arapları Türklere karşı kıskırtmıştır. Osmanlı'nın parçalanmasından sonra Cumhuriyet Türkiye'si'ne karşı kullanılmak üzere Barzani aşireti; değişen dünya konjonktürüne uygun olarak ABD-İsrail-İngiltere üçlüsünün beslediği bir 'mayın eşiği' olarak görülmüştür.

Irak'ta Kürt isyanları ve Molla Mustafa Barzani

Molla Mustafa Barzani'nin tanımlamasına göre Barzani Aşireti Amadiye yakınlarında yaşayan eski ve savaşçı bir aşirettir. Dede Sait Barzani Osmanlı İmparatorluğu'na karşı en çok ayaklanan aşiret reisiydi. Muhammet Barzani'nin büyük kardeşi Abdüsselam Barzani Osmanlı

İmparatorluğu'na karşı ayaklanması nedeniyle dönemin Musul Valisi Süleyman Nazif tarafından 1915'de idam edilmiştir. İstiklâl Savaşı yıllarında İngiltere Krallığının Kürt uzmanı ve aynı zamanda Türk düşmanı olan İngiliz istihbaratçı Edward William Charles Noel'in rehberliğini ve tercümanlığını yapanlar ise Kürt Bedirhan aşiretidir. Osmanlı Devletinin 1. Dünya Savaşı'nda yenilmesinden sonra Mustafa Kemal Atatürk'e suikast girişimini planlayan Bedirhan aşireti soyundan gelen Dr.Kamuran Ali Bedirhan İran istihbarat örgütü SAVAK tarafından desteklenerek Barzani ile İsrail'in arasında yapmak üzere gönderilmiş, başarılı olarak Barzani emrindeki Kürt milislerin İsrail subaylarına eğitilmelerini sağlamıştır. Kürtçülük hareketinin önde gelen şahsiyetlerinden biri olan Kamuran Ali Bedirhan Kürdistan Teali Cemiyeti üyesiydi. 1940 yılından sonra Paris'e yerleşerek Polonyalı Yahudi bir kadın ile evlenen Kamuran Ali Bedirhan ölümüne kadar da Paris'te yaşadı. Günümüzde Bedirhan aşireti mensubu olup, Türkiye'de faaliyetlerde bulunan işadamları ve politikacılar arasında Cüneyt Zapsu ve akrabalarının iştirakleri (Massey Ferguson, BİM Marketler zinciri vd.) bulunmaktadır.

YÜKSEK ÖĞRETİMDE “CAZİBE MERKEZİ” OLMAK ADINA DEİK'TEN EĞİTİMDE BÜYÜK ATILIM

DEİK ihracata ivme kazandırması beklenen eğitim ekonomisi için önemli bir çalıştay düzenledi. DEİK Eğitim Ekonomisi İş Konseyi Başkanı Dr. Mustafa Aydın, 2015 yılına kadar 100 bin uluslararası öğrenciyi Türkiye'ye kazandırmayı hedeflediklerini söyledi.

Türk dış politikası ile uyumlu olarak ülkemiz ekonomisinin küresel ekonomiyle bütünleşmesi yönündeki çalışmalarını 20 yılı aşkın süredir başarıyla sürdüren Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu DEİK, 5174 sayılı kanunun 58. maddesinde “Türk özel sektörünün dış ekonomik ilişkilerini yürütme” görevini üstlendi.

DEİK'in Temmuz 2011 itibarı ile 750 üye şirketi, 33 Kurucu Kuruluşu, 103 İş Konseyi, 101 Ticaret ve/veya Sanayi Oda ve Borsa Oda Temsilciliği, 3 Yurtdışı Temsilciliği bulunmaktadır. Türkiye'nin, dünyanın en büyük 10 ekonomisi arasında yer alması için çok yönlü, derinlikli ve etkin bir dış ekonomik ilişkiler politikası geliştirilmesi ve uygulanmasını kendisine misyon edinen DEİK, Sektörel İş Konseyleri kurarak bu misyonlarını artırmayı hedeflemektedir. Geniş sektörel katılımı ile sektörün yolunu açacak stratejiler oluşturmak üzere, 2010 yılında kurulan ilk sektörel konsey olan Sağlık Turizmi İş Konseyi'nin ardından, 27 Aralık 2010 ta-

rihli DEİK Yönetim Kurulu Kararı ile Eğitim Ekonomisi İş Konseyi kuruldu.

Eğitimde “Cazibe Merkezi” Olmak

Konseyin kuruluş amacını dile getiren DEİK Eğitim Ekonomisi İş Konseyi Başkanı Dr. Mustafa Aydın, “Sektörel İş Konseyleri kurma çalışmaları çerçevesinde Türkiye’de sunulan yüksek kalitede eğitim hizmetlerinin uluslararası camiada hak ettiği yeri alması için çalışmalarda bulunmak, başta bölge ülkeleri olmak üzere uluslararası eğitim talebinin Türkiye’ye yönlendirilmesi Türkiye’nin yüksek öğretimde bir “cazibe merkezi”ne dönüştürerek gerekli altyapının, özel sektör, kamu kurum ve kuruluşları ve tüm paydaşlarca yüksek düzeyli bir

iş birliği içerisinde oluşturulmasını sağlamak, eğitim sektörü adına çalışmalar yapmak ve faaliyetler düzenlemektir. Bu çerçevede, Türkiye’de sunulan yüksek kalitede eğitim hizmetlerinin uluslararası alanda tanınması için çalışmalarda bulunmak, uluslararası eğitim talebinin Türkiye’ye yönlendirilmesini sağlamak ve Türkiye’yi yüksek öğrenimde bir “cazibe merkezi”ne dönüştürmek, özel sektör, kamu kurum ve kuruluşları ve tüm paydaşlarca yüksek düzeyli bir iş birliği oluşturulmasının konseyin ana hedeflerinden bazıdır.” dedi.

Eğitim ekonomisini ve Türkiye’deki uluslararası öğrenci hareketliliğini canlandırmak isteyen DEİK, birçok üniversitenin temsilcisinin bir araya geldiği bir çalıştay düzenledi. Ülkemize yurt dışından öğrenci getirebilmeyi sağlamak amacıyla hazır-

lanacak projelerin konuşulduğu toplantıya, DEİK İcra Kurulu Başkanı Rona Yıcalı, İTO Başkanı Murat Yalçıntaş, DEİK Eğitim Ekonomisi İş Konseyi (EEİK) Başkanı Dr. Mustafa Aydın ve YÖK Üyesi Mühittin Şimşek katıldı.

İşsizliğe Çare

Türkiye’nin 500 milyar dolarlık ihracat hedefine, hizmet ihracatı yapılmadan ulaşamayacağını belirten konuşmacılar, çevre ülkelerdeki öğrencilerin Türkiye’ye gelmek için fırsat aradığını ve bu fırsatın ülkemiz tarafından en iyi şekilde değerlendirilmesi gerektiğini ifade ettiler. Türkiye’de gerçekleştirilen eğitim sistemindeki değişikliklerin, uluslararası öğrencilere ülkemize gelebilmelerini kolaylaştıracak şekilde düzenlenmesi gerektiğini ve cazip fırsatlar sunulması gerektiğini belirten DEİK Eğitim Ekonomisi İş Konseyi Başkanı Dr. Mustafa Aydın, yapılacak değişikliklerin ülkemizde varlığını sürdüren cari açık ve işsizlik gibi birçok problemi de çözeceğini söyledi.

Küresel Eğitim Merkezi

Türkiye’nin küresel bir eğitim merkezine dönüşmesi ve uluslararası öğrenci hareketliliğinin sağlanabilmesi için birçok çalışma yürüttüklerini belirten Aydın, Dünya’da 3.3 milyon öğrencinin eğitim hareketi içerisinde olduğunu söyledi. Bu hareketliliğin 2020’de 7 milyona çıkması bekleniyor. Bu pastadaki payını yeterince alamayan Türkiye’nin yapılan çalışmalarla kendisine düşen payı en iyi şekilde alması hedefleniyor. Türkiye’den bir çok üniversitenin rektör ve mütevelli heyet başkanlarının katıldığı çalıştayda konuşan DEİK Eğitim Ekonomisi İş Konseyi Başkanı Dr. Mustafa Aydın, “Türkiye yakaladığı siyasi istikrar ve ekonomik büyüklükle bölgesinde merkez ülke haline gelmiştir. Ancak bu yeterli değildir. Küresel eğitim merkezi haline de gelmesi gerekir. Ülkemiz bulunduğu konum dolayısı ile komşularından da öğrenciler için cazibe merkezi olmalıdır. Türkiye’yi eğitimde bir cazibe merkezi haline getirmek ve yaklaşık 4 milyon öğrenciden oluşan eğitim pazarından yararlanmak için yola çıktık. Gelen her bir öğrenci ortalama giderleri için 40 bin dolar bırakmakta-

dır. Bu bıraktıkları para içerisinde eğitim başta olmak üzere barınma, sağlık, gıda, ulaşım hatta iletişim giderleri gibi birçok gider bulunmaktadır. Bu da sonuç olarak ülkemize gelen uluslararası öğrencilerin sadece Türkiye’deki eğitim ekonomisine değil birçok sektöre katkıda bulunması anlamına gelmektedir. Dünyada şu anda 160 milyar dolarlık bir Pazar var. 2020 yılında 7 milyonluk bir öğrenci hareketliliği düşünüldüğünde bu rakam

yaklaşık 280 milyar dolara ulaşacaktır. Yurtdışına en çok öğrenci gönderen ülkeler Çin, Hindistan, Güney Kore, Almanya ve Türkiye. Öğrencilerin en çok eğitim almak için gittiği ülkeler ise ABD, İngiltere, Fransa, Almanya ve Çin olarak karşımıza çıkıyor. Malezya’ya 85 bin öğrenci eğitim için geliyor. Bizde Türkiye olarak farkımı ortaya koymalı ve dünyada devam eden bu ekonomiden payımıza düşeni almalıyız.” dedi.

İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ UYGULAMA GAZETESİ	
AYDIN	
1 Ağustos - 1 Eylül 2012, Sayı 14	
İmtiyaz Sahibi :	İAÜ Mütevelli Heyet Bşk. Dr. Mustafa AYDIN
Genel Yayın Yönetmeni :	Özgül YAMAN
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü :	Av. Nigar ÇELİK
Yazı İşleri Müdürü :	Nabi SARIBAŞ
Haber Merkezi :	Erhan YÜKSEL
Dünya Haberleri :	Turquie Diplomatique
Tasarım ve Uygulama :	İstanbul Aydın Üniversitesi Görsel Tasarım Birimi Arif İbış
Basım Yeri :	Ceren Matbaa Namık Kemal Mah. 122. Sok. No:8 Esenyurt/İSTANBUL
İletişim :	İstanbul Aydın Üniversitesi Florya Yerleşkesi Beşyol Mah. İnönü Cad. No:38 Küçükçekmece/ İSTANBUL 0212 444 1 428 - 1224
Gazetede yayımlanan yazılar kurumun değil, yazarların görüşleridir	

İSRAİL VE BARZANİ AİLESİ

BAŞ TARAFI SAYEA 1'DE

Cüneyt Zapsu'nun dedesi Kürt İsyancı Said-i Kürdi'nin yakın arkadaşlarından Abdurrahim Rahmi Zapsu'dur. Kürtler, 1. Dünya Savaşı'nı izleyen 1919-1930 yılları arasında İngiltere'ye, 1932-1935 ve 1943-1945 tarihleri arasında ise Haşimi Hanedanı'na karşı ayaklanmışlardır. Ayaklanmaların başını Barzani Aşireti çekmekteydi. Osmanlı İmparatorluğu'nun yıkılış döneminde (1922-1924) Iraklı Kürtler yarı bağımsız devlet kurmaya çalıştılar. Mahmut Berzenci 1922 yılında arasında Kürdistan Krallığını ilan etti. Ancak, İngiltere Lozan'dan sonra Irak'ın bütün bölgelerini birleştirmek isteyince Şeyh Mahmut Berzenci buna karşı çıktı. Mahmut Berzenci ve hükümetin teslim olmaması üzerine Birleşik Krallık Hava Kuvvetleri Süleymaniye ve çevresini bombaladı. Devam eden çatışmalar sonrası 24 Temmuz 1924 yılında bu bölge Irak'a bağlandı . 1943 yılında Barzani Aşiretinin lideri Molla Mustafa Barzani olmuştur. 1943'te Barzaniler Irak yönetimine karşı isyan etti. Ancak İngilizlerin desteğini alan Irak ordusu, saldırıya geçip Barzanileri bastırdı. Kasım 1945'te Mustafa Barzani 10 bin aşiret mensuplarıyla birlikte İran'a sığındı. 22 Ocak 1946'da İrand'a Kadı Muhammed'in önderliğinde Mahabad'da Kürt Cumhuriyeti kuruldu. Devlet başkanlığını Gazi Muhammed ve savunma bakanlığını Molla Mustafa Barzani üstlendi. Cumhuriyete 17 Ocak 1947 yılında İran rejimi tarafından son verildi ve 31 Mart 1947 yılında Gazi Muhammed idam edildi. Kürt Cumhuriyeti'nin yıkılmasıyla Molla Mustafa Barzani çatışmalardan sağ kalan yandaşlarıyla Sovyetler Birliğine geçti.

Mustafa Barzani. Sovyetler Birliği'nin İran'dan güçlerini çekmesi nedeniyle Türkiye üzerinden 52 günlük bir yürüyüşün ardından 1947 yılında Sovyetler Birliği'ne ulaştı. Sovyetler Birliği Molla Mustafa Barzani ve yandaşlarını askeri kampa yerleştirdi ve yandaşlarını sokakları süpürme, kar küreme gibi işlerde çalıştırdı. Molla Mustafa Barzani'nin isteği ile Kürt milislerden bazılarına Sovyetler Birliği tarafından askeri eğitim verildi. Molla Mustafa Barzani, Sovyetler Birliğine siyasi mülteci sayılmıyordu, önce kasaplık yaptı sonra değişimden çalıştı. Moskova'ya giderek Devlet Başkanı Joseph Stalin ile görüştü ve Stalin'in emri ile Askeri Akademi'ye kabul edildi. Buradaki eğitimi tamamlayarak General rütbesi aldı. Stalin'in 1953 yılında ölümünden sonra, yeni Sovyet lider Nikita Kruşçev, Molla Mustafa Barzani'ye bir ev tahsis etti ve Rusça öğrenmesi için özel kurslar düzenletti. 1958'de Irak'ta gerçekleşen devrim ile Kral Faysal'ın devrilmesi Mustafa Barzani'nin kaderini değiştirdi. Darbenin lideri Abdülkerim Kasım, Mustafa Barzani'ye bir heyet göndererek Irak'a dönmesini istedi. Arap ve Kürtlerin Irak Devletinin ortağı olduğuna dair bir kanun çıkarttı. Molla Mustafa Barzani'nin partisi KDP'ye (Kürdistan Demokratik Partisi) meşruiyet tanıdı ve 14 Kürtçe gazete yayınlanmasına izin verdi.

1958 yılındaki Kasım darbesi ile Irak'a dönen Molla Mustafa Barzani, 1963 yılında Baas Partisi iktidara gelene kadar SSCB tarafından desteklenmiştir. Kürtler, 1960'ların sonlarında ABD ve onun bölgedeki müttefiki İran tarafından desteklenmiş, bu destek Irak'ın 1972'de Sovyetler Birliği ile Dostluk ve İşbirliği Antlaşması yapması üzerine daha da artmıştır. 1970 yılında ABD, İsrail ve İran'ın baskısı ile Kürtlere azınlık hakları veren Irak hükûmeti 1975 yılında İran ile anlaşarak bu hakları geri almış, İran'a kaçan Barzani 1979'da Washington'da ölmüştür. 1975 yılında Cezayir antlaşması ile İran, Irak'tan istediğini alınca Kürtlere verilen destek ortadan kalkmıştır. Irak Kürtleri ile Irak ordusu arasındaki çatışmalar özellikle 1970 sonrası hızlanmaya başlamıştır. İran-Irak Savaşı'nda da İran'ın yanda yer alan Kürtler bu desteğini karşılığında da bir şey alamadıkları gibi 1988'de Halepçe katliamını yaşamışlardır. Saddam Hüseyin 1988 yılında Irak'ın kuzeyinde İran-Irak savaşında İran'ın yanında yer alan ve El-Enfal Harekâtı isyanını bastırmak adına Kürtlere karşı kimyasal silah kullanmış ve Halepçe katliamında beş bin kişi ölmüştür .

Molla Mustafa Barzani-CIA-MOSSAD İlişkisi

Barzani CIA ilişkisi 1972 yılında başlamıştır. Bir Kürt heyeti ihtiyaç duydukları yardımların mahiyeti hakkında ABD'li yetkilerle görüşmek üzere İsrail üzerinden Washington'a gitmiştir. Heyet üyeleri Washington'da dönem CIA Operasyonlar Başkanı Helms ve Kissinger'in yardımcısı Albay Richard Candy ile görüşmüşlerdir. Amerika, Kürtlerin isteklerini sıcak bir şekilde karşılamış, 5 Milyon dolarlık Rus yapımı silah yardımı sözünü vermiştir. ABD, aslında Kürtlerin bağımsızlık özlemini paylaşmıyor, Kürtleri Irak'a karşı bir araç olarak görüyordu. Barzani, İran-ABD-İsrail üçgeninde ve İsrail'den sürekli açık destek alan bir yapıda gözükse de, İsrail'in asıl amacı Arap tehlikesini İsrail üzerinden uzak tutmaktı. Barzani ABD desteği ile bağımsız bir Kürt Devleti kuracağına o kadar inanıyordu ki, Irak'taki CIA yetkilisine gönderdiği mesajda "Şayet devamızda başarılı olursak ABD'nin 51. Eyaleti olmaya hazırım" demiştir . ABD ve İsrail desteğini yanına alan Kürt

milisler Mart 1974'de Irak Baas Rejimine karşı ayaklanmış, ancak Irak Devletinin İran ile anlaşma yapması üzerine hayal kırıklığına uğramış, planları altüst olmuştur.

Ünlü Amerikalı gazeteci Jack Anderson, Washington Post'taki bir makalesinde şöyle yazıyordu: “Her ay kimliği belli olmayan bir İsrail yetkilisi İran sınırından Irak'a gizlice girerek Kürt lider Molla Mustafa Barzani'ye 50 bin Amerikan doları veriyor. Bu para Kürtler'in, İsrail karşıtı olan Irak hükûmetine karşı faaliyetlerini sürdürmelerini sağlıyor.” Anderson'ın o sıralarda yayınlanan bir CIA raporuna dayanarak verdiği bilgiler arasında, Molla Mustafa Barzani ile dönemin Mossad şefi Zvi Zamir arasındaki yakın ilişki de vardı.

Irak'ın kuzeyinde sadece CIA değil, MOSSAD, MI-16, SAVAK ve diğer birçok ülkenin istihbarat örgütü istihbarat ağı kurmuştu. CIA ajanları 4 müstakil ev kiralayarak kriptografik ve uydu haberleşme sistemi kurmuşlardı. Evlerin korunmasını maasları CIA tarafından ödenen Kürt milisler sağlıyordu. Yerel halk bu evlerin CIA ajanları tarafından kullanıldığını biliyordu. CIA ajanları faaliyetlerini yürütürken ABD'nin uluslararası insani yardım çalışmalarını yürüten Dış Felaket Yardımları Ofisi'nden (OFDA) yararlanmaktaydı. Kürt ajan ve muhbirlerine maaslarını bu ofisten sağladıkları gelir ile ödüyorlardı. Bu kişilere ABD Hükûmeti adına çalıştıklarına dair kimlik belgeleri bile düzenlenmişti. ABD yaklaşık 200 CIA görevlisi ile diğer istihbarat uzmanlarını finanse etmek için Irakta milyonlarca dolar harcamıştır. Askeri Koordinasyon Merkezi ve NGO'larda istihdam edilen CIA personeli 5 yıl yoğun gayret sonucunda bölgede bu istihbarat ağını kurabilmiştir.

ABD özellikle 1993 yılından itibaren Amedya, Zaho, Dohuk ve Acre bölgelerinde kendilerine bağlı Kürt milisler için yerleşim birimleri kurmuş, çeşitli kaynaklardan gönderilen maddi yardımları bu işbirlikli Kürtlere aktarmıştı. 1994 yılında Irak kuzeyindeki kaosta Talabani'ye bağlı güçler Barzani'nin elindeki Erbil'de denetimi ele geçirmişti . 1996 yılında iki Kürt grup arasındaki çatışmaların şiddetlenmesi üzerine Saddam'ın ordusu Erbil'e kadar gerek Talabani'ye karşı Barzani'yi desteklemiştir. Saddam Hüseyin'e bağlı birliklerin Irak'ın kuzeyinde kontrolü eline geçirmesi ABD tarafından finanse edilen Kürt ajanları tehlikeye düşürdü ve ABD Kürt milislerini Türkiye üzerinden tahliye etmek istedi. OFDA'nın 1500 yerel görevlisi ve aileleri ile birlikte, Zaho'daki Askeri Komite Merkezi'ndeki yaklaşık 1000 yerel görevlisi ve aileleri olmak üzere toplam 2500 kişi Türkiye üzerinden ABD Başbakanı Bill Clinton'ın isteği ile tahliye edilmiştir. Bundan sonra 2003 Nisanına kadar bölgede yeni bir yapı oluşturulamamış, her iki grup kendi bölgelerinde fili yönetimlerini kurmuşlardır.

Kürtler ve Yahudilik

Kendisi de bir Kürt Yahudisi olan UCLA öğretim üyesi Prof. Yona Sabar 1982 yılında yazdığı “The Folk Literature of the Kurdistanis Jews: An Anthology (Kürdistan Yahudilerinin Halk Edebiyatı: Antoloji) başlıklı kitap, Irak'ın kuzeyinde yaşayan Kürt Yahudilerinin hayatına ışık tutmaktadır. Prof. Sabar'ın verdiği bilgiye göre, 16. ve 17. yüzyılda bölgede yaşayan ailelerin en ünlülerinden birisi Barzani ailesiydi ve bu aileye mensup hahamların kurduğu Yahudi eğitim kurumları büyük bir itibara sahipti. Prof. Yona Sabar, Yahudi Barzani ailesinin kurucusunun 16. yüzyılda yaşayan Haham Samuel Barzani olduğunu belirterek, ailenin sonraki yüzyıllarda Musul, Kerkük ve Erbil yöresinde etkili olduğunu söyledi. Barzani ailesi hakkında en önemli detaylı bilgileri Yahudi Ansiklopedisi – Judaica vermekte ve şöyle açıklamaktadır. Bu aile Barzani ismini yaşadığı bölgenin adından almıştır. Barzani ailesinin diğer Kabalist hahamları Musul'da ve diğer Kürt şehirlerinde yaşamışlardı. Kürt Yahudileri ilerleyen dönemlerde Siyonizm'de benimsemişlerdi. İsrail kurulduktan sonra, Kuzey Irak ve Suriye'de yaşayan 200 bin Kürt Yahudisi, büyük bir operasyon ile İsrail'e getirilmişler ve İsrail parlamentosunda önemli mevkielerde bulunmuşlardı. Bugün de İsrail'de 250 binden fazla Kürt Yahudisi yaşamaktadır.

Tarihçi Ahmet Uçar'a göre; “Yaygın kanının aksine, Barzani adı sadece Barzani sülalesinden gelenlerin adı değildir. Barzan bölgesindeki aşiret konfederasyonuna mensup herkese Barzani denir. Sallum Barzani de muhtemelen, o bölgede yaşamış olan bir Yahudidir ve Barzani ailesiyle hiçbir ilişkisi yoktur. Barzan tek bir aşiret ve köyden müteşekkil değildir. Barzani aşireti, Beroji, Mızorî, Şêrvanî ve Dolemêri gibi dört aşiretten oluşan bir aşiret konfederasyonudur. Kökenleri, Amediyê paşası Zübeyir'e dayanmaktadır.” Özetle bütün Kürtler Yahudi değildir. Kürtlerle birlikte yaşayan Yahudiler, iki gruba ayrılıyordu. Bir kısmı ticaretle, kuyumculukla, el sanatlarıyla uğraşırken, bir kısmı da toprak işleterek, Kürtler gibi yaşıyordu. Kürtlerle birlikte aynı yerlerde yaşayan Süryaniler, Ermeniler gibi, zaman içinde bazı Yahudi aileleri de, çeşitli nedenlerden, dinlerinden vazgeçerek Müslüman olmuşlardı. Yahudi aileler Hakkâri'de olduğu gibi, Barzan'da da vardı. İsrail

devleti kurulunca da bir kısmı İsrail'e gitti, bir kısmı da kendi köylerinde kaldı.

Mossad'ın Barzani'yi tercih etmesinin elbette özel sebepleri vardır. Barzani ailesinin içinde geçmişte bazı Yahudiler ve hatta hahamlar yer almıştır . İsrail'in doğal müttefiki Barzani ailesinin bölgede uğradığı başarısızlıklardan sonra Kürt Yahudileri İsrail'e göç ettiler. Barzani'nin Irak'ın kuzeyindeki Kürt devleti için şu anda birçok İsrailli provokatör bölgede faaliyet göstermektedir. Irak'ın kuzeyinde çeşitli kimlikler altında 1300 İsrail askeri ve istihbarat görevlisi bulunduğu değerlendirilmektedir. Tevrat'ta “Vaadedilmiş Ülke” olarak Nil'e Fırat arasının işaret edildiğine dair yorumlar vardır. Ayrıca, Barzani ailesi sürekli Mehdi çıkartmaktadır. Yahudilik'te de Mehdi'lik çok önemlidir. Yahudilikte inanılan Mesih inancı doğrultusunda bu planı gerçekleştirecek liderlerinde Yahudi olması, Kabalist planın bir parçasıdır. Ancak, Kürt Yahudileri diye tabir edilen kesim ile Kürt dilini ve kültürünü benimsemiş, tarih boyunca Kürdistan diye tabir edilen Irak'ın kuzeyinde var olmuş, sonradan İsrail'e göç eden Yahudiler kastedilmektedir. Bu kesim etnik kökenleri itibariyle Kürt değil, aksine Yahudi kavmindendirler. Kuzey Irak'ta yayın yapan 'İsrail-Kürt' dergisi, İsrail'deki Kürt Yahudilerini Kuzey Irak'a dönmeye çağırıyor. Dergi pek çok yazısında amacını Kürt-İsrail ilişkilerini derinleştirmek olarak tarif ediyor. Akademisyenler, araştırmacılar ve stratejistlerin bugünkü Ortadoğu'daki yapılanmanın, büyümesi beklenen Kürt Yahudi devleti olduğuna hem fıkirdirler. (Kürdo-Judaik) Kürt Yahudi devletinin büyümesi ileride Ortadoğu ve dünya politikalarını çok önemli bir şekilde etkileyecektir.

Mola Mustafa Barzani-İsrail İlişkileri

Molla Mustafa Barzani, 1950'den beri sık sık ziyaret ettiği İsrail'de her zaman Kuzey Irak kökenli, Kürtçe konuşan bir Yahudi hahamın evinde kaldı. İsrail ile Irak yerel yönetimlerinin ilk teması, 1963 yılında Barzani ile MOSSAD başkanı General Meir Amir'in Kürtlere yardım konusunda görüşmeleri ile başlamıştır. 1967 yılında, Arap - İsrail Savaşı'nda ele geçirilen Sovyet yapısı silahları, İsrail tarafından KDP'ye verilmiştir. Körfez Savaşı sırasında Barzani bölgenin geleceği için İsrail ile temaslara bulunmuştur . Molla Mustafa Barzani, ilk kez 1967 yılında İsrail'e gittiğinde kendisini kabul eden İsrail Savunma Bakanı Moşe Dayan'a, hediye olarak bir 'Kürt hançeri' ile birlikte, Kerkük petrol rafinelerinin planlarını da getirir. Mart 1969'da yapılan bir operasyonda da Barzani-Mossad işbirliğiyle Kerkük rafinelerini bombalandı ve çalışamaz hale getirildi. Barzani ikinci olarak 1973 yılında İsrail'i ziyaret etti. Bu ziyaretinde de, ilkinde olduğu gibi, 1950 ortalarında İsrail'e göç etmiş Kürt Musevisi David Gabay'ın evinde kalmış, hediye olarak da Moşe Dayan'ın eşi için altın bir kolye getirmişti.

1967'deki Altı Gün Savaşı'ndan kısa bir süre önce İsrailliler, Irak Hava Kuvvetleri'ndeki bir pilotla gizlice bağlantıya geçmişler ve onu bir deneme uçuşu sırasında aniden İsrail'e uçmaya ikna etmişlerdi. Iraklı pilotla İsraillilerin bağlantısını kuran araçlar ise Kürtlerdi. Ağustos 1966'da Tel-Aviv'e inen söz konusu MIG, bu Sovyet yapımı uçak hakkında daha önce yetersiz bilgiye sahip olan İsrail'e ve onun Batılı müttefiklerine büyük bir avantaj sağladı. Hatta bazı yorumlara göre, İsrail'in Altı Gün Savaşı'nın ilk gününde Mısır Hava Kuvvetleri'ne yaptığı büyük baskın, MIG'lerin teknik özellikleri hakkında edinilen bilgi sayesinde mümkün olmuştu. Ian Black ve Benny Morris'e göre, Kuzey Irak dağılı ile Tel-Aviv arasındaki ilişki giderek “Ortadoğu'nun en kötü saklanan sırtı” sıfatını kazandı. İsrail 1967 yılında Arap ordularından ele geçirdiği çok sayıda Sovyet silahını Kürt ayaklanmacılara yolladı. Kendilerine verilen Doğu Bloku silahlarına önce şaşırın daha sonra çok sevinen Molla Barzani, ayrıca bulduğu İsrail yapımı bombalardan daha çok istemişti. Kendisini silah ve paraya boğan İsrail'in gücüne hayran kalan Barzani, İsraillilerle ortak bir seferberlik de önermişti. Barzani'nin planına göre, Kürt peşmergeler Irak'ı zapt ettiğinde İsrail de Suriye'yi işgal edebilecekti.

İsrailli eski general Rafael Eitan'ın anıları da, İsrail-Barzani iş birliğinin boyutlarını bütün çıplaklığıyla ortaya koyan bilgiler sağlıyordu. Rafael Eitan, Mustafa Barzani'nin talebi üzerine, 1969 yılında Irak'a giderek ayaklanmayı yakından görmüş ve ayaklanmanın lideri Barzani ile mücadeleleyi daha yaygın bir savaş haline dönüştürme konusunu görüşmüştü. Eitan ziyaretinden sonra, İsrail Savunma Bakanlığı'na, ayaklanan Kürtlerin çok iyi savaşmakla beraber gelişmiş savaş araçları ve silahlarından mahrum olduklarını, kendilerine yardım edilmes gerektğini bildiren bir rapor da yazmıştı. Ayaklanmacı Kürtlerle kurduğu bu gizli ittifak, İsrail'e Irak ordusu hakkında çok önemli istihbaratlarla ulaşma fırsatı da veriyordu. İsrail, Irak'ın kuzeyindeki Kürtlerle ilişkisini hiç koparmamıştır. Hatta bu destek Türkiye gibi İsrail'in kolay kolay kırmak istemeyeceği bir ülkeyi karşısına almak pahasına da olsa ‘psikolojik-politik’ olarak destekledi. Kuzey Iraklı Kürt ayaklanmacılarla İsrail arasındaki bu iş birliği, 1975 yılına kadar sürdü. O yıl, Kürt isyanının diğer büyük destekçisi olan İran,

Irak ile bir anlaşmaya vardı ve bunun üzerine Kürt ayaklanmacılara yaptığı tüm yardımı kesti. ABD de İran ile birlikte hareket edince, Barzani hareketi Bağdat rejimi karşısında savunmasız kaldı. İsyân, bu rejim tarafından kanlı biçimde bastırıldı. İsrail'in durumu kabullenmekten başka seçeneği yoktu.

Mesut Barzani Dönemi

İsrail, Irak'ın kuzeyindeki Kürtlerin oluşturmak istediği parçalanmış Ortadoğu için en ideal “kart” olduğunu her zaman aklında tuttu ve bu kartı yeniden devreye sokmak için fırsat kolladı. İsrail'in, kuruluşundan bu yana bölgede varlığını sürdürebilmek için izlediği genel politika, Yahudiliğin kuşatılmışlığını dengelemek, bunun için de dış çemberdeki ülkeler ile yoğun ilişkiler içinde olmaları. Türkiye ve İran, İsrail'in bu politikasında özel öneme sahip ülkelerdir. Bu ülkeler, İsrail tarafından dost olarak kazanılmak ve İsrail'in üzerindeki yoğun Arap baskısını azaltmakta kullanılmak istenmiştir. İsrail aynı zamanda Arap coğrafyası içinde Araplık ile ilişkisi olan her unsuru, Arap kuşatmasını kırmak için kullanmak istemiştir. Bu unsurların başında Irak Devleti ile hiçbir zaman uyumayan Barzani ve onun liderliğindeki Kürt gruplar önemli bir yere sahipti. Irak Kürtleri, İsrail açısından stratejik bir unsur olmasının yanında, İsrail'in bazı tarihi bağlar ile bağlı olduğu bir unsurdur. İsrail'in Molla Mustafa Barzani ile kurduğu ilişkiler, bugün de oğul Mesut Barzani ile devam etmektedir.

Körfez Savaşı 1975 yılından itibaren bitkisel hayatta olan KDP ve KYB adına yaşama dönmek için bulunmaz bir fırsat olmuştur. Bu aşamada Mesut Barzani'nin gelecek stratejisi tartışmaları için gittiği yer İsrail olmuştur. Irak'ta bir Kürt devletin kurulması için batı dünyası desteğinin en yoğun olduğu 1990'lı yıllarda Washington'da lobi yapanların başında İsrailli politikacı Ariel Şaron gelmiştir. İsrail Dışişleri Bakanlığının eski bir görevlisi olan Oded Yino'nun Dünya Siyonist Örgütü'nün yayın organı olan “Kivunin” dergisinde 1982'de yayınladığı ‘İsrail için strateji’ adlı çalışmasında, Irak'ın geleceği ile ilgili ileri sürdüğü şu tespit önemlidir; ‘Irak etnik ve mezhebi temeller üzerinde bölünecektir; kuzeyde bir Kürt devleti, ortada bir Sünni ve güneyde bir Şii devleti’. Bu bölünmenin İsrail'in güvenliği açısından şart olduğu görüşü ileri sürülmüştür . Bugünkü İsrail nüfusunun Ortadoğu coğrafyasını denetim altında tutmaya yetmeyeceğini bilen Yahudi stratejistler, bu amaca ulaşmak için iki paralel politika önermektedirler; İsrail, önce yirmi milyonluk nüfusa erişmek zorundadır, diğer yandan çevresindeki ülkeleri bölerek yirmi milyon ile Orta Doğu'yu kontrol altında tutacaktır .

1983 yılında Türkiye'nin Irak'ın kuzeyindeki PKK'ya yönelik harekâtı esnasında -daha 1982'de Lübnan'ı işgal etmiş olan İsrail'in Başbakan Yardımcısı ve Dışişleri Bakanı Şamir, Türkiye'yi ‘Kürdistan'ı işgal altında tutan devletlerden birisi’ olarak nitelenmiştir. Ancak aradan iki sene geçtikten sonra aynı İzak Şamir, 1985 yılında Başbakan Turgut Özal'a PKK'ya karşı işbirliği önermiştir. Barzani ailesi ile MOSSAD hep ilişki içinde olmuşlardır. Kürt-Nakşibendî, Halidi tarikatı mensubu Barzani ailesine Irak'ın kuzeyinde 150 yıldır bir Judeo-Kürt devleti kuruldurulmak istenmektedir. İsrail ile İkinci Dünya Savaşı sonrası özellikle istihbarat ve askeri konularda sağlanan işbirliği Türkiye gerek terör ile mücadelelerinde gerekse İsrail faktörünün Ortadoğu'da Türkiye aleyhine çalışmasının frenlenmesinde önemli faydalar sağlamıştır. Ancak 2003 yılı sonrası iktidarı hatalı politikaları neticesi İsrail'in dostluğu kaybedilmiş ve gerek terör gerekse Türkiye düşmanları ile işbirliği yapmak konusunda bu ülkenin önü açılmıştır.

Bugün, Irak'ın kuzeyinde onlarca İsrail şirketi çalışmakta ve bu şirketler aracılığıyla ülkeye her yıl 500 İsrailli girmektedir. İsrailliler, çifte kimlik taşımakta, kimliklerde müstear isimler kullanılmaktadır. İsrailliler Irak'a özellikle tüccar, iş adamı ve gazeteci sıfatıyla girmektedir. İsrail ayrıca Irak'ın kuzeyinde oluşturmaya çalıştığı finansal alt yapı ve toprak satın alma girişimleri ile de gündeme gelmektedir. Irak bir bütün olarak kaldıkça Kürtlerin İsrail ile enerji koridoru oluşturacak kadar ileri bir bağa girmesi mümkün görünmemektedir. Irak'ın kuzeyinde faaliyet gösteren İsrail şirketlerinden Solel Boneh, Tsim, Ronson, Laisrael ve Bazan alt yapı, inşaat, taşımacılık, petrol arama ve su kanalı açma gibi işler yapmaktadır. Yapım ve onarım işiyle uğraşan Solil Bonaih şirketinin Basra, Bağdat, Dohok, Kerkela, Nasırıyye, Musul, Erbil ve Süleymaniye'de şubeleri bulunmaktadır. İsrail devletinin ikinci Devlet Başkanı İhsan Bin Tefsî; ‘Yahudilerin Kürdistan'da 12 yerleşim yerinde bulunduğu ve Kürdistan'daki Yahudi Kürt topluluğunun hahamlar ve değerli fikir adamları çokardığını ’ söylemektedir. Bazı araştırmacılara göre, Irak'ın Kürt kesimindeki Yahudi grup ve cemaatlerin sayısı 146'ya ulaşmıştır. Türkiye'nin de bu bölgedeki yatırımları dikkate alındığında ortaya çıkan sonuç; Kürtler, İsrailliler ve Türkler elleriyle Kürdistan'ı sağlamlaştırmaktadırlar.

* Doç.Dr.Sait Yılmaz, İAU Uluslararası İlişkiler Öğretim Üyesi, USAM Müdürü

ÜNİVERSİTELER AYAKTA KALABİLECEK Mİ? DİJİTAL DEVRİM AKADEMİK HAYATIMIZI NASIL DEĞİŞTİRİYOR?

Jim Randle - June Soh

Sosyal medya ve internet, insanların birbirleriyle iletişim kurma yollarında devrim niteliğinde değişikliklere imza atıyor. Hızla gelişen dijital teknoloji sayesinde üniversite eğitiminde de büyük yeniliklerin kapıları açılıyor. Dijital devrim sayesinde dünyanın en iyi profesörleri on binlerce öğrenciye internette ders verebiliyor. Bilgisayar ekranından okunabilen e-kitaplar da, okuma alışkanlıklarımızı değiştirdi. Dijital ders kitapları öğrencilerin öğrenme yöntemlerini değiştiriyor. Sosyal medya ve yeni teknolojiler, hastaların doktorlarıyla kurdukları iletişimi de kökünden değiştiriyor.

Sosyal medya ve internet insanların birbirleriyle iletişim kurma yollarında devrim niteliğinde değişikliklere imza atıyor. Hızla gelişen dijital teknoloji sayesinde üniversite eğitiminde büyük yeniliklerin kapıları açılıyor. Dijital devrim sayesinde dünyanın en iyi profesörleri on binlerce öğrenciye internette ders verebiliyor. Peki yüksek öğrenimdeki bu hızlı değişim öğretme yöntemlerini, başarı ölçümünü ve bilgiye erişimi nasıl etkileyecek?

Dünyanın dört bir yanında 160 bin öğrencinin bilgisayarları başında aynı profesörlerden ders aldığı bir üniversite düşünün. Bilim kurgu gibi ama değil. Stanford Üniversitesi'nden Sebastian Thrun böyle ders veren profesörlerden. Thrun, "Stanford'da bu dersi tüm dünyanın izlemesi için internet üzerinden veriyoruz. Çok heyecanlıyız." şeklinde konuşuyor.

Sebastian Thrun ve Peter Norvig'in yapay uz üzerine verdiği ücretsiz ders YouTube'da da izlenebilir. Bu, en iyi profesörlerin bazı konuları herkese, her zaman öğretebileceğinin göstergesi.

Columbia Üniversitesi'nden Profesör Rita McGrath üniversitelerin değişime geç yanıt verdiğini söylüyor: "Yüksek eğitimin ana iş modeli Sokrat zamanından bu yana değişmedi. Bu model, ders veren kişinin bir grup öğrencinin önüne çıkıp konuşmasından ibaret. Daha ileri seviyede dinleyici soru soruyor."

Hızlı değişimden geçen sanayi sektörlerini inceleyen McGrath, dijital teknolojinin büyük yenilikler getirmek üzere olduğunu söylüyor. Maryland Üniversitesi'nden Profesör Spencer Benson'a göre bunlardan biri, profesörlerin öğretme yöntemleri. Benson, "Profesörlerin oynadıkları rol değişti. Eskiden öğrencilere içerik sunarken şimdi öğrencilere içeriği bulup değerlendirmeleri ve kullanmalarında yardımcı oluyorlar." diyor.

Bir başka değişim öğrenci başarısının ölçümüyle ilgili. Skype aracılığıyla TopCoder adlı şirketin başkanı Rob Hughes'la konuştuk: "Kod, yazılım geliştirmesi, matematik, algoritmalar, bilgisayar mühendisliği gibi alanlarda otomatikleştirilmiş test sistemlerini çok iyi şekilde uygulamak mümkün."

Edebiyat, tarih gibi teknik olmayan konularda başarıyı ölçmek daha zor. Ders içeriğinin aktarımı için internette yararlanmak ancak öğrenci başarısını profesörün ölçmesini sağlamak, bir çözüm yolu.

Kanada'daki Athabasca Üniversitesi'nden Profesör George Siemens bu yöntemi kullanıyor: "Eğitim dünyası için heyecan verici ama aynı zamanda zor bir süreçten geçiyoruz. Çok büyük sorular so-

ruluyor. Üniversiteler ayakta kalabilecek mi? Geleceğin üniversitesi nasıl olacak?"

Eğitimciler gelecekte birçok dersin internette verileceğini söylesen de bazı Maryland Üniversitesi öğrencileri kaygılı: "Bu şekilde öğrenmenin zor olduğunu düşünüyorum." Üniversite öğrencisi Chuma Obineme, "Yurt odalarında geç saatlere kadar arkadaşlarla ders çalışmak öğrenmenin büyük bir parçasıydı." şeklinde konuşuyor.

Bu öğrenciler internette verilen derslerin daha ucuz ve üniversite dışından kişilere de açık olma-

sı gerektiği görüşünde. Bazı akademisyenler üniversitelerin değişime direneceğini düşünürken diğerleri internette verilen derslerin dijital devrimin bilginin nasıl toplandığı ve paylaşıldığı konusunda yaşanan büyük değişimin bir parçası olduğunu savunuyor.

Sosyal Medya Doktorlara Erişimi Kolaylaştırıyor

Sosyal medya ve internet insanların birbirleriyle iletişim kurma yollarında da devrim niteliğinde değişikliklere imza atıyor. Sosyal medya ayrıca has-

talarla doktorlar arasındaki iletişimi de değiştiriyor.

Sosyal medya ve yeni teknolojiler, hastaların doktorlarıyla kurdukları iletişimi kökünden değiştiriyor. Hastalar cep telefonları ya da internet aracılığıyla doktor randevularını ayarlıyor, reçeteli ilaçları için sipariş veriyor, tıbbi kayıtlarına erişiyor ya da doktorlarına soru soruyor. Acil yardımda çalışan doktorlar hasta kayıtlarına anında ulaşabiliyor. Bu kolaylık hasta ve doktorlara hem zaman kazandırıyor hem de hayat kurtarıyor.

Bazı Okullarda E-Kitap Uygulaması

Bilgisayar ekranından okunabilen e-kitaplar, okuma alışkanlıklarımızı değiştirdi. Dijital ders kitapları da öğrencilerin öğrenme yöntemlerini değiştiriyor. Virginia eyaletinin Fairfax ilçesindeki okullar da ortaokul ve lise öğrencileri için dijital ders kitabı uygulamasına geçti. Bu uygulamayı yerinde görmek için bölgedeki bir okulu ziyaret ettik.

Tarih öğretmenleri Luke Rosa, Falls Church Lisesi'nde bir sınıfa öğrenciler için dizüstü bilgisayarlar getiriyor. Rosa şunları söylüyor: "Bu da tıpkı bir ders kitabı gibi, sadece okuma işini ekrandan yapıyoruz." Bu ders yılında Fairfax İlçesindeki okullarda artık basılı kitaplar yerine e-kitaplar

TÜRKİYE'NİN BORU HATLARI DİPLOMASİSİ

Stratfor

Türkiye Enerji Bakanlığı'ndan ismi açıklanmayan yetkililer Çarşamba günü Ankara'nın (iddia edilene göre Bağdat'ın talebi üzerine) Irak'ın güneyi ile Türkiye'yi bağlayacak bir petrol boru hattının inşasını görüşmek üzere Irak'a teknik heyet gönderme hazırlıkları içinde olduğunu doğruladı. Bu haber, Türkiye'nin Kürt bölgesindeki enerji yataklarını Türk limanlarına bağlayacak yeni bir petrol boru hattının inşasına başladığı haberlerinin hemen ardından geldi. Irak merkezi yönetimi, Kürt Bölgesel Yönetimi'nin, Irak Başbakanı Nuri El Maliki ile ilgili tartışmada giderek Türk desteğine sırtını dayamasına olumsuz yaklaşırsa da, Ankara'nın hem Bağdat, hem de Erbil'deki projelere imtiyazlar sağlaması, meyvelerini vermeye başlamış gibi görünüyor.

Yapılan açıklama, Türkiye'nin Irak'taki iddiaları için önemli bir adım olarak kabul edilmeli ve şayet başarılı olursa Türkiye'yi hem kuzey, hem de güney Irak'taki yabancı yatırım ve kalkınma planlarının başlıca gerçekleştiricisi konumuna getirecek. Stratfor uzun süredir Türkiye'nin bölgede kaydettiği yükselişini öngörüyordu ve Çarşamba günü alınan karar, bu anlamda, Ankara'nın enerji alanında ki stratejik adımlarıyla bölgedeki etkisini derinleştirmeye hazır durumda olduğunu gösteriyor.

Bununla birlikte, Türkiye'nin ülke dışındaki iddialarını gerçekleştirebilmesi için önce içerideki Kürt sorunuyla ilgilenmesi gerekiyor. Ankara, dolayısıyla, Bölgesel Kürt Yönetimi ile, ayrılıkçı Kürt militanlığının önünü kesme umuduyla çok daha yakın ilişkiler kurmaya çalışmakta. Türkiye, Kürt böl-

gesinin ekonomik ve enerji odağını kuzeye doğru çekme konusunda ilerleme kaydediyor; Erbil'i Ankara'ya kritik düzeyde bağımlı tutuyor ve ortak başarılarını Kürt militanlığının kuşatılmasına bağlantılandırıyor.

Ancak Türkiye Irak'ın kuzeyinde de durmuyor. Görünen o ki, Türkiye, etkisini Bağdat ve petrol zengini güney Irak'a genişletmeye hazırlanıyor; ki böylelikle Ankara İran ile daha yakın bir rekabete girebilsin. Önerilen Kerkük-Basra boru hattı, Irak'ın güneyindeki petrol yataklarında artan ham petrol üretimini kuzeydeki ihracat hatlarıyla bağlayacak.

Söz konusu genişleme sayesinde Bağdat, mevcut ihracatının neredeyse yüzde 80'ini, Hürmüz Boğazı'nı baypas ederek kuzeyden, yani Türkiye üzerinden gerçekleştirebilecek. Merkezi hükümet

‘Sağlık hizmetlerinde devrim’

Texas’ın Irving kentindeki MacArthur Jinekoloji Merkezi’nden doktor Jeff Livingston, sosyal medyayı kullanan uzmanlardan. Doktor Livingston şunları söylüyor: Doktor Livingston ve ekibi sosyal medya ve şifre korumalı yazılımlarla tıbbi bilgileri hastalarıyla paylaşıyor. Doktor şöyle konuşuyor: “Hastaların tedavi ve sağlık bilgilerine erişimini sağlıyoruz. Benim gördüğüm her bilgiyi hastam da görüyor. Tüm notlar, muayene bilgileri, laboratuvar sonuçları internette.”

Hastalar, muayenehanenin internet sitesi aracılığıyla güvenli bir portaldan doktorlarıyla özel olarak görüşebiliyor. Ya da muayenehanenin sosyal medya sitelerinde forumlara katılabiliyor. Doktor Livingston açıklıyor: “Hastalarımızın kendi sağlık durumlarını yakından izlemesini istiyoruz. Bu nedenle muayenehanemiz için Facebook ve MySpace’te sayfa açtık. Twitter’da çeşitli bilgileri paylaşıyoruz. Binlerce kişi bizi bu sayfalardan izliyor ve bu paylaşımı çok seviyor.”

Kristi Francisco’ya göre İnternete girip laboratuvar tetkiklerinin sonuçlarına ulaşabilmek büyük kolaylık. Francisco şöyle konuşuyor: “Bu şekilde doktorumun internetteki portalına bağlanıp test sonuçlarımı alıp endişelenecek bir durum olmadığını görüyorum ve rahatlıyorum.” Francisco doktorunun, kullandığı yazılım sayesinde reçeteli ilaç siparişlerini doğrudan eczaneye bildirdiğini, bu şekilde ilaçlarının hemen hazırlandığını söylüyor. MacArthur Jinekoloji Merkezi Sage Healthcare şirketinin geliştirdiği yazılımı kullanıyor. Şirket, yazılımın şifre koruması altında son derece güvenli olduğunu, bilgilerin gizli kaldığını bildiriyor.

Doktor Livingston yazılımın muayenehanenin verimini arttırdığını, zaman tasarrufu sağlayarak maliyeti düşürdüğünü söylüyor. Uzmana göre, sosyal medya ve yazılımının bir başka yararı da doktor-hasta ilişkilerini iyileştirmek. Hastalar tıbbi bilgilere erişmek için sadece internetle kısıtlanmıyor. Aradıkları yanıtları güvendikleri doktorlardan doğrudan alabiliyorlar.

kullanılıyor. Fairfax İlçe Eğitim Müdür Yardımcısı Peter Noonan, ilk uygulamayı geçen yıl 15 pilot okulda başlattıklarını söylüyor: “Öğrencilerin çoğu teknolojik gelişmeleri bizden daha iyi takip ediyor. Farklı kaynaklardan bilgi edinecek beceriye de sahip durumdalar.” Peter Noonan, e-kitapların en büyük yararının güncelleştirme kolaylığı olduğunu söylüyor: “Dünya durmadan değişiyor. Kitaplar da tıpkı dünya gibi birçok değişiklikten geçerek dijital çağa ayak uyduruyor.” Bunun, aynı zamanda önemli bir mali yararı da var. Peter Noonan anlatıyor: “Okul kitaplarının her biri 50 ila 70 Dolar. Bu da tüm ilçedeki okullar için yaklaşık 8 milyon dolar demek. Halbuki e-kitaplara altı milyon dolardan daha az ödedik.” Öğrenciler farklı görüşlere sahip ama çoğu e-kitap uygulamasını destekliyor. Melanie Reuter şöyle konuşuyor: “Ders kitaplarımı taşımak zorunda kalmıyorum, bu çok iyi.”

Maria Stephany durumdan memnun değil: “Bence iyi değil, çünkü bazen internet çalışmıyor.” Brian Tran ise e-kitap uygulamasının yaygınlaşmasını diliyor: “Önemli bölümleri işaretleyebiliyor, notlar yazabiliyorsunuz, hepsi hesabınıza kaydediliyor. Bence ders kitabından çok daha iyi.”

Öğretmen Michael Bambara da bu görüşte: “Yurttaşlık dersinde kullandığım bu kitap, farklı

okuma düzeylerine sahip. Kitabı okuyanlar, kendilerine göre öğrenme süreçlerini düzenleyebiliyor, ben de uygun bir ders planı hazırlayabiliyorum.”

Ancak her öğrencinin evde bilgisayara erişimini sağlamak zor. Fairfax ilçesinde öğrencilerin yaklaşık %10’unun evde bilgisayarı veya interneti yok. Stephen Castillo da bu öğrencilerden biri. Castillo şöyle konuşuyor: “Çoğunlukla ya bir arkadaşımın evine ya da kütüphaneye gidiyorum.” Yerel kütüphanede bilgisayar

ve internet erişimi bedava, öğrenciler aynı zamanda okullardaki bilgisayar laboratuvarlarını kullanabiliyorlar. Slieman Hakim şunları söylüyor: “Bütün ailem bilgisayarda çalışıyor, kızkardeşim de ben de ödevlerimizi bilgisayarda

yapıyoruz. Ben de buraya geliyorum.”

Komşu ilçeler de e-kitap uygulamasına geçmeyi planlıyor. Prince George İlçesi Ders Programı Direktörü Gladys Whitehead, bölgedeki öğrencilerin %60’ının evlerinde bilgisayar olduğunu söylüyor: “Gelecek yıl bir pilot program uygulayıp sonuçları değerlendirecek, internet erişiminde nelerle karşılaşacağımızı göreceğiz.” Peter Noonan uygulamanın yaygınlaşmasına destek veriyor: “Gelecekte ilkokul üçüncü sınıftaki oğlumun çanta taşımadan okula gidip geleceğini tahmin ediyorum. Teknoloji böyle ilerlerse, büyük olasılıkla elinde bir tablet bilgisayar ya da ders bilgilerini içerecek dijital bir cihaz bulunacak.” Peter Noonan, okulların da bu konuda ilk adımları atmaya başladığını söylüyor.

Elektronik Kitaplarla Dijital Kütüphane

Tüm dünyada kütüphaneler de, dijital kitap uy-

gulamasına geçiyor. Ancak yine de kitapların daha uzun süre kütüphane raflarını doldurması bekleniyor. Northridge’deki California Eyalet Üniversitesinde yoğun bir çalışma var. Otomatik dosyalama sistemi birkaç saniye içinde istediğiniz kitabı buluyor. Katalog sistemi dijital, bu yüzden öğrenciler dijital dosyaları kullanıyor. Bu kampüs kütüphanesinde bir milyonu aşkın kitapla 250 bin süreli dijital yayın bulunuyor. Kütüphanede ayrıca binlerce basımı sona ermiş kitap ve belge var.

18. yüzyıldan kalma bu seyahatname gibi tarihi belgeler elbette kütüphanelerde tutulmaya devam edilecek. Ama artık birçok akademik yayın sadece dijital baskıya sahip. Mark Stover, “Abone olduğumuz akademik yayınların %90’ı elektronik formatta geliyor. Kitaplar için şimdilik aynı şeyi söylemek mümkün değil,” diyor. Bunlar genelde hâlâ kâğıt baskılı ve bazı öğrenciler de hâlâ bu şekilde tercih ediyor. Öğrenci Lisa Ochoa, “Bilgisayarlar harika ama ben kitaplarımı basılı tercih ediyorum,” şeklinde konuşuyor.

Birçok kütüphanede belgeleri koruma amacıyla elektronik formata dönüştürme çabası var. El yazısı mektuplar ve eski gazete nüshaları da bunlar arasında. Dijital kütüphane uzmanı Steve Kutay, belge ve kitapların elektronik formatta daha fazla kişiye ulaşacağına inanıyor: “Elektronik formatta birden çok yerde kitap ve belge dosyalamak mümkün. Ama bunlar elektronik formata dönüştürülürken çok iyi kategorilere ayrılmalı ki, 20-30 yıl sonra içinde neler olduğunu bilelim.”

“Hepimiz İnternete Bağımlı Hale Geldik”

Helen Heinrich, kataloglama ve elektronik formata aktarılan kitapların kütüphane envanterinden çıkarılmasından sorumlu. Helen, birçok üniversitenin hala kitapları depolarda sakladığını söylüyor: “Hepimiz internete bağımlı hale geldik. Ama ya siber bir saldırı olur da tüm elektronik kitaplarımız yok olursa. İşte bu ihtimale karşı birer kopya saklıyoruz.” Kütüphaneler elektronik formata geçtikçe yeni bir sorun da ortaya çıkıyor. Birçok kitabın elektronik kopyası, yazarların varislerinin dijital telif haklarını serbest bırakmaması nedeniyle okuyuculara ulaşmıyor. Kütüphane sorumlusu Mark Stover, “Azalan kitaplar sayesinde kütüphanelerde değişime gidecek, öğrencilere daha fazla çalışma alanı yaratacağız. Ancak telif hakları konusu nedeniyle hala birçok kitap sadece basılmış halde öğrencilerimize ulaşacak,” diyor. Öğrenciler şu anda her iki formata da alışkın olduğundan fazla bir sorun yok gibi görünüyor.

ve yabancı yatırımcılar, Irak’ın kıyısı boyunca kısa süre önce inşa edilen terminalerin performansından memnun kalmadı ve Bağdat büyük olasılıkla Türkiye’nin getirdiği öneriyi reddetmekte zorlanacak. Ancak Türkiye’nin bu oyunda, Kerkük’ün güneyine boru hattı döşemekten çok daha büyük planları var. Türkiye’nin enerji tüketimi ve elektrik üretim ihtiyaçlarının önümüzdeki yıllarda ciddi bir artış kaydetmesi bekleniyor ve özellikle Irak, bu ihtiyacı karşılamak için iyi bir durumda bulunuyor. Türkiye, Doğu-Batı enerji taşımacılık hatlarında merkezi konumunu güçlendirmek suretiyle, Irak’tan gelen ham petrolü ve doğalgaz sevkiyatını kullanabilir ve Avrupa’nın Hürmüz Boğazı’ndan gelen Körfez petrolüne bağımlılığını azaltmak suretiyle Avrupalılarla olumlu müzakerelere belirli bir ivme kazandırabilir.

Her ne kadar henüz geliştirilmemiş durumda olsa da ve gerekli altyapıya sahip bulunmasa da, çoğunluğu Kürt bölgesinde olan Irak’ın bilinen doğal kaynak rezervleri üç trilyon metreküpün üzerindedir. Kürt bölgesinden gelecek doğal kaynaklar, ön-

müzdeki 50 yıl boyunca Türkiye’nin Rusya’dan ithalatının yerine geçebilir. Türkiye’nin İran’ın nüfuzuna giderek daha anlamlı bir rakip olmasıyla birlikte, Tahran’ın, bölgede daha fazla genişlemeye çalışmadan önce şu ana kadar elde ettiği kazanımlarını elinde tutabilmek için daha fazla çaba harcaması gerekecek. Irak, İran’ın önceliği haline gelecek.

Tahran’ı iç meselelere daha yakın tutmak, Doğu Akdeniz’deki eski Osmanlı topraklarıyla daha güçlü ilişkiler kurmak isteyen Türkiye’nin üzerindeki baskıyı hafifletebilir. Bölgedeki Körfez İşbirliği Konseyi gibi taraflar Türkiye’nin artan nüfuzundan kaygılanıyorlar; ancak söz konusu ülkeler, İran’ın Irak ve ötesindeki etkisinin önüne geçecek adımları da kesinlikle memnuniyetle karşılayacaktır.

Türkiye, bir yandan Balkanlar ve Doğu Avrupa’daki eski etkisini geri kazanmaya çalışırken enerjide Rusya’ya bağımlılığın azalması da hayati öneme sahip olacaktır. İran, Irak’ta daha fazla Türk nüfuzu olması fikrine hoş bakmayacaktır; ancak diğer yandan da Tahran, Türkiye’nin tekliflerini anlamlı şekilde dengeleyecek düzeyde bir sermaye

ve teknolojiye sahip değil. Hidrokarbon dağıtımının teknik özelliklerinin de ötesinde, Ankara, kendisini, Bağdat’ın uzun vadede başarısı için Tahran’dan daha mahir bir ortak olarak ortaya koyuyor.

Uluslararası petrol şirketlerinin gözardı edemeyeceği bir şekilde, Türkiye altyapı sağlayabilir ve İran’ın aksine istikrarlı ihrac rotaları sunabilir. Mezopotamya’da İran nüfuzunun büyük bir kalesi olan Şii yoğunluklu Güney Irak’ta daha fazla nüfuz elde edilmesi, Türkiye’nin bölgesel iddiaları için önemli bir avantaj sağlayacaktır. Ancak İran, Türkiye’nin ilerlemesine şiddetle karşı çıkacaktır ve Bağdat da Tahran’ı bir anda yarı yolda bırakmayacaktır. Her ne kadar Türkiye’nin ekonomik göstergeleri dikkat çekici ve cazip olsa da İran’ın de elinde de bir dizi araç bulunuyor: Milîten Şii gruplar, Kürtler-arası rekabetler ve güney Irak ile güçlü mezhepsel bağlantılar. Suriye’ye karşı hasmane açıklamalarına rağmen Türkiye’nin Irak’taki enerji kanalları üzerinde yaptığı gizli manevralar, ülkenin göze çarpan bir bölgesel güç olmaya yönelik yaşadığı dönüşümü açıkça ortaya koyuyor. (Stratfor)

AB, MİLLİYETÇİLİK VE KADER AVRUPA BİR DAHA BİR ARAYA GELEMAYECEK

Avrupa kimlikler temelinde bir daha hiçbir zaman bir araya gelemeyecek. Ekonomik kriz sonucunda ulusal çıkarlar Avrupa çıkarlarının üzerine yükseldiğine göre, tüm bunlar nereye varacak? Avrupa Birliği, bir "birlik"tir; ittifak da denebilir. Ama, ulus-ötesi bir devlet olarak nitelendirilemez. Avrupa Birliği'ne bir devlet görünümü kazandırma fikri ortaya atılmıştı; ancak bir süre sonra gündemden düşüverdi. Çünkü başarısızlığa mahkûm bir fikirdi. Nihayetinde, öğrendiğimiz kadıyla, Avrupa bir ülke değildir. Daha ziyade bir bölgedir ve bu bölgedeki milletler, ortak bir tarih ve kaderi paylaşan insanlardan oluşur. Bir ittifak olarak Avrupa Birliği, egemen devletler arasındaki bir ilişki sistemidir. Ülkeler, kendi çıkarlarına uygun düştüğü taktirde, bu birliğe katılırlar; işlerine gelmediğinde ise bir adım geriye çekilirler. Milliyetçilik de tarih de, henüz Avrupa'da ölmemiştir.

George Friedman - Stratfor Başkanı

Avrupa'da yaşanan mali kriz, yeni bir boyut kazandı. Almanlar, kriz batağındaki Yunanistan'a bu durumdan kurtulması için yapılacak yardıma en sonunda yeşil ışık yaktı. Ancak, yardım kararı, yardıma etmeye pek de sıcak bakmayan Alman kamuoyunun tepkisine yol açtı. Çünkü, Yunanistan'ın krizden kurtulmasının Almanların sorumluluğunda olmadığını düşünüyorlardı. Ancak, Yunanlılara bakılırsa, Almanya elbette onlara yardım eli uzatmalıydı; ne de olsa AB üyeliğinin anlamı, Yunanistan'ın bir sorunu olduğunda, bunun tüm Avrupa'nın da sorunu haline gelmesi değil miydi!

Ve size bir sır vereyim: Bu sadece Yunanistan ile ilgili bir konu da değil! Coğrafi açıdan bakarsak, ortadaki sorun, Akdeniz havzasında yer alan Avrupa ülkeleri ile Kuzey Avrupa ülkeleri arasındaki farklı gelişmişlik düzeylerinden kaynaklanıyor. Son bir kuşak boyunca, Akdeniz ülkeleri önemli yapısal değişiklikler ve ekonomik kalkınma süreci yaşadılar. Ayrıca, hızlı gelişim süreçlerinin kaçınılmaz bir şekilde yol açtığı siyasi gerilimleri de, eş zamanlı olarak göğüslediler. Sonuç olarak, siyasi ve ekonomik durumları, Kuzey Avrupa ülkelerinden son derece farklı bir noktaya erişti. Ne de olsa, Kuzey Avrupa ülkelerinin kalkınma süreci, tam tamına bir kuşak önce gerçekleşmiş ve siyasi yapıları ile ekonomik durumları arasında bir ahengi çoktan yakalamışlardı.

Kuzey ve Güney Avrupa, iki farklı bölgedir; çünkü eski Sovyet uydusu ülkeler, halen işgal altında oldukları dönemlerin yaralarını sarmakla uğraşıyorlar. Dolayısıyla, Avrupa, ekonomik, siyasi ve sosyal koşullar açısından son derece çeşitliliğe sahip bir görüntü sergiliyor. Avrupa projesinin temeli, bu ülkelerin tek bir ekonomik rejim altında bir araya getirilebileceği düşüncesine dayanıyordu. Bu ekonomik rejim de, bir süre sonra olgunlaşıp, pekâlâ ortak bir siyasi varlığa dönüşebilirdi. Düşünsel temelden bakıldığında, bu son derece sıra dışı bir fikir idi kuşkusuz!

Elbette, Avrupalılar da, kendilerini Akdenizli veya Kuzey Avrupalı olarak düşünmüyorlar. Her birine sorduğunuzda, size ya "Yunanlıyım", ya "Danimarkalıyım", "İspanyol'um" veya "Fransız vatandaşsıyım" diyecektir. Demek ki, Avrupa milletlere ayrılmış durumda ve birçok Avrupalı için, aidiyetlerini kendi milletleri üzerinden tanımlamak, ilk sırada geliyor. Bu durum, Avrupa tarihinin derinliklerine kadar nüfuz ediyor aslında. Son iki yüzyıldan beri, Avrupalılar takıntılı bir şekilde, "millet" kavramına odaklanmış durumdalar... Önce, kendi milletlerini ulus-ötesi hanedanlıklardan (Bourbon, Habsburg, Romanov gibi) ayırmak için çabaladılar. Fransız Devrimi'nden itibaren Avrupa'nın tarihini incelersek ise, ulus-devletin ortaya çıkışı ve direnişi olgularıyla karşılaşırız. Hem Nazi Almanyası hem de Sovyetler Birliği, tek bir devlet tarafından yönetilen çok-uluslu devletler yaratma telaşına düşmüşlerdi. Ancak, her ikisi de, bu projelerde başarısızlığa uğradılar ve bu girişimlerinden dolayı, tüm nefret oklarını üzerlerine çekmiş bulundular. Avrupa'nın zihin yapısında bir çelişki var aslında... Bir yandan, her iki dünya savaşı da, Avrupalıları, "milliyetçi dürtüler" karşısında son derece güvensiz bir noktaya getirdi. Diğer yandansa, milliyetçiliğe olan güvenin ortadan kalkmasına yol açan nedenlerden biri de, diğer ulus-devletlerle savaş çıkarma ve kendi kimliklerini bastırmak zorunda kalma olasılığı idi. Yani, Avrupa, tamamen milliyetçi bir dürtüden uzak durarak, milliyetçilikten çekinmekteydi.

Avrupa Birliği, bir "Avrupa kimliği" yaratmak üzere tasarlanmıştır; ama bir yandan da "ulus-devlet" fikrini korumaya çalışmaktadır. Burada ilkesel anlamda bir sorun yoktur; çünkü bir insanın birden çok kimliğinin, aidiyetinin olması mümkündür. Örneğin, Iowa'lı olmak ile Amerikalı olmak arasında bir çelişki bulunmamaktadır. Ancak, ortak kader konusunda bir sorun çıkmaması muhtemeldir. Yine örneğimize dönecek olursak, İowalılar ve Teksaslılar, kendi yerel kimliklerini de aşan bir bağ ile birbirlerine kenetlenmişlerdir. Amerikan vatandaşı olmalarından kaynaklanan ulusal kimlikleri, sadece kendi milletlerinin ötesindeki değerleri paylaştıklarının değil, aynı zamanda ortak bir kaderin de parçası oldukları anlamına gelmektedir. Iowa'da patlak veren bir kriz, herhangi bir yabancı ülkede değil, bizzat Amerika Birleşik Devletleri'nde patlak vermiş demektir. Avrupalılar, bu sorunu ustalıkla çözmeye çalıştılar. Evet, orta-

KRİZ, BATILI LİDERLERİ ŞİRAZESİNDEN ÇIKARDI

Belki de çözümsüzlüğün bir yansımasıdır; Batılı liderler G-20 zirvesinde adeta bir didişme halindeydiler. ABD Başkanı Obama, Euro krizini görüşmek için AB liderleriyle toplantı yapmak istedi. Almanya Başbakanı Merkel aynı saate basın toplantısı koyarak, Obama'nın hamlesini boşa çıkarınca toplantı iptal edildi. Kulislere Almanya Başbakanı Angela Merkel'in Euro Bölgesi'nde "patron"un kendisi olduğu mesajını Obama'ya verdiği konuşuluyor. Öte yandan, G-20 zirvesi öncesi Merkel ile baş başa 45 dakika süren bir görüşme yapan Obama, danışmanları aracılığıyla "cesaret verici bir görüşmeyi" açıklamasını yaptı. Almanya Başbakanı Merkel ise ikili görüşmeler ve katıldığı konferanslarda, Avro Bölgesi'ndeki finansal krizden AB'nin tek başına so-

rumlu olmadığını tekrarladı. Merkel, "Krizin aşılması için her kıta üzerine düşen görevi yerine getirmelidir." dedi. AB Komisyonu Başkanı Jose Manuel Barroso, Kanadalı bir gazetecinin, "Niçin zengin AB ülkelerinin problemlerinin yükünü Kuzey Amerikalılar çeksin?" yönündeki sorusuna şu cevabı verdi: "Doğrusunu söylemek gerekirse, buraya, başkaları bize demokrasi ve ekonomi politikaları konusunda akıl versin diye gelmedik. Bu kriz, Avrupa'da başlamadı."

2009'daki Pittsburgh ve Londra zirvelerinden çıkan "piyasalara para pompalama" kararlarının ardından, dönemin İngiltere Başbakanı Gordon Brown "Dünyayı kurtardık" demişti. Londra zirvesinde Brown "parasal genişleme" kararının alınmasında çok etkili olmuştu. İngiliz Financial Times gazetesi

Brown hakkındaki bir makalede "Dünyayı kurtaran adam" nitelemesini kullanmıştı. Kriz topu yuvarlandı, yuvarlandı; 4 yıl sonra G-20'nin kucağına yeniden ve bu kez daha da büyümüş olarak düştü. Batılı ülkeler biraz zaman kazanmak derinde. Daha ötesi, deyim yerindeyse herkes "paçasını kurtarmanın" peşinde. Öte yandan, krizi en ağır biçimde yaşayan Yunan halında Almanya'ya karşı büyük tepki geliştiği gözleniyor. Merkel, Hitler'e benzetiliyor. Merkel'e tepkinin zemininde, Almanya'nın bu krizden çok büyük çıkar sağlaması yatıyor. Zira, gizli yürütülen bir operasyonla Almanya, Avrupa'da zor duruma düşen şirketleri satın alıyor... Merkel, Yunanistan seçim sonuçları belli olmadan ülkesini terkedememişti. AB'nin kurtarma planını uygulama sözü veren Antonis

da bir Avrupa kimliği vardı; ancak ulusal kimliklerin de yeri yadsınmazdı. Neredeyse 400 sayfa kadar olağanüstü bir zuanlukta bir anayasa yazdılar. Ancak, buna tam da “anayasa” denemezdi. Daha ziyade, bir yandan Avrupa’nın yüzyıllardır mücade-ye çabalayan bir antlaşma metni idi. Sonuç olarak, Avrupa’nın yaşadığı ikilem, Amerika’nın yaşadığından pek de farklı sayılmaz. Amerika’nın tek farkı, Amerikan İç Savaşı sırasında, Amerikan vatandaşın Virginia vatandaşlığından öncelikli olduğuna karar verilmesiydi. Birisi Virginialı olabilir; ancak Virginia da New York’un kaderini paylaşmaktadır. Bunun tam tersi de pekâlâ geçerlidir. Avrupalılar ise, bunu net bir şekilde ifade edemezlerdi; çünkü ya buna gönülden inanmıyorlar, ya da Avrupa’nın geri kalanına askeri açıdan güven duymuyorlardı. Dolayısıyla, bu süreci hünere bir şekilde sürüncemede tutmaya çalıştılar. Ancak, uygulanan karmaşık ve son kertede saydamlıktan uzak yönetişim sistemleri, Avrupa milletlerinin egemenliklerine dokunulmamasını sağladı.

Berlin Duvarı 1989 yılında yıkıldığında, Almanların zihninde, Doğu ile Batı Almanya’nın birleşmesine dair en ufak bir soru işareti dahi yoktu. Aynı şekilde, Doğu Almanya’yı ekonomik ve sosyal açıdan yeniden canlandırmanın maliyetinin, Batı Almanya tarafından üstlenilmesi, pek kimse tarafından ciddi şekilde sorgulanmamıştı. Ne de olsa, Almanya tek bir ülkeydi; ancak tarihsel gelişmelerden dolayı bölünmüştü. Tarih, onlara yeniden birleşme izni veriyse, Almanlar da elbette bunun külfetini çekmeye razıydı. Almanya’nın kendisini bir ülke olarak görmeye başladığı 19.yüzyıldan bu yana şöyle bir algı şekillenmektedir: Alman olmak, ortak bir kaderi ve bunun getirdiği külfetleri paylaşmak demektir. Bu durum, kendisini ulus-devletler temelinde düzenleyen ve her ulus-devletin vatandaşının kaderini ulusun kaderiyle bütünleştirdiği Avrupa’nın geri kalanı için de geçerli. Bir Leh veya İrlandalı için, kendi ülkesinin kaderi, onun bireysel kaderiyle özdeşdir. Ulus, geleneklerin, dilin, kültürün yaşandığı ortak bir mekândır ve tüm bu öğeler, iyisiyle kötüsüyle, sizin ne olduğunuzu tanımlar. Ülkenizde bir ekonomik kriz yaşıyorsa da, bu kriz sizin yaşantınızın bir parçası haline gelir.

Yunanistan’da mali kriz patlak verdiğinde, diğer Avrupalılar kendilerine şu basit soruyu yönelttiler: “Peki bunun benimle ne ilgisi var?” Onların bakış açısına göre, Yunanlılar, birer “yabancı”ydı. Konuştukları dil farklıydı; kültürleri onlarınkine benzermiyordu. Üstüne üstlük, farklı bir tarihi paylaşmışlardı. Almanlar –özellikle de Yunan borçluların satın alan Alman bankaları- ekonomik krizden etkilenilirdi; ancak Almanlar ile Yunanlıları aynı kefeye koyamazdınız. Çünkü, son kertede, hiçbir şekilde Yunanistan’ın kaderini paylaşmıyorlardı. Ve, sadece

Avrupa’nın ekonomik plandaki lideri Almanya’nın değil, diğer ülkelerin de görüşü bu yöneydi!

Geçmişte, Meksika birçok ciddi ekonomik krizden geçmişti. Ve bu krizler sırasında, ABD de devreye girmiş; Meksika’ya istikrar kavuşturmak için yardım eli uzatmıştı. Peki, ABD’yi böyle davranmaya iten neydi dersiniz? Cevabı gayet açık: Amerika’nın çıkarları, böyle davranmasını emrediyordu. ABD ve Meksika’nın tek bir ülke olmasından değil yani... Dolayısıyla, aynı durum Avrupa için de geçerli. Yunanistan’a sağlanan yardım paketi, sadece Yunanistan’ın Avrupa’nın bir parçası olmasından dolayı değil, geri kalanının çıkarının da Yunanistan’ın bu borç batağından kurtulması yönünde olduğu için tasarlandı. Ancak, konunun özü, Yunanistan’ın bir “yabancı” ülke olmasında yatıyor. 1990’lı yılların başı ve 2008 yılı arasında yaşanan müreffeh yıllar boyunca, Avrupa kimliği ve ulusal kimlik sorunu, gerçek anlamda pek ortaya çıkmamıştı. Avrupalı olmak, Yunanlı olmakla tamamen benzer anlama geliyordu. Bu refah ortamında, başka türlü bir seçenekten yana olmak da pek mümkün değildi. Ekonomik kriz ise, Avrupa’nın çıkarları, Almanya’nın çıkarları ve Yunanistan’ın çıkarları arasında bazı tercihlerin yapılması gerektiğini ortaya koydu; çünkü artık bu çıkarlar birbirinden farklılaşmıştı. Ortaya çıkan ise, Avrupa çapında bir çözüm değil; her ülkenin kendi çıkarlarını göz önünde bulundurduğu bir dizi ulusal çıkar manzumesiydi. Yabancı ülkeler arasında bir müzakere, bir nevi pazarlık söz konusuydu. Tek ve paylaşılan bir kade- rin tanınmasından doğan bir “Avrupalı çözüm” ise, pek kimsenin gönlünden geçmiyordu.

Dolayısıyla, Avrupa tamamen bir yanılsamadır. Gerçek olan ise, “ulus-devler”tir. Bu argümanı, ekonomik alandan ziyade, dış politika ve ulusal savunma alanında gözlemlemek daha doğru olacaktır. Avrupalılar, bir bütün olarak, sözü edilen bu iki alanın gelişimi yolunda pek adım atamamışlardır. İngiltere, Almanya, Polonya, hem farklı dış politikalar uyguluyorlar; hem de bu dış politikalar, birçok açıdan birbirleriyle çelişiyor. Ve, ulusların en büyük acı ve riskle yüzyüze geldiği alan ise, ekonomiden daha çok muharebe meydanlarında oluyor. Avrupa milletlerinden hiçbirisi, bu alandaki ulusal egemenliğinden vazgeçmeye razı gelmiyor. Bu da demektir ki, hiçbir ülke, kendi silahlı kuvvetleriniz Avrupa düzeyinde bir yönetimin ellerine teslim etmek istemiyor. Üstüne üstlük, kendi menfaatlerine uygun olmadığı zamanlarda, savunma alanında iş birliği yapmaya da hazırlıklı olmayan ülkelerden söz ediyoruz. Avrupalıların, savunma ve dış politika alanlarındaki egemenliklerini Avrupa Parlamentosu’na ve bir Avrupa başkanına devretme konusundaki isteksizlikleri, Avrupalıların; Avrupa ve ulusal egemenlik kavramlarını uzlaştırmayı bilemediklerinin de en açık göstergesi... Avrupalılar için, işler kötüye gittiğinde, Avrupalılıktan önce “millet”leri gelir. Krizin yarattı-

ğı baskıyı da göz önüne alırsak, söz konusu anlayış, ekonomik alanda da ortaya çıkmıştır: Bir tehlike arz ettiğinde, kaderiniz, kendi ülkenizin kaderine bağlıdır. Avrupa deneyimi, 20.yüzyılın ilk yarısındaki aşırı-milliyetçilik tepkisinden filizlenmiştir. Niyet, Avrupadaki savaş sorununu çözmektir. Ancak, milliyetçilik sorunu, çözümünden daha esnek bir yapıya sahip olmakla kalmaz; aynı zamanda Aydınlanma çağının kökenlerine derin bir şekilde nüfuz etmiştir. Demokrasi fikri ve ulusların kendi kaderini tayin hakkı da, tek bir dokunun parçası olarak ortaya çıkıp büyüdü. Kendi kaderini tayin hakkını çekip alırsak, Avrupa deneyimi, modern Avrupa’nın temellerini tehdit eden bir niteliğe bürünür.

Avrupa fikrinin ardında başka bir itki gücü daha vardı: Avrupa milletlerinin çoğu, bireysel olarak bakıldığında, küresel düzlemde hareket etme yeteneği bulunmayan bölgesel güçlerden oluşur. Bu yüzden de, ABD ile kıyaslandığında, çok daha güçsüz bir konumdadırlar. Birleşik Avrupa, sadece küresel olarak hareket etme yetisi göstermeyecek; aynı zamanda ABD ile eşit bir noktaya gelecektir. Avrupadaki ulus-devletler tek tek bakıldığında güçlü bir görünüm sergilemeseler de, Avrupa onlar yerine tüm gücüyle arz-ı endam edebilirdi. İşte, bu Avrupa fikrinin ve özellikle de Avrupa’ya dair De Gaulle’cü bakış açısının içine, Avrupa’nın dünya çapında kendine yeniden bir yer edinme fikrinin yerleştiğini görüyoruz. Nitekim, Avrupa bu konumunu, iki dünya savaşının ardından yitirmişti.

Ancak, ne yapışa nafile! Ne Avrupa çapında ortak bir dış ve savunma politikası var; ne bir Avrupa ordusu, ne de bu orduları kumanda eden bir Avrupa komutanı! Ortak bir bankacılık veya bütçe politikasından bile söz edemiyoruz. Zaten, bu eksiklik de, bugünkü mali krizin temel nedenlerinden biri olarak gösteriliyor. Avrupa, ABD’ye karşı bir karşılık oluşturmamaya; çünkü Avrupalılar ne yazık ki Avrupa’ya dair ortak bir vizyon paylaşmıyorlar. Dünya işlerine dair ortak bir çıkar, ortak bir itimatlarının olduğu da söylenemez. ABD’ye karşıt bir ağırlık oluşturma yolunda ortak bir kavrayışlarının bulunduğunu söylemek ise, çok güç. Her milletin varsa yoksa tek derdi, kendi kaderini kontrol altında tutmak, böylelikle de Almanya’nın 1930’lar ve 1940’larda içine düştüğü aşırı milliyetçilik rüzgarına kapılmamak veya Habsburg İmparatorluğu’nun milliyetçilik karşısındaki umursamazlık gaffetine uymamak... Avrupalılar milletlerini seviyorlar ve bu milletleri ellerinin altında tutmak istiyorlar. Kendilerini, milletleri üzerinden tanımlıyorlar. Bunun da anlamı, Akdeniz havzasındaki Avrupa ülkelerinde yaşanan mali krizin, tamamen ulusal boyutta olduğunu, Avrupa ile hiçbir bağlantısının bulunmadığını düşünüyorlar. Dara düşen ve onlara yardım eli uzatanlar, Avrupalı değiller; bu kesimler, Almanya ve Yunanistan vatandaşları olarak görüyoruz.

(ABD Merkezli düşünce ve istihbarat merkezi Stratfor)

DİKTATÖR OLMAK ZORLAŞIYOR

Vivian Chakarian*

Uzmanlara göre diktatör olmak gittikçe zorlaşıyor. Hızlı nüfus artışı, diplomasi işsiz sayısının artması ve enformasyon ortamının süratle değişmesi yüzünden modern çağların diktatörlük rejimleri giderek artan tehditlerle karşı karşıya kalıyor. Ama onlar da hayatta kalabilmek, nüfuzlarını hissettirebilmek ve statükoyu koruyabilmek için 21’inci yüzyılın tekniklerine başvuruyor.

Baskı ve özgürlük isteyenler arasındaki mücadele 21’inci yüzyılda da devam ediyor. Ancak muhalefet hareketleri giderek daha az şiddet içeren, modern teknoloji yöntemlerine başvuruyor. Slate dergisinden William Dobson, eskiden diktatörlerin işinin halkın eline silah geçmesini önlemek olduğunu, şimdiyse yalnızca protesto eylemlerini engellemeye çalıştıklarını söylüyor: “Diktatörler halkın ne düşündüğüyle ilgilenmediği gibi, katılımcı olmalarına da karşı çıkıyor.”

“Diktatörün Öğrenme Eğrisi: Küresel Demokrasi Savaşının İçinde” adlı bir kitap yazan Dobson, Washington’da diktatörler ve yönetimleriyle ilgili bir konferansa katıldı. Konferansta, Sırp eylemci Srdja Popović de konuştu. Popović, 2000 yılında Slobodan Miloseviç’in devrildiği öğrenci eylemlerini organize etmişti. Popović kendi döneminde Sırbistan’daki protesto gösterileriyle, Rusya’da geçen yıl yapılan tartışmalı parlamento seçimlerinin ardından düzenlenen gösteriler arasında benzerlik olduğunu söylüyor: “Gösterilere çoğunlukla öğrenciler ve orta sınıf liderlik ediyor. İçlerinde hem isteklilik hem de bir parça mizah var.

Çok yaratıcı ve komik taktikler kullanabiliyorlar. Yalnızca Arap dünyasından değil ama Rusya gibi ülkelerden grupların birbirlerinden neler öğrendikleri çok etkileyici. Bu başarıyı yeni teknolojilere borçluyuz.” Ancak modern diktatörlükler de eylemcilerden öğreniyor. George Washington Üniversitesi’nden Profesör Marc Lynch’e göre, rejimler internet, sosyal paylaşım siteleri ve kısa mesajlaşma gibi araçları kullanarak muhalefet hareketlerini yıpratmaya çalışıyor: “Süreklilik olarak bir onlar, bir bunlar. Artık bu, 2000’li yılların genel bir özelliği oldu. Eylemciler ve rejimler birbirlerinden ve diğer ülkelerde yaşanan deneyimlerden durmadan bir şeyler öğreniyorlar.”

Lynch, gibi rejimlerin muhalefetin tepkisini özümlediğini, daha sonra kendini yeni şartlara uydurabildiğini söylüyor: “Mısır’a bakarsanız, yeni medya araçları eylemcilerin organize olmasına, haberleşmesine ve yenilikçi yollarla mesajlarını yaymalarına yardımcı oluyor. Ondan sonra askeri rejim devlet televizyonu aracılığıyla bölücü propaganda yayabiliyor, gösterilerin meşru olmadığını iddia edip onları kötüleyebiliyor, sonra da halkı devrime karşı kıskırtabiliyor.”

Lynch’e göre, Suriye’deki duruma bakıldığında diktatörlük rejimlerine destek veren tabanlar mevcut. Nüfusun önemli bir kısmı değişim olasılığını derin tehdit olarak algılıyor. Uzman, böyle durumlarda, özellikle halk protestolarında şiddet içermeyen eylemlerin son derece gerekli olduğunun altını çiziyor.

*Amerikanın Sesi Radyosu, Washington

ABD’DE KURAKLIK VE GIDA FİYATLARI

Steve Baragona

Amerika’nın kalbi sayılabilecek owa eyaletinin kırsal bölgelerinde tam bir mısır patlaması yaşanıyor. Yıllardır nüfusu azalan Galva kasabasında yeni inşaatlar boy gösteriyor. Yakınlarda yerel bir okulda 400 kişi kapasiteli sahne sanatları merkezi kuruldu. Alan Bennet gibi çiftçiler yeni araç-gereç satın alıyor. Yerel ekonomiyi bu denli körükleyen şey, çevredeki mısır ve soya fasulyesi tarlaları. Quad ilçesi mısır işleme tesisleri, gelen mısır hasadını biyoyakıtta çeviriyor. Alan Bennet: “Bu yakın çevrede üç etanol tesisi bulunuyor. Şimdilerde mısır ekiminde rekabet çok arttı. Eskiden böyle değildi.” Kongre 2005 yılında benzine etanol karıştırılmasını zorunlu hale getiren bir yasa çıkardı. Quad ilçesi yöneticilerinden Delayne Johnson, bunun nedeninin yakıt ithalatına bağımlılığı azaltmak olduğunu söylüyor. “Eğer kendi ürünümüzü üretirsek, Ortadoğu’ya bağımlılığımız azalır. Ulusal gelirimizin büyük bir bölümünü bu bölgeyi savunmaya harcıyoruz.” Devletin koyduğu kurullar arttıkça iç piyasada etanol üretimi de arttı. Şimdi Amerika’da mısır üretiminin dörtte biri yakıtla dönüştürülüyor. (voa)

Samaras’ın seçimleri kazandığı belli olduktan sonra, Los Cabos’a geçerek gitmişti. Yunanistan’da koalisyon hükümeti kuruldu. Peki, ne olacak? Yunanistan sorunu çözülmüş olacak mı? İkiser trilyon dolarlık ekonomileriyle İspanya ve İtalya uçurumun eşiğinden dönebilecek mi? G-20 zirvesi devam ederken, İspanya tahvil faizlerinin Avro dönemi rekorunu kırarak yüzde 7,2’ye yükseldiği haberleri çıktı. Faizi yükselince değeri düşen tahviller, İspanya Hazinesini finanse etmek için yüklü alımlar yapan bankaları da iyce zora sokuyor. Zordaki İspanyol bankalarının batık kredileri de yüzde 8’ler dolayına çıkmış. Bu durumda İspanyol bankaları ve Hazinesi bundan sonra borçlanmakta daha da zorlanacak.

“Alman tahvillerinde de bir balon oluştu”

2 trilyon dolara yakın yatırımı yöneten dünyanın en büyük tahvil fonu PIMCO’nun yöneticisi Bill Gross, Alman tahvillerinde de bir balon oluştuğunu yani fiyatlarının aşırı değerli, dolayısıyla faizlerinin aşırı düşük olduğunu söyledi. Piyasadaki geliş-

meler de Gross’u doğruluyor. Haziran başında yüzde 1,13 olan 10 yıllık Alman tahvillerinin faizi 20 gün içinde yüzde 1,44’e yükseldi. Piyasadaki gelişmeler de Gross’u doğruluyor. Haziran başında yüzde 1,13 olan 10 yıllık Alman tahvillerinin faizi 20 gün içinde yüzde 1,44’e yükseldi. Avrupa Birliği’nin mali birlik yasalarıyla krizin kontrol altına alınabileceği hesaplanıyordu. Ancak, bir süredir, Amerikan tarzı bir federal yapıdan başka çare olmadığını düşünenlerin sesi daha gür çıkmaya başladı. G-20 zirvesi devam ederken şu haber duyuldu: “Yunanistan’da kiliseler imkânı olmayanlara yemek dağıtmaya başladı...”

Yunanistan’da maaşları düşürülen emekliler, işini kaybedenler ve yeni önlemlerle işsiz kalmaktan korkanlar Tsipras’ı ikinci parti konumuna yükseltti.

Kriz iktidarlar devirmeye, politikacıları, deyim yerindeyse “öğütmeye” devam ediyor... “Wall Street”i değil Main Street’i, yani “Aç gözlü bankacıları değil, sokaktaki insanı kurtarın” hareketi bütün kapitalist dünyaya yayılma yolunda. Dünyada yükselen bu çığlığa Los Cabos’ta kulak verilmesini beklemek tabii ki ihtimal dahilinde bile değildi. (Çin Devlet Radyosu Haber Mrk.)

BATI İSTİHBARATI VE SOSYAL MEDYA

CIA'nın sosyal medyayı takip ettiği merkez aslında 2001 sonrasında terörle mücadele ve kitle imha silahlarının yayılmasının önlenmesine yönelik olarak kurulmuştu. Ancak İran'daki 2009 seçimlerinde profesöcuların twitter kullanımının artması üzerine merkez sosyal medyayı takip ve ayaklanmacıları izleme işine kaydı. Bu makalede 2008 yılından beri gelişen istihbarat ve sosyal medya ilişkisini Arap hareketleri üzerinden inceleyeceğiz.

Doç.Dr.Sait YILMAZ*

1990'larda internet teknolojisi haberleşme ve ticareti sonsuza kadar değiştirdi. On yıl sonra Web 2.0 devrimi yüz milyonlarca insana daha dinamik bir medya ortamında yayın, paylaşma, yorum yapma ve dosya yükleme imkanı sağladı. Herkesin kullanabileceği ve ölçeklendirilebilir bu yeni web teknolojisi ile sağlanan bu iki yönlü iletişim “sosyal medya” olarak adlandırılmaktadır. İnternet birkaç merkezi unsura sahiptir. İlk “DNS Root Zone” adı verilen www.21yyte.org.tr gibi web sitesi adresi ya da domain (kimlik) adıdır. Bu adres belirli bir sahiplik edinmek ve tekrarları önlemek için lazımdır. İkincisi ise tıpkı bir telefon numarası gibi olan IP adresidir. Bu numaralar bir bilgisayara başka bilgisayarlar tarafından ulaşmak için gereklidir. 1998 yılından beri bu iki hizmet Kaliforniya'daki ICANN tarafından sağlanmaktadır. ABD, 1960'lardan beri bilgi sistemleri üzerinde çalışıyordu ama 1990 yılında www'yi (World Wide Web) geliştiren İngiliz bilgisayar mühendisi Tim Berners-Lee oldu. 1992 yılında 50 adet olan web sitesi sayısı 2012 ortasında 377 milyona ulaştı. 1995 yılında dünyada sadece 16 milyon internet kullanıcısı varken şimdi 2.28 milyar kişi kullanmaktadır. CIA'nın sosyal medyayı takip ettiği merkez aslında 2001 sonrasında terörle mücadele ve kitle imha silahlarının yayılmasının önlenmesine yönelik olarak kurulmuştu. Ancak İran'daki 2009 seçimlerinde protestocuların twitter kullanımının artması üzerine merkez sosyal medyayı takip ve ayaklanmacıları izleme işine kaydı. Bu makalede 2008 yılından beri gelişen istihbarat ve sosyal medya ilişkisini Arap hareketleri üzerinden inceleyeceğiz.

Batı İstihbaratı Nasıl Çalışır? Libya Örneği...

Washington, Cezayir'deki Selefî grup (GSPC), Libya'daki Libya İslamcı Savaş Grubu (LIFG), Müslüman Kardeşler gibi örgütlerle sözde savaşmakta ama aslında el altından işbirliği yapmaktadır. Libya'daki ayaklanmanın arkasındaki Kurtuluş İçin Ulusal Cephe'nin kilit Libyaî üyeleri Amerikanın demokrasi geliştirme kurgusunun merkezindeki Ulusal Demokrasi Vakfı'nın (NED) üyeleri idi. Libya'da rejim değişikliği için uzun süredir konferanslar ve planlama çalışmalarına katılmışlardı. Libya'da Ulusal Geçiş Konseyi kurulması ile ilgili ilk çalışma 1994 yılında ABD'nin meşhur think-tank merkezi CSIS tarafından yaptırılmıştı. Bu konferansa katılan Şamîş Aşur, 2005 yılında Libya'da rejim değişikliği için Londra Konferansı'na katıldı. Şamîş, Sudan'da 1981 yılında kurulan Libya Kurtuluş İçin Ulusal Cephe'nin kurucu üyelerinden, Libya hükümeti ve Interpol tarafından yıllardır aranan ve aynı zamanda NED'in Libya forumunun direktörü ve NED'e bağlı Akhbar web sitesinin editörü idi. Son dönemlerde Tripoli'deki rejim değişikliği konferanslarına katıldı ve 2011 yılında Londra'da Chatham House tarafından düzenlenen ve Tripoli'nin NATO desteğinde işgal planının görüşüldüğü toplantıya katıldı. Ashur gibi Libya Kurtuluş İçin Ulusal Cephe üyelerinden olan Ali Abuzaakouk da NED üyesi idi ve 2011 yılında NED tarafından verilen Demokrasi Ödülleri'nden birini almıştı. Ashur gibi o da Interpol tarafından aranıyor ve NED'in Libya forumu direktörlerinden idi. Noman Benotman ise 11 Eylül 2001 öncesi LIFG'den ayrılarak NED içindeki Libya forumuna katılmış aynı zamanda El Cezire televizyonu haber ağında görev almıştı. Interpol tarafından aranan bu üç kişi de İngiltere'de sorunsuz bir şekilde yaşıyor NED vasıtası ile para alıyor, M16 ve CIA'nın Libya'da rejim değişikliği projesi için çalışıyorlardı.

Libya'daki savaşın muhalif kanadının askeri çatısını oluşturan Libya İslamcı Savaş Grubu (LIFG), CIA tarafından 1990'ların ortalarında Afganistan'da El Kaide ağının Libya kolu olarak kurulmuştu. 1990'lar da CIA adına istihbarat görevleri alan ve El Kaide ile bağlantısı olan LIFG daha sonra İngiliz M16 için çalışmaya başladı. LIFG, Libya'daki laik rejime karşı savaşırken 1996'da Kaddafi'ye suikast girişiminde de bulunmuştu. 1997'de El Kaide, NATO'nun Yugoslavya'ya insani yardım harekâtında istihbarat görevi almıştı. Libya istihbaratının başı olan Mussa Kussa da LIFG ile iş birliği yapmış, istihbarat öncelikleri için CIA, M16 ve M15 ile bir araya gelmişti. Mussa Kussa, çift yönlü bir ajandı ve Batı adına 10 yıldır Doğu Libya'daki ayaklanma potansiyelini canlı tutuyordu. ABD Dışişleri Bakanlığı'nın 2008 yılı raporuna göre; Libya, ABD ve uluslararası toplumla iş birliğine devam ediyordu. Böylece CIA, 2009 yılında Libya'da bir istasyon açmış ve terörle mücadele programı başlatmıştı. Bu programdan yararlananlar da tabii ki Kaddafi'ye karşı ayaklanmanın lideri

olan LIFG oldu. CIA ve M16 ile isyan provaları yapıldı ancak medya LIFG'nin dağıtıldığı söylenmişti. Mussa Koussa, Tripoli'ye ilk girenlerin başında idi. İsyan esnasında LIFG'ye verilen örtülü desteği Moussa Koussa organize etmişti. Haziran 2011'e kadar BM GK'nın terörist grup listesinde olan LIFG, 21 Haziran 2011'de birden listeden çıkmıştı. LIFG'nin lideri Abdul Hakim Belhadj Afganistan'daki CIA kampında eğitim almış, uzun yıllar CIA vasıtası (asset) olarak çalışmış ve Libya'daki harekate komuta etmişti.

Libya hareketi esnasında adlarına özgürlük ve insan hakları istenen, BM'nin sivil toplum diye korumak istedikleri LIFG'nin NATO Özel Kuvvetleri ile birlikte çalışan elemanları idi. El Kaide uzantısı İslamcılar demokrasi adına isyanının belkemiği idi. NATO elemanları ise ya makineli tüfeklerin başında ya da kamyonetlerin içinde idi. Batının elemanlarının medyata yansımaları için özel tedbir alınmış, isyancılar ile aynı kıyafeti giymişlerdi. Bunlar genellikle ABD Deniz Kuvvetleri SEAL timleri, İngiliz SAS kuvvetleri ve Fransız lejyonierlerinden oluşmakta idi. Geri kalanlar eğitimsiz, korku ve merakla bir araya gelmiş halk kitleleri idi. Bu bir ülkenin işgal edilmesi için iyi planlanmış bir askeri harekât ve istihbarat operasyonu idi. NATO Koalisyonu ülkeleri Cihatçıları silahlandırılırken, Suudi Arabistan tanksavar ve hava savunma füzeleri gönderiyordu. Kaddafi bizzat Batılılar tarafından NATO'nun işlediği suçların kolayca örtülmesi için öldürüldü. Uluslararası Ceza Mahkemesi (ICC) sadece zayıf ülkelere karşı kullanılmaktadır. ICC'nin davaları medya raporları ve yalanlarına dayandırılmaktadır. Örneğin Libya'da NATO tarafından öldürülen 6.000 kişi ile ilgili kanıtı kim verecektir. Kaddafi, mahkemeye gitse idi Washington ve NATO'nun tüm yalan ve suçları açığa çıkacaktı. Cinayetler bu nedenle sadece Kaddafi ile sınırlı kalmadı; oğullarından Moutasim hapisanede bir hafta işkence edildikten sonra öldürüldü. Ayaklanma sonrası tarafların arasında anlaşma sağlamaya çalışan Libya Kabile Konseyi Başkanı Şeyh Ali de evinde öldürüldü.

Batı medyası savaşın ana unsuru idi; NATO'nun savaş suçları karartılırken, halkın NATO'ya kitlesel direnişinden bahsedilmedi. Uluslararası kamuoyuna, özgürlük ve demokrasi taraftarı isyancıların hikâyeleri anlatıldı. Gerçekte kimse insani yardıma karşı çıkmadığı halde her yer bombalandı. Gerçeği yok etmek medyanın işi idi. Gerçekler ters döndürüldü, yalan gerçek oldu. Tripoli'de gerçekleri söylemek isteyen muhabirler tehdit edildi. 31 Mart-27 Ağustos tarihleri arasında NATO, 20.633 sorti icra etti, bunların 7.768'si bombalama sortisi idi. 50.000 füze ve roket insanların ve ülke varlıklarının üzerine atıldı. Sadece Tripoli'de 20-26 Ağustos tarihlerinde 3.000 kişi öldürülürken NATO özel kuvvetleri hedef gösteriyordu. Medya NATO'nun öldürdüğü sivilleri göstermek yerine Kaddafi'nin yüzme havuzunu, bayan korumalarını ve kozmetik plastik ameliyatını haber yaptı. Tripoli'yi ele geçirenler El Kaide'nin eski adamları idi. Şu anda Libya; kabile, bölgencilik ve siyasi eğilime göre bölünmüş durumdadır. Darnah'ta

BÖLGESEL TERCİH BÜYÜK ÖLÇÜDE ANKARA İLE TAHRAN ARASINDA

Uri Savir/Peres Barış Merkezi Başkanı

Netanyahu Hükümeti, ulusal güvenliğini bölgedeki stratejik değişimleri hesaba katması gerektiğini anlamalı... Geçmişte İsrail'in Müslüman dünyasında üç önemli müttefiki vardı: Şah yönetimindeki İran, Enver Sedat ve Hüsnü Mübarek yönetimindeki Mısır ve Recep Tayyip Erdoğan dâhil çeşitli liderlerin yönetimindeki Türkiye -bölgedeki stratejik konumumuzu, caydırıcılığımızı ve en önemli müttefikimiz Amerika Birleşik Devletleri açısından duruşumuzu güçlendiren ilişkiler.

Bugün ise yanımızda bölgedeki en önemli üç Müslüman ülkeden birisi bile kalmadı. Ayetullah'ın devriminden sonra İran, İslami tutuculuğa döndü. Mısır, Müslüman Kardeşlerden olan yeni Devlet Başkanı Muhammed Mursi yönetiminde İsrail ile barış antlaşmasına hâlâ bağlı kalsa bile müşterek stratejik çıkarları paylaşan ve belirleyen bir komşu

olarak düşünülemez.

İsrail, Türkiye ile 1992'den bu yana kapsamlı diplomatik ilişkilere, yakın ekonomik ve ticari ilişkiye ve iki güçlü ordu arasında stratejik bir ilişkiye sahip oldu. Bu ilişkiler, Türkiye'nin Gazze ablukasını kırmaya çalıştığı ve filo ile çatışmada dokuz Türk'ün İsrail Savunma Kuvvetleri tarafından öldürüldüğü 2010'daki Mavi Marmara olayıyla ciddi biçimde kötüleşti.

Bu krizin temelinde, Filistin meselesine bir çözüm bulunması görüşü ile Türkiye'nin Arap dünyasında nüfuz kazanma niyetinin çatışması yer alıyor. İlişkileri düzeltmeyi amaçlayan gizli görüşmelerde Türkler, İsrail'den, dokuz Türk vatandaşının öldürülmesinden dolayı açık bir özür dilemesini istedi. İsrail yalnızca üzüntüsünü ifade etmeyi kabul etti; Binyamin Netanyahu, ulusal kibri ulusal çıkarlara tercih etti.

Ticaret düzeyi yüksek olmayı sürdürse de Ankara ile ilişkilerimiz kötüleşmeye devam ediyor, savunma ilişkilerimiz hâlâ durmuş vaziyette ve Türk liderler, Netanyahu hükümetinin Filistin meselesine yaklaşımını eleştirmek için hiçbir fırsatı kaçırmıyor.

Bölgedeki bu önemli üç Müslüman güçten azından birisiyle ilişkilerini düzeltmesi, İsrail'in stratejik çıkarınadır ve bugün Türkiye bu konuda en uygundur. İlişkilerde böylesine bir iyileşme Ankara'nın da çıkarınadır; bizim politikalarımızın “yardımıyla” Arap dünyasındaki konumunu güçlendirirse de Türkiye bölgede gerçekten barış ve istikrara katkıda bulunmak istiyorsa bu konuda İsrail ve Amerika Birleşik Devletleri ile iş birliği yapmalıdır. Toplumlarında ve siyasetlerinde İslam'ın yeri konusunda Arapların seçebileceği iki model var: Görece Batı yanlısı demokratik bir sistemle birlikte nispeten ılımlı bir Türk İslam modeli veya Batı kar-

İslami bir emirlik kuruldu. Yeni savaş ağaları ortaya çıkmaktadır. Bu yüzden Amerikan birlikleri Tripoli ve Bingazi'de konuşlanmıştır. Libya'nın parçalanmasının Güney Sudan ve Kenya'ya yansması söz konusudur. Bu yüzden Amerikan birlikleri Uganda'ya gönderildi. Batılılar daha Libya düşmeden petrol sözleşmelerini Ulusal Geçiş Konseyi ile yapmışlardı. Yeni Libya'da ise farklı grupları bir diğerine karşı denge unsuru olarak kullanmak istemektedirler. Acı gerçek, Ortadoğu'dan Orta Asya'ya hatta Afrika'ya kadar Batı ittifakının (CIA, M16 ve Mossad) kendi eli ile eğittiği ve donattığı İslamcılar, Terörizme Karşı Küresel Savaş'ta kullandığıdır

Sosyal Medya ve İstihbarat

Son yıllarda sosyal medya yolu ile duyarlılık ve ruh hali analizi savunma ve istihbarat kurumlarının ana görevlerinden biri oldu. Ocak 2009'daki Obama'nın açış konuşmasından beri sosyal ağlar, bloklar, online kaynaklar taranarak bu alanda çalışmalar yapılmaktadır. Twitter, insanlar için çok şey ifade etmesinin yanında özellikle bilim adamlarının dil, sosyoloji ve psikoloji çalışmaları için altın madeni değeri taşımaktadır çünkü gerçek zamanlı dil ve risi analizi sağlamaktadır. Uzun zaman alıcı anketler ve diğer metotlar yerine sosyal bilimciler twitter üzerinden sınırsız bilgiye erişmektedir. Örneğin Teksas Üniversitesi'nde bir grup dilbilimci ve sosyal psikolog twitter üzerinden Arap hareketleri ile ilgili özellikle Mısır ve Libya için duyarlılık analizi yaptı. Kaddafi'nin ölümü öncesi ve sonrasında tweet'ler Arapçada İngilizceye otomatik olarak tercüme edilerek metin-analizi bilgisayar programına aktarıldı. Twitteroloji adı verilen bu çalışma şimdi küresel ölçekte çeşitli halkların ruh halinin analizinde kullanılmaktadır. Duygusal toplumlarda tweet'lerde yer alan ifadelerin ne kadar anlamlı ya da ciddi olduğu bir eleştirisi konusudur. Ancak, Twitteroloji uzmanları önemsiz gibi görülen bu haberleşmeden sosyal etkileşimlerin arkasındaki gerçekleri bularak ciddi bulgulara ulaşacaklarını düşünmektedirler.

İstihbarat genellikle uluslararası ilişkilerin görünmeyen boyutu olarak tanımlanır. Batının en önemli tuzaklarından birisi örtülü amaçları için teknolojinin bazı ülkelere götürülmesi ve böylece önemli bir vasıta elde edilmesidir. Örneğin Guatemala'ya yardım adı altında verilen bilgisayar sistemleri ile terör örgütü ilan edilmiş olan direniş hareketinin haberleşmeleri izlenmiş ve çöktürülmüştü. Facebook dünyanın en büyük sosyal ağı olup, kullanıcılarının %70'inden fazlası ABD dışındadır. 2010 yılı itibarı ile 500 milyon kişi Facebook kullanmakta idi. Facebook'u üç temel işlevi; başka insanları tanıma fırsatı, kendi görüşlerini anlatma ve son olarak başkalarının nasıl düşündüğünü, neye dikkat ettiğini anlama imkânı yaratmasıdır. Sosyal ağ bu üç işlev ile kişiden kişiye temas sağlamaktadır. Facebook'un en ilginç kullanımı alanlarından birisi siyasi amaçlı sosyal eyleme geçirme özelliğidir. Kolombiya'da FARC terör örgü-

tünden İngiltere'de banka ücretlerine karşı protestolara kadar halk hareketleri Facebook ile tetiklenirken, Obama başkan olduğu seçim kampanyasında altı milyon destekçisine Facebook üzerinden politikalarını ve seçim faaliyetlerini iletmişti. Saddam'ın yakalanmasında ipuçları eski korumalarının Facebook sayfalarının takip edilmesi ile sağlanmıştı. ABD, Anavatan Güvenliği Bakanlığı (DHS) sosyal ağları ilgi duyulan konuya göre izlemek için bir Sosyal Ağ İzleme Merkezi (SNMC) kurdu. Kamu diplomasisi açısından bu ağın etkin olarak kullanılması; gerçekçi olma, gerçek ilişkilere dayalı bir toplum yaratma ve itimat edilir olma kabiliyetinize bağlıdır.

Google, MI5, MI6 ve GCHQ gibi İngiliz istihbarat teşkillerinin ana bilgi kaynağı arasındadır. Özellikle google haritaları ve sokak manzaraları cimri İngilizler için hazır ve bedava istihbarat kaynağıdır. Uydu kullanmak gibi pahalı yatırımlar yerine açık kaynaklardan istifade etmek İngiliz istihbaratının önceliği oldu. İstihbarat kullanıcıları online olarak bilgiyi çabuk aldıklarından aynı şeyi casuslardan istemektedirler. Pek çok ajan ise online olarak bilgi toplarken, birbirleri ile karşı karşıya olduğunun ya da izlendiğinin veya iz bıraktuğunun farkında değildir. Bu da karşıespionaj alanında ciddi bir problemdir. Siber suçlar, siber espionaj ve siber saldırılar ise artık fiziksel yapıya da zarar verebilecek bir boyuta ulaşmıştır. İnternet güvenliği alanında artık okul çocuklarına bile eğitim verilmesi ihtiyacı ortaya çıkmıştır. 6.9 milyar nüfusu olan dünyada 5 milyardan fazla cep telefonu kullanılmakta, nüfusun yarısı en az bir telefon kullanmaktadır. 2010 yılından Fas'tan Bahreyn'e Arap dünyasında görülen ve bugün de devam eden hareketlerin arkasındaki sosyal medya katkısı şüphesizdir. Arap sosyal medya siteleri, bloglar, online videolar ve diğer dijital platformlar Arap dünyasına ifade özgürlüğü, birlik ve açıklık söylemleri ile giriyor. Dünyaya genelinde internet kullanıcısı sayısı 2010 sonunda 2 milyar kullanıcıya aşarken, sosyal medya ve artan vatandaş angajmanı ile Batılılar 2015 yılına kadar 100 milyon Arap'ı kendi şebekeleri içine çekmeyi umuyorlar.

Sosyal Medya Kullanımında Teknolojik Arayışlar

2008 yılında ABD Ulusal İstihbarat Direktörü (DNI), Çok Gizli/SCY kleranslı kullanıcılar için "A-Space" adı verilen facebook veya MySpace benzeri bir ortam oluşturulması çalışmasını başlattı. Bugün çoğu kullanıcılar için A-Space bir başarı olarak görülmektedir. Savunma Bakanlığı ise istihbarat topluma entegre olmak için 20.000 terminali olan Köprü programı hazırladı. Bu programdan halen istihbarat teşkilleri çeşitli araştırma çalışmaları için istifade etmektedir. Köprü aynı zamanda büyük şirketler ile istihbarat toplumunun ihtiyaç duyduğu teknolojiler konusunda iletişim imkânı sağlamaktadır. Savunma Bakanlığı İstihbarat Teşkilatı (DIA) içinde DoDi is çalışma istasyonu çok kullanılan bir sitedir. Savunma Bakanlığı Araştırma Projeleri Ajansı (DARPA), Stratejik İletişimde Sosyal Medya (SMISC) programı kapsamında yeni bir sosyal medya teknolojisi peşine düştü. Bu teknoloji ile Pentagon, sosyal ortamda kafes şeklinde örülmüş irtibatlar ile sürekli genişleyerek istihbarat oyununda hızını artırmak istemektedir. Böylece fikirlerin oluşması, gelişmesi ve yayılması takip edilecek, dilbilimi ile dezenformasyon tespit edilecek, geleceğe dönük tahmin yapmak için duyarlılık analizleri ve fikir araştırmaları yapılacak (örneğin yeni bir ayaklanma nerede çıkabilir), siber ortamdaki tehditler tanımlanacaktır. Bu alandaki çalışmalar yıllardır özel sektör tarafından geliştirilmektedir.

Ağustos 2010'da DARPA, analizcileri toplayarak sosyal medyanın stratejik iletişimde kullanılması için araştırma çalışmaları başlattı. DARPA, 42 milyon dolarlık bir fon dâhilinde mesaj-takipçilerini (me-mtrackers) bilim, aletler ve sistemler konusunda devrimsel gelişmeler yapmak üzere yeni yaklaşımlar için görevlendirdi. Henüz emekleme aşamasında olan mesaj-takipçiliği ile twitter ve benzeri yollarla önemli gelişmelerin yükselme ve düşüşe geçme trendi takip edilecektir.

En önemli sorun tüm verileri incelemek yerine örneklerin en iyi şekilde seçilmesidir. Normal araştırmalar bölge içinde dengeli bir şekilde seçilmiş 1.000 kişi üzerinden yapılmaktadır. Ancak bu online

bir ortamda zordur çünkü örneğin Facebook'taki 750 milyon kişi ya da twitter'da 250 milyon kişi içinden seçim yapmak zorundasınız. Duyarlılık analizi için sadece ne hissettiği değil, ne düşündüğü de önemlidir ve derinlemesine bir araştırma için çeşitli dillerde ve konularda diyalog için çeşitli iletişim (blog, sohbet vb.) yöntemleri kullanılmaktadır. İstihbarat Araştırma Merkezi (IARPA) ise sosyal medya takibinde dil problemlerini çözmek için yeni bir program geliştirmektedir.

ABD istihbarat toplumu tarafından kullanılan uGov e-mail domain çeşitli istihbarat kurumları arasında iş birliği sağlamak için düşünülmüştü ama gelen şikâyetler üzerine güvenlik nedeni ile 2009 yılında kapatıldı. İstihbaratta "bilmesi gereken" prensibinin yerini artık "paylaşma gereksinimi" kültürü aldı. Ancak analitik kabiliyetler artarken güvenlik tersine çalıştı. uGov ve Intellipedia, 11 Eylül sonrası ABD'nin özellikle analizcilerin etkinliğini artırmak için istihbarat "Analitik Dönüşüm" yaklaşımının bir parçası idi. uGov'un kapanması Intel-link, Intellipedia ve benzeri hizmetleri etkilemeyecektir. Herhangi bir istihbarat teşkilindeki biri kullanıcı ismi ve şifre ile girip, Wikipedia gibi Intellipedia'da sayfaları doldurmakta, böylece analizde kurumlar arası işbirliği imkânı ortaya çıkmaktadır. Intellipedia, devletin istihbarat Wikipedia'sıdır. Ancak kullanılan bilgi geleneksel tarzda kurumsal bir ürün değildir ve ürünün bir parçasını temsil etmektedir. Yani örneğin İranlı bir lider ile ilgili bilgi istenecekse teşkilattan yarı bir istek yapılmalıdır. Verilecek rapor diğerleri ile bir arada çalışmayan bir analizciden gelecektir. Eğer bütün teşkillerin katkısı için bir Ulusal İstihbarat Değerlendirmesi (NIE) istenirse bu rapor istihbarat teşkilleri arasında daha az işbirliği daha çok rekabet ile hazırlanacaktır. Bu olumsuzluğu aşmak için "şeffaf gözden geçirme" adı verilen bir yöntem geliştirilmiştir. Amaç işbirliği ve teşkilat denetimi arasındaki duvarı aşmaktır. Bu yöntemde istihbarat teşkilllerinden raporun her sayfası için onay ya da değişiklikler alınmakta, bir sayfa bitmeden öbürüne geçilmemektedir. Böylece toplamda daha güvenilir bir ürüne ulaşılmaktadır. Raporun içinde itirazlar vardır, gerekmedikçe konsensüse zorlama yoktur.

Sonuç Yerine; Türkiye'nin Yapması Gerekenler

Türkiye'de, 34 yaşının altında 35 milyon internet kullanıcısı bulunmakta ve bu kişiler internette Avrupa'dan üç kat daha fazla zaman geçirmektedir. Türkiye, facebook kullanımında ilk 5'te, twitter kullanımında ise ilk 10'dadır. Avrupa'da kredi kartı kullanımı ortalama yüzde 50 iken Türkiye'de yüzde 60'dır. Türkiye hiçbir sübvansiyondan yararlanmayan 200'den fazla televizyon kanalına, 1000'den fazla radyoya, çok başarılı bağımsız prodüksiyon şirketlerine sahiptir. Türkiye, sahip olduğu eğitimli insan kitlesi ile sosyal medyayı çok çabuk bir şekilde özellikle stratejik iletişim ve kamu diplomasisi alanında bir vasıta haline getirebilir. Bunun için her şeyden önce gerekli politika ve stratejiler kapsamında kurumsallaşma ve ülkeye has teknolojik kapasiteye ihtiyaç vardır. Son yıllarda ulusal güvenlik, yumuşak güç ve kamu diplomasisi alanındaki bilinçsizlik Türkiye'nin içinde de kötü amaçlı pek çok örtülü kurgunun ülke içinde ve dışında kurgulanmasına imkân sağlamıştır. Sosyal medyanın kontrolsüz bir biçimde büyümesi de tehlikeli bir potansiyele oluşturmıştır. Türkiye'nin de bu süreçte ulusal egemenliğinin kayan parametrelerini yeniden düzenlemeye, ulus-devlet yapısının dokularını yeniden güçlendirmeye ve nihayet Batılı sivil müdahale sistemi ile mücadelede koruyucu bir mekanizmaya ihtiyacı vardır.

* İstanbul Aydın Üniversitesi Ulusal Güvenlik ve Strateji Merkezi Müdürü, saityilmaz@aydin.edu.tr

şıtı teokraside tutucu bir İran İslam modeli. Sonuçta ya "Ankara" ya da "Tahran".

İsrail'in de seçim yapması gerek -Tahran yolundan git, İran'a saldır ve İran'ın nükleer emellerini sadece erteleyerek onlarca yıllık bir İslamcı düşmanlık yarat veya bölgesel görünüşümüzü güçlendirmek için Ankara ile bir uzlaşma yoluna gir. Erdoğan'ın Adalet ve Kalkınma Partisi üyelerinin de bulunduğu Türk siyasetçilerle son zamanlarda kurduğum resmi olmayan temaslara dayanarak böyle bir uzlaşının mümkün olduğuna ve aşağıdaki unsurları içermesi gerektiğine inanıyorum:

- İsrail hükümeti, Mavi Marmara'da dokuz Türk'ün İsrail Savunma Kuvvetlerince öldürülmesi nedeniyle derin üzüntüsünü resmi olarak ifade etmelidir. Türk hükümeti, bu üzüntü ifadesini resmi bir özür olarak gördüğünü belirtmelidir.
- İsrail, barış süreci dâhil Türkiye'nin Orta Doğu'daki önemli bölgesel rolünü bir basın açıklamasında kabul etmelidir.
- Türkiye, İsrail'in Orta Doğu'daki meşru gü-

venlik ve aynı şekilde Başbakan Erdoğan'ın 2005'teki resmi İsrail ziyaretindeki açıklamasına dayanarak İran'ın nükleer emelleriyle ilgili kaygılarını bir basın açıklamasında tanımlıdır.

- Türkiye ve İsrail, turizm ve ticaret dâhil olmak üzere ekonomik ilişkilerini geliştirmeye devam etmelidir (ilişkilerdeki krize rağmen ikili ticaret bugün yaklaşık 1,5 milyar dolar).
- Türkiye ile İsrail, ikili savunma ilişkilerini yenilemelidir.
- Türkiye ile İsrail, Suriye'deki kriz ve katliamlarla ilgili ortak görüş ve kaygılarını ifade etmelidir.
- İsrail, Türkiye'yi, Obama'nın iki devletli çözüm vizyonu temelinde Filistin yönetimiyle doğrudan müzakerelerde, muhtemelen İstanbul'da, ara buluculuk rolü oynamaya davet etmelidir.
- Türkiye ve İsrail, bölgeyle ilgili ortak bir stratejik vizyon geliştirme açısından Obama yönetimiyle ortak görüşmelerde bulunmalıdır.

CİNAYET KURUMSALLAŞIYOR VE NORMALLEŞİYOR AZİZ CASUS UÇAK KİLİSESİ'NDE DUA ETMEK

Her hafta hükümetin ulusal güvenlik aygıtına mensup 100'ün üzerinde üye güvenli video telekonferanslar aracılığıyla bir araya geliyorlar; teröristlerin geçmişlerinden söz ediyorlar ve Başkan'a bir sonraki öldürülecek kişi hakkında tavsiyelerde bulunuyorlar. Gizli bir şekilde yürütülen bu "tayin" süreci, Obama yönetiminin bir icadı. Power Point slaytlarda El Kaide'nin Yemen'deki kolu veya Somalili Shabab milisinin müttefiklerinin isimleri gösteriliyor; geçmişlerinden söz ediliyor. İsimler Beyaz Saray'a sunuluyor; Obama ise bunlara onay veriyor."

Tom Engelhardt*

Şundan emin olunuz ki Kasım ayında seçim sandıklarında hangi aday kazanırsa kazansın, sadece Amerika'ya başkan seçmiyorsunuz, ayrıca bir "baş-katil" seçmiş oluyorsunuz. ABD'ye başkanlık eden son iki zat, ne imperator ne de kral olabildiler; ancak hem kendileri hem de çevrelerinde kurup kurumsallaştırmaya devam ettikleri devasa ulusal güvenlik yapıları aracılığıyla bu yüzyılın kurucu babalarının bize uyarıda bulundukları türden bir kabus olup çıktılar. Kurucu babaların Kongre'nin eline önemli savaş yetkileri vermesinin bir sebebi de buydu; keza Kongre'nin yavaş, temkinli ve uzlaşmacı şekilde hareket eden bir kurum olduğunu tahmin etmişlerdi.

Jo Becker ve Scott Shane'in New York Times'ta yayımlanan uzun makalesi ("Obama'nın İlkeleri ve İradesinin bir İmtihani olarak Gizli "Cinayet Listesi") sayesinde, ABD Başkanı'nın, selefinden devraldığı ve kayda değer oranda genişlettiği uzaktan kumandalı casus uçak programı aracılığıyla öldürülmesi gereken şüpheli teröristlerin "tayin edilmesi" için ciddi zaman harcadığı ortaya çıktı. Dahası, söz konusu makale, "otuz yakın mevcut ve eski danışman" ile gerçekleştirilen kapsamlı mülakatlara dayandırılmıştı. Bir diğer deyişle, ortada, Başkan ve onun yakın çevresinin gurur duyduğu ve bir sonraki seçim yılında böbürlenmek istedikleri "gizli" bir program söz konusu.

Savaşçı Başkan hakkındaki makalenin dili, genel itibariyle "sempatik" idi. Yemen, Pakistan ve Somali'de "cinayet listesi" üzerinden gerçekleşen bir katliam programını kabul edip gidişatını takip eden bir adamın ahlaki çelişkilerine odaklanmıştı. Dahası, bunu hedef hedef, isim isim gerçekleştirmişti. (Times, ABD'nin en son Filipinler'de 15 kişinin ölümlüyle sonuçlanan casus uçak saldırısından söz etmemişti.) Becker ve Shane'e göre, Başkan Obama, aynı zamanda, sivil ölümleri gerçekçilikten uzak şekilde önemsizleştiren bir şekilde, casus uçakların sebep olduğu ölümlerin sayısını hileli bir şekilde gerçekleştiren bir yöntem kullanıyormuş. Times, casus uçakların cinayet makinesinde Obama'nın rolünü "Başkanlık tarihinde eşi görülmemiş" olarak tanımlıyor. Doğru bir tanımlama. Ancak bu demek değil ki Amerikan başkanları cinayet programlarına hiç müdahil olmamış olsunlar. Tarihimizde devletin isminin cinayetlere karışması pek şaşırtıcı bir durum değildir. Örneğin Başkan John F Kennedy'nin, Küba'da Fidel Castro'ya, Kongo'da Patrice Lumumba'ya, Güney Vietnam despotu Ngo Dinh Diem'e yönelik CIA-destekli cinayet planlarından haberdar olmaması imkansızdı. Benzer şekilde, Lyndon Johnson'un başkanlığı döneminde CIA tarafından Vietnam'da kapsamlı bir cinayet kampanyası yürütülmüştü ve ismine Phoenix Operasyonu denmişti. Söz konusu operasyon, giyia, düşman olarak nitelendirilen on binlerce Vietnamlının öldürülmesini hedefliyordu.

Bununla birlikte, önceki dönemlerde ABD başkanları ya cinayet mücadelelerinden uzak kalmış, ya da bu kapsamda gerçekleşen olayları inkar etmiş, üstlerine mal etmemişlerdi. Bir ABD başkanının çevresine yardımcıları, danışmanlarını toplayıp, "katil-şef" şeklindeki yeni bir pozisyon aracılığıyla bir gruba kolektif bir gurur kazandıracak bir süreç adım atması, tamamen yeni bir durum.

Dini Kült mü Yoksa Mafyanın mı Parmağı Var?

George W Bush, Başkanlığı'nın ilk yıllarında, kişisel puan çizelgesini "terörle savaş" üzerinden kurgulamıştı. Dünyanın en tehlikeli teröristlerinin kısa öz geçmişleri ve fotoğrafları ortaya saçılmıştı ve bu kişilerin her biri Bush yönetimi sırasında ele geçirilip öldürülmeye hazırды. Şu anda ise, böylesi "sicil kayıtları"na pek rastlanmıyor. On yıldır geldiğimiz nokta, Times'ta yayımlanan şu açıklamalarda kendini bir kez daha gösteriyor: Bu, bürokratik ritüeller arasında en güçlüsü. Her hafta hükümetin ulusal güvenlik aygıtına mensup 100'ün üzerinde üye güvenli video telekonferanslar aracılığıyla bir araya geliyorlar; teröristlerin geçmişlerinden söz ediyorlar ve Başkan'a bir sonraki öldürülecek kişi hakkında tavsiyelerde bulunuyorlar. Gizli bir şekilde yürütülen bu "tayin" süreci, Obama yönetiminin bir icadı. Power Point slaytlarda El Kaide'nin Yemen'deki kolu veya Somalili Shabab milisinin müttefiklerinin isimleri gösteriliyor; geçmişlerinden söz ediliyor. İsimler Beyaz Saray'a sunuluyor; Obama ise bunla-

ra onay veriyor."

Bir diğer deyişle, —bilenlerin "Salı Terörü" olarak adlandırdıkları— söz konusu toplantılarda "cinayetlerin kurumsallaştığı, normalleştiği ve Başkan figürü etrafında bürokratikleştirildiği" bir durum söz konusu. Amerikan halkının veya onların seçilmiş temsilcilerinin herhangi bir yardımı veya denetimi olmaksızın ABD başkanı tek başına yüz millerce ötedeki düzensiz cinayetlerin sorumlusu ve bu cinayetler dahilinde sivil ve hatta çocuklar öldürülüyor. Bir diğer deyişle, Amerikan Başkanı, Amerika'nın eliyle gerçekleştirilen katliamların kralı. Topyekün bir gücü var ve bu güç tamamen denetim-dışı. Kendisine iletilen PowerPoint sunumlarındaki kişilerden herhangi birini belirleyip, üzerine herhangi bir casus uçağı göndererek o kişinin (veya o anda çevresinde bulunanların) ölüm fermanını imzalama yetkisine sahip.

Belirlenen kişileri öldür-

menin yeterli olmadığına, CIA'nın casus uçaklarının Yemen veya Pakistan'daki şüpheli "davranış modellerine" de saldırı düzenleyebileceğine karar verme yetkisi sadece ona ait. Herhangi bir saldırıyı, cinayeti durdurabilir; ancak onu durdurabilecek hiçbir mekanizma bulunmuyor. Halihazırda tanıklık ettiğimiz şey, Amerika'nın elinde yükselen bir küresel cinayet makinesi. Bu makinenin kumandası da, tek bir kişiye ait ve bu kişi kimseye hesap vermiyor. Kurucu babaların bizi itinayla korumak istedikleri kabus işte tam olarak buydu.

Bu süre zarfında, Salon'dan Gleen Greenwald'ın da dikkat çektiği gibi, ABD Başkanı Beşinci Yasa

Değişikliği'ni delik deşik etti; söz konusu değişiklik Amerikalıların "hukuka uygun bir şekilde sahip oldukları yaşam, özgürlük, mal mülk haklarından mahrum edilemeyeceğini" garanti altına alıyordu. Adalet Bakanlığı'nın Yasal Danışmanlık Ofisi, hazırladığı gizli bir memorandum ile, söz konusu yasal değişiklik paketinde öngörülen garantinin, savaş halinde bulunmayan bir bölgede casus uçaklarla karada öldürülen Amerikan vatandaşlarına uygulanmayacağını kaydetti. Greenwald'un ifadesiyle, "Temel Haklar Kanunu'nun bir hükümet tarafından bu denli aşırı bir şekilde yorumlandığına ilk kez tanıklık ediyoruz." Bir diğer deyişle, ABD Başkanı tarafından casus uçaklarla öldürülmesi yönünde "ferman" verilen bir kişiye hukuk kuralları uygulanmıyordu. Öte yandan, söz konusu "ölüm listelerinin" kurumsallaşmasında es geçilen bir başka boyut daha var. Casus uçak programı, aynı zamanda "kutsallaştırılıyor."

cülük etme görevi veriyorsunuz." Times'ın anlattığına göre, robot uçaklarla gerçekleştirilen cinayetler, ABD Yönetimi'nin "sabit fikri" haline geldi ve Oval Ofis'te bu öldürme kültürüne müdahil olanlar arasında çok fazla din adamı var. Bir diğer deyişle, devletin yön verdiği, ulusal güvenlik temelli bir cinayet dini söz konusu ve bu duruma gerekçe olarak, çok "tehlikeli" bir dünyada yaşadığımız ve Amerikalıların "güvenliğinin" her şeyden önde olduğu ileri sürülüyor. Başkan ve beraberindeki "ruhani" kesim, Aziz Casus Uçak Kilisesi'nde dua ediyorlar bir diğer ifadeyle...

Elbette, farklı bir açıdan bakıldığında söz konusu "Salı Terörü" sahnesi, bir manastırdan veya bir kilise sinodundan değil, doğrudan Mario Puzo'nun bir romanındaki bir mafya konseyinden alınmış gibi görülebilir. Başkan, "Godfather" rolünde ve itişip kakışmaların yaşandığı bir dünyada öldüreceği "baş kişileri" belirliyor. Sadece iki Başkanlık döneminde ne kadar ilerleme kaydettik böyle! Bir yaşam biçimi olarak "cinayet", Oval Ofis'te kurumsallaştı, normalleşti ve şimdi de Amerika'nın küresel çözümlerine yönelik mantıklı bir çözüm olarak sunulmaya başlandı; hatta başkanlık seçim kampanyasının bir parçası olacak. Times'ın ifadesiyle, "Pakistan da Yemen de, Başkan Obama'nın göreve geldiği günden bu yana her zamankinden daha az istikrarlı ve daha fazla düşman..." Gerçekten de öyle! O sonu gelmez toplantılarda, 2012 seçim kampanyası için daha fazla nasıl para toplanacağı konusunda görüş alışverişi yapılacağı yerde malum konular konuşuluyordu ve bunun sonucunda gerçekleşen casus uçak saldırılarıyla birlikte her iki ülke de 2009 yılıyla kıyaslandığında çok daha düşmanca, daha tehlikeli hale geldiler. (Ve unutmayalım ki içlerinden biri, nükleer güce sahip) Casus uçaklar, bu ülkelerdeki yerel halkları radikalleştirdi —ne de olsa bir çok "kötü adam" (ve çocuk) bu saldırılar sonucunda yeryüzünden siliniverdi. Ve her ne kadar Times dile getirmese de, bu durum sadece Yemen veya Pakistan için kötü haber değil, aynı zamanda Amerikan demokrasisi için de pek hayra alamet sayılmaz.

Amerikalılar giderek şunu fark ediyorlar: Washington'un yaklaşımları giderek askeri-odaklı ve verimsiz hale geldi. Dünya her zaman tehlikeliydi; Soğuk Savaş döneminde de her iki süper-güç nükleer savaşa adım adım yaklaşıırken de tehlikeliydi. Amerikalıların şu anda karşı karşıya bulundukları tehlikeler, gezegenin en kötü tehlikeleri sayılmaz. Bundan daha kötüsü ise, "bir katil başkan" seçmektir. Casus Uçak Kilisesi'nin bu yüzyılın sorunlarına mantıklı ve hatta pratik çözümler sunduğunu iddia etmek ise daha kötüdür. Daha da kötü olanı nedir biliyor musunuz? Bu süreç bir başladı mı, yokuş aşağı gidişat durdurulamaz. Geçtiğimiz hafta Times'tan bir şey daha öğrendik: Oval Ofis'te sadece bir "katil-şef" yok, aynı zamanda sanal bir savaşçı var ve her türlü yeni silah şeklini kullanmaya dünden razı olup, savaşta olmadığımız herhangi bir ülkeye yönelik en sofistike bilgisayar "solucanlarını" kullanmak konusunda bir an bile tereddüt etmiyor. Casus uçaklarda olduğu gibi Beyaz Saray bir kez daha her ülkeye yönelik yol haritasının küresel kurallarını belirliyor.

James Madison, Thomas Jefferson, George Washington ve diğerleri savaşın ne olduğunu ve dünyanın tehlikeli bir yer olduğunu biliyorlardı. Ancak, tüm bunlar tek bir ülkeye yönelik savaş güçlerine yarıtımda bulunmanın bir bahanesi olamazdı. Kurucu babalar, bir devletin daimi bir cinayet haline girmesini ve Başkan'ın da bu sürecin başında bulunmasını tasavvur dahi etmemişlerdi. Onlara göre, böyle bir yol, bu dünyada var olmanın en tehlikeli haliydi. Kurucu babalar, güvenlik karşısında cumhuriyetçi demokrasiden yana tercihlerini koyarlardı kuşkusuz... Çevresi danışmanlar ve hukukçularla dolup taştan ve kendi elindeki araçlara bırakılmış bir adamın kendilerini gereğinde koruyabileceğine asla inanmazlardı. Böylesi bir adam karşısında ülkeyi korumak gerektiğini düşünürlerdi. Ancak, halihazırda böylesi bir hükümet ve başkan var —Kasım'da kimin seçileceğinin ise pek bir önemi yok.

* Tom Engelhardt, Amerikan İmparatorluk Projesi'nin kurucu ortağıdır. Kendisi, "The United States of Fear" (Amerika Birleşik Korku Devletleri) ve "The End of Victory Culture" (Zafer Kültürünün Sonu) adlı kitapların yazarıdır. Ulusal Enstitü'nün TomDispatch.com programını yönetmektedir. Nick Turse ile ortak yazdığı son kitabı ise, "Terminator Planet: The First History of Drone Warfare, 2001-2050" (Terminator Gezegen: Casus Uçakların Savaşının İlk Tarihi - 2001-2050) başlığını taşımaktadır.

Kaynak: http://www.atimes.com/atimes/South_Asia/NF07Df01.html

HIZLA YAŞLANAN VE MÜSLÜMANLAŞAN BİR ÜLKE: RUSYA

Roman Silantiyev

Rusya Kraliçesi II. Yekaterina döneminden sonra ülke yönetiminin endişeleri, Rusya'da ve komşu topraklarda yaşayan Müslümanların dış etki altında kalmasına dayanıyordu. Bu, daha ziyade Türk, yani daha doğrusu İngiliz-Türk etkisiydi. Geleneksel olarak İngilizlerin, Osmanlı İmparatorluğunda üst düzey yöneticiler arasındaki etkisi büyüktü. Fakat İngilizler bu etkiyi yetersiz görüyordu. Çünkü İngiltere'ye daha itaatkâr Müslümanlar gerekti ve İngilizler Arabistan Yarımadası'ndaki bu tür Müslümanları, yani Vahabileri buldular. İngilizlerin Arap Hilafetini yeniden kurma planları da vardı. Söz konusu dönemde, 19. yüzyılda, Türk Sultanı aynı zamanda Halife idi. İngilizlerin planı kısmen gerçekleşti ve bugün özellikle Suudi Arabistan bütün dünya Müslümanlarının lideri olduğunu ileri sürmektedir.

Haccın Gizli Yönü

Rusya Müslümanlarını etkilemek için en kolay yol onları hacca göndermekti. General Yermolov (1820'li yıllarda yapılan Kafkasya Savaşı sırasında o bölgedeki Rus askerlerin komutanıydı) Ocak 1822'de (Kafkasya Müslümanlarının) hacca gidilmesinin yasaklanmasını önerdi. Buna gerekçe olarak da hacdan dönen Müslümanların, Türklerin Hristiyanlara baskı yaptığına tanık olmalarını ve dönüşte saçma söylentiler yaymalarını gösterdi. Bunun üzerine Çar I. Aleksandr geçici olarak hacca gidişi yasakladı. Aradan 20 yıl geçtikten sonra 1842'de hac yasağı Çar yönetiminin yine gündemine alındı. O zamanlar İçişleri Bakanlığı Din Hizmetleri Dairesi yetkilileri, Türk makamlarının özellikle hacıları radikal İslam propagandası yapmak ve Türkiye'ye yerleşmek için görevlendirdiğine inanıyordu. Bu tahminler Rusya'nın İstanbul Büyükelçiliğinin Dışişleri Bakanlığına yazdığı gizli raporla da doğrulanmıştı.

Türk Uyruklu Hocalar

Daha sonraki dönemlerde de olduğu gibi, 19. yüzyılda yurt dışında dinî eğitim alan Rusya Müslümanları, sık sık Rusya'ya düşman güçlerin etkisi altında kalan ve bu güçlerin çıkarlarını yerine getiren şahıslara dönüşüyorlardı. Bu nedenle devlet mevcut eğitim sistemini ya sıkı kontrol altına almak ya da tamamen yasaklamak zorundaydı. Daha basit ve daha ucuz olduğu için ikincisi tercih edildi. Kaldı ki, General Yermolov daha 1842'de Kafkasya Müslümanlarının yurt dışında dinî eğitim görmelerini yasaklamayı önermişti. 10 Haziran 1892'de Eğitim Bakanlığı, yurt dışında dinî eğitim görmüş imamların yazdığı kitapların medrese ve mekteplerde kullanılmasını ve bu imamların hocalık yapmasını yasaklama kararı aldı. Kararda şunlar yazılıydı: Müslüman okullarda el yazısı kitap ve defterler dolaşıyor. Bunlarda Tartarların Rus devletine bağlılığından üzüntüyle bahsediliyor ve Doğu'daki Müslüman halklar övülüyor." Daha sonra Müslümanların kitle hâlindeki protestolarından sonra bu karar İçişleri Bakanlığının tavsiyesi üzerine kaldırıldı.

1894 yılında İslam literatürüne sansür uygulanmaya başlandı. Ve imamlar yasaklanan kitapların kullanılmayacağını açıkladılar. Rus yetkililer, Müslüman din adamlarının Rusça bilmelerini şart koşuyordu.

Ruslar azalıyor, Moskova'nın Müslüman nüfusu camilere sığmıyor Rusya'nın başkenti Moskova son dönemde ekonomik olarak büyüyen bir şehir. Nüfusu azalan, doğum oranları düşen Rusya, ihtiyaç duyduğu işgücünü karşılamak üzere Orta Asya ve Kafkas ülkelerinden büyük göç alıyor. Çoğu Müslüman gençlerden oluşan göçle birlikte başkent Moskova'daki Müslümanların sayısı iki milyonu buluyor.

Müslümanların bütün protestolarına rağmen bunu kimse kaldırmadı. Rus makamları, ayrıca Müslüman eğitim kurumlarında yabancıların değil Rus vatandaşlarının hocalık yapmalarında ısrar ediyordu. Çünkü, yabancı öğretmenler arasında medrese ve mekteplerde hocalık yapan özellikle Osmanlı öğretmenler kuşku uyandırıyordu. Rus güvenlik organlarının da, 21. yüzyılda Türk-Tatar liselerini beğenmemeleri 20. yüzyıla uzandığını tahmin etmek mümkün.

Tarihçi Olga Senyutkina, Türkçülük ideologları arasında usul-u cedit (Rusya'nın 19. yüzyıl sonu ve 20. yüzyıl başında Türki halklar arasında başta öğretimde olmak üzere reformlar yapılmasından yana olan toplumsal hareket yanlıları) çoğunluğu oluşturduğunu kaydediyor. Rus devletin imparatorluk şeklinde varlığının hedeflerine ulaşmayı engellediğine inanan Ceditçiler, özellikle 1907 yılından sonra açıkça yabancı istihbarat kurumlarıyla iş birliği yapmaya başladılar. Birinci Dünya Savaşı'nın başlamasından sonra durum tekrarlandı ve Türk ideolojik sabotajcılar, pantürkist ve panislamist propaganda aracılığıyla başta Kafkasya Müslümanları olmak üzere, Rusya Müslümanlarını resmî makamlara karşı isyan ettirmeye ve devlet sınıırı yakınında ve Müslüman nüfusun çoğunluğu oluşturduğu bölgeleri Rusya'dan koparmaya niyetliydiler. Ancak, Rus toplumunun önde gelen liderlerinin kararlı bir şekilde Müslümanlara durumu anlatması ve onlara yurtseverlik ruhunu aşılaması sayesinde durum düzetilebildi.

Bugün...

Ruslar azalıyor, Moskova'nın Müslüman nüfusu camilere sığmıyor Rusya'nın başkenti Moskova son dönemde ekonomik olarak büyüyen bir şehir. Nüfusu azalan, doğum oranları düşen Rusya, ihtiyaç duyduğu işgücünü karşılamak üzere Orta Asya ve Kafkas ülkelerinden büyük göç alıyor. Çoğu Müslüman gençlerden oluşan göçle birlikte başkent Moskova'daki Müslümanların sayısı iki milyonu buluyor. Müslümanlar, özellikle Moskova'daki ibadethanelerin yetersizliğinden şikayetçi. Ancak Rusya'da kimileri de artan Müslüman nüfusu bir tehdit olarak görüyor. BBC Öz-

bekçe Servisi'nden Rüstem Qobil'in değerlendirmesi: Moskova'da bir Cuma günü... Binlerce kişi Cuma namazı için camilerde toplanıyor... Ancak kentteki Müslümanların sayısı arttıkça, camiler bu inançlı kalabalığın ihtiyaçlarını karşılamakta yetersiz kalıyor... Moskova'da şimdi kent nüfusunun beşte biri Müslüman. Sayıları iki milyonu buluyor. Müslümanların çoğu iş bulma umuduyla Orta Asya ve Kafkas ülkelerinden Moskova'ya gelen genç göçmenler... Ancak pek çoğu, dinî ihtiyaçlarını karşılayamamanın sıkıntısı içinde. İmam Hasan Fahreddinov, Moskova'nın yeni camilere ihtiyacı olduğunu söylüyor ve ekliyor: "Dört küçük cami, burada yaşayıp çalışan milyonlarca kişiye yeterli şekilde hizmet veremez. Yetkililer yeni camiler yapılacağına söz verdiler ama hiçbir şey yapılmadı. Bize yabancı muamelesi yapıyorlar. halbuki Müslümanlar yüzyıllardır bu kentte yaşıyor."

İslamî usullere göre hazırlanan yiyecekler satan bazı lokantalar her zaman tıka basa dolu. Bunun bir nedeni de Müslümanların Moskova'da 'helâl yiyecekler' bulabilecekleri yerler çok sınırlı olması. Pek çok Müslüman, şimdi, sokak tezgahlarında Müslümanlar tarafından satılan yiyeceklerle yaşıyor.

Müslümanlığa geçen Ruslar

Müslümanlığa geçen pek çok Rus da var. Tanınmış bir politikacı olan Ali Viçeslav Polosin, Rus Ortodoks Kilisesi'nde bir papazken 12 yıl önce Müslüman olmuş. Polosin, "Yıllarca Noel'i tatil ilan ettirmek için uğraştım. İslam'a geçince politikayı bırakmak zorunda kaldım. Benim gibiler için siyasette yer yok." diyor. Müslümanların sayısındaki artışın ülkeyi kötü yönde değiştirdiğini düşünenler de var... Milliyetçi grup Russovet'ten Yuri Gorsky,"Moskova'nın Moskov-abad'a dönüştüğünü söyleyip şakalaşıyoruz." diyor. "Sokaklarda Slav kökenli olmayanların sayısı her geçen gün artıyor... Parka gittiğinizde, size benzemeyen bir sürü kişiyi görmek hoş değil. Bu çok korkutucu." Rusya'nın nüfusu azalıyor. Doğum oranı düşüyor. Ve ülkenin büyüyen ekonomisi, göçmen işçilere ihtiyaç duyuyor. Ancak bu kalabalık grup, kültürlerini, geleneklerini ve inançlarını da beraberinde getiriyor.

Rusya'da yayımlanan resmi rakamlar, nüfusun her yıl 750 bin kişi - ya da günde 2 bin kişi - azaldığını gösteriyor. Hatta bazı demografi uzmanları düşüş eğiliminin giderek hızlanacağını ve bu yüzyılın ortasına kadar 140 milyonluk nüfusun yarıya inebileceğini savunuyor. Rus hükümetinin nüfusu artırmakta kullandığı ancak sözünü etmekten kaçındığı bir programsa, yurtdışında yaşayan Rus kökenlilerin ülkeye dönüşü için başlatılan program.

Eski Sovyet Cumhuriyetleri ve Doğu Bloku'nda milyonlarca Rus yaşıyor. Resmi makamlar ev, iş ve maddi destek vaadiyle bir yılda en az 100 bin kişinin döneceği tahmininde bulunuyordu. Ancak sonuçta sadece 200 civarında aile hükümetin teklifini kabul etti. Hatta Sibirya'daki Irkutsk gibi, binlerce kişiyi alma önerisinde bulunan bazı bölgelere hiç başvuru yapılmadı. Alınan sonucu eleştirenler, bu başarısızlıktan Rus bürokrasisini ve fazlasıyla iyimser olan tahminlerin sorumlu tutuyor. Yetkililerse yüz milyonlarca dolar harcanan bu programın meyvelerini önümüzdeki yıllarda vereceğini söylüyor. Buna karşılık Rusya'nın sınır bölgelerinin aldığı kitlesel ve genelde kaçak göç devam ediyor. Hatta bazı uzmanlar kaçak göçün sınır bölgelerindeki Rus nüfusunun yok olmaktadır kurtaran yegane unsur olduğu görüşünde.

Rus erkeklerin 'kolonya sevdası' ölüm getiriyor

Rusların alkole, özellikle de votkaya düşkünlüğü herkesin malumu. Ama bir araştırmancının sonuçlarına göre, Rusya'daki yetişkin erkek nüfus arasında, bu sevdanın sonu, giderek artan şekilde, ölümlerle son buluyor. Doktorlar, Ural Dağları'nın Avrupa yakasına düşen İşevsk kentinde iki yıl boyunca, 25 ila 54 yaş arasındaki erkek ölümlerini inceleme altına aldı. Ortaya çıkan sonuç, şaşkınlık verici. Ölümlerin neredeyse yarısı -yüzde 43'ü- tehlikeli alkol tüketiminden kaynaklanan rahatsızlıklara dayanıyor. Araştırmayı, merkezi Londra'da bulunan Kamu Sağlığı ve Tropik Hastalıklar Fakültesi'nden bir ekip düzenledi.

Ekibin başındaki Profesör David Leon'la konuştuk; sonucu nasıl değerlendirdiğini sorduk. Profesör Leon, alkole bağlı ölümlerin Rusya'da, diğer ülkelerden daha yüksek olduğunun hep bilindiğini, ama bu araştırmancının işaret ettiği tablonun, tahminlerin de çok daha üzerinde olduğunu gösterdiğini belirtti.

Leon, gözlemlerine göre Rusya'da bu ölümlerin çoğunun doğrudan "etanol" tüketimine bağlı olduğunu gördüklerini söyledi. Leon'un aktardığına göre etanol, şarapta ya da votkada bulunan bir tür alkol; ama Rusya'da, doğrudan gayet yoğunlaştırılmış etanol içiliyor. Profesör Leon, "Normalde içki olarak tüketilmeyecek derecede ağır şeylerden bahsediyoruz. Bizim incelediğimiz kentte, ölen erkeklerin yüzde 41'inin, normalde tüketilmemesi gereken türden alkol içmiş olduğunu gördük. Sarhoş olmak için ellerine ne gelirse içebiliyorlar. Örneğin kolonya gibi..." diye konuştu. Profesör David Leon, aslında içilmesi için üretilen, ama üzerinde "kolonya", ya da "traş losyonu" yazan şişelerin kendi başına bir sektör haline geldiğini söylüyor. İçki olarak satılmadığı için, alkol vergisi konmuyor üzerine. Yüzde 90'ı aşkın alkol yoğunluğu olan -çoğunlukla 100 mililitrelik ufak şişeler, 15 ruble gibi cüzi bir miktara satın alınabiliyor.

STEREOTİPLERİN ÜSTESİNDEN GELMEK ARAPLARIN NATO HAKKINDAKİ DÜŞÜNCELERİ

NATO'nun her şeyden önce kendisini güvenlik alanında bir aktör olarak tanıtmaması, yani politikaları ve stratejilerinin ittifakın en güçlü üyeleri tarafından değil, tüm müttefiklerin katılımıyla ve ortak çabalarıyla geliştirildiği bir örgüt olarak tanıtılması gereklidir. Bu da, Arapların, Orta Doğu tarihinde önemli rol oynamış Müttefikler (özellikle Amerika Birleşik Devletleri) ile ittifak arasında bir ayırım yapabilmeleri için önemlidir. Arap halkı şüpheli olduğundan ve komplo teorilerine sıkı sıkıya bağlı olduğundan bunu gerçekleştirmek zor olacaktır.

Mustafa Alani *

Politikada gerçeklerin nasıl algılandığı çoğu kez gerçeğin kendisinden daha önemli, hatta tehlikelidir. Bu durum hemen hemen tüm kültürler için geçerlidir, ama en çok da Arap dünyası için geçerlidir. Örneğin bir politika ne kadar iyi olursa olsun, veya bunu öne sürenlerin niyeti ne kadar iyi olursa olsun, bu politika hiçbir zaman görüldüğü gibi ele alınmayacaktır. Doğru veya yanlış, her zaman geride yatan tarihten etkilenen bir bakış açısı ile değerlendirilecektir. NATO bu durumun üstesinden gelip Orta Doğu'daki olumsuz imajını düzeltene kadar ittifakın bu bölgede yapıcı bir rol üstlenmesi olası değil. NATO, fazlasıyla kalabalık olan Arap ve Orta Doğu politik arenasına henüz yeni girmişse de, kendisi ile ilgili imaj pek iyi değildir. Bu kötü imaj, ittifakın bölgede yaptığı bir eylemden ötürü değildir zira ittifak zaten burada hiçbir şey yapmamıştır. Bu daha ziyade Arapların geçmişteki deneyimlerinden ve Arapların tarihi mağduriyetinden kaynaklanan bir tutumun yansımasıdır. Bu nedenle ittifakın Orta Doğu'daki politikaları ve hedefleri bir ön yargıyla karşılanmış ve NATO'nun bu bölgede yapıcı bir rol üstlenmesi olasılığına Arap halkı daha başından olmayacak bir iş olarak bakmıştır.

İttifak mevcut imajını değerlendirmek ve daha iyi bir imaj yaratmak için gereken zaman ve kaynağı buraya yönlendirmedikleri sürece NATO'nun Orta Doğu'ya açılma çabaları başarılı olamaz. Bu durum, Arap dünyasındaki herhangi bir projede için geçerlidir. NATO'nun önümüzdeki yıllarda kamu diplomasisi alanda karşılaşacağı bazı zorlukları anlamak için Arap zihniyetini, Araplar arasındaki kökleşmiş inançları ve bazı tarihi olayların geride bıraktığı mirası iyi anlamak gerekir.

Olumsuz bir imaj

Bugün Arap dünyasındaki (devlet sektöründe, özel sektörde veya politikada) elit zümre, aslında benim gibi biridir: 1950'lerin başlarında doğmuş, erkek ve Müslüman. NATO hakkındaki görüşlerimiz, içinde büyüdüğümüz politik ortam ve bizzat yaşadığımız deneyimlerle oluşmuştur. Bizler yetişirken NATO'nun iyi bir imajı yoktu. Tutumumuz en iyi şekilde aldırılmaz, en kötü şekilde endişeli bir tutumdur idi ve bazı bölgesel gerçeklerin yanı sıra ittifakın o günlerdeki yapısı ve hedeflerinin bir yansımasıydı.

Arap halkı için NATO'nun, ittifakı yaratmış olan Batılı güçler ve devletlerden daha farklı bir kimliği yoktur. Bu nedenle belli başlı NATO üyelerinin Arap dünyasındaki olaylara karşı takındıkları tutum, Arapların ittifak konusundaki imajının oluşmasına yardımcı olmuştur. Bunlar arasında Fransa'nın sömürge idaresi ve özellikle Cezayir Savaşı; İtalya'nın Kuzey Afrika'daki angajmanı; Birleşik Krallık'ın Körfez bölgesini işgal etmesi ve buradaki nüfuzu; ve Amerika Birleşik Devletleri'nin İsrail'e verdiği hiç şaşmayan, sınırsız destek gösterilebilir. Nitekim Arapların hezimet uğradığı 1967'deki savaşını İsrail'in kazanmasının arkasında, doğru veya yanlış, NATO'nun doğrudan veya dolaylı desteği olduğu görüşü bugün hala vardır.

NATO'nun Orta Doğu'daki olumsuz imajına katkıda bulunan bir başka olgu da Türkiye'nin NATO üyesi olmasıdır. Hem Müslüman bir ülke olmasına hem de coğrafi olarak Avrupa'dan Orta Doğu'ya kadar uzanmasına rağmen, Türkiye'nin üyeliği Arapların gözünde NATO'nun imajına olumlu bir katkıda bulunmamıştır. Bunun da iki nedeni vardır. Birincisi, çoğunluğu oluşturan Müslüman nüfusa rağmen Türkiye ısrarla laik bir devlet olmakta ısrarlıdır. İkincisi, Osmanlı İmparatorluğu'nun varisi olarak Türkiye'nin Orta Doğu'da affettirmesi gereken emperyalist bir geçmiş vardı.

Soğuk Savaş sırasında Arap politik sahnesine hakim olan çeşitli hareketler ve ideolojiler NATO'nun Araplar nezdindeki imajını zedelemekte büyük rol oynamıştır. Arap milliyetçiliği hareketi, Arap sosyalist hareketi, solcu ve sağcı gruplar ve bunların yanı sıra İslami gruplar o gün olduğu gibi bugün de doğal olarak Batı'ya karşı ve dolayısıyla NATO'ya karşı bir düşmanlık beslerler. Ayrıca bu grupların çoğu NATO'nun Doğu Bloğundaki karşılığı olan Varşova Paktı'na büyük sempati besliyorlardı. NATO her zaman siyasi ve askeri bir örgüt olmasına rağmen, Soğuk Savaş sırasındaki stereotipi (Doğu'da ve Batı'da) daha ziyade askeri bir ittifak olduğuydu. Geleneksel olarak NATO sadece sınırları son derece belirli olan Avrupa-Atlantik sahası içinde çalışıyor olmasına rağmen,

GÜÇ ÇATLAKLARI BATMAYACAK KADAR BÜYÜK YAKLAŞIMI DEVLETLERİ ESİR ALIYOR

Kevin Zeese

Son yıllarda birçok büyük finans çevrelerinden birçok kişi, Amerika'nın finansal sistemindeki fay hatlarına alenen maruz kaldılar. Kendilerinin içeriden aktardığına bakılırsa, bizim gözlerimizle gördüğümüz yolsuzluk son derece gerçek. Ve daha da önemlisi, sistemin içindekiler de bunu gayet iyi biliyorlar. Finans sektöründe görev alıp bu ağgözlük çemberini kırabilenler, vicdansız bir sektörün vicdanı haline gelebilirler. Bu kişilerin cesaretinin halen "bulaşıcı" olduğunu ve diğerlerinin de onların açtığı yoldan gidebileceğini umalım. Büyük finans çevrelerinin içinde bir devrimin yaşanması gerekiyor. Ancak bu şekilde finans sektörü ağgözlükten bonkörliğe, oburluktan mülayimliğe, bencilikten yardımseverliğe doğru radikal bir dönüşüm yaşayabilir.

Büyük finans çevrelerinde yaşanan yolsuzluk vakalarına dair incelemeler, M&T Bank'ın yönetim kurulu başkanı ve CEO'su olan Robert Wilmers'in kısa süre önce ortaklarına yazdığı bir mektup üzerine patlak verdi. Mektupta, "Bu konuda bir jenerasyondan daha uzun süre vakit geçirmiş biri için, bir meslek olarak bankacılığın bu denli gözden düştüğü bir zamanı anımsamak son derece zor oluyor." demiş; yapılan anketlere dayanarak, "Amerikan halkının sadece dörtte birinin, bankerlerin dürüstlüğüne güvencini" belirtmişti. Wilmers'a göre tüm bunların sebebi, büyük finans çevrelerinin hatasından ileri geliyor: "2002 yılından beri, en büyük altı banka en az 207 ayrı cezaya, yaptırıma veya yasal müeyyideye çarptırıldı ve tüm bunların toplam maliyeti 47,8 milyar doları buldu. Bu bankaların tümü en az 22 kez kural ihlali bulundu; hatta içlerinden birisi üç farklı kıtada yedi ülkede 39 kural ihlali imza attı."

Wilmers, ayrıca, bankerlerle diğer Amerikalılar arasındaki gelir eşitsizliklerine dikkat çekerek, bunun kısa süre önce başlayan bir gelişme olduğunu anımsatıyor bizlere. Sadece birkaç kuşak öncesinde, "Finansal hizmetler endüstrisindeki ortalama tazminat, tarım sektöründe çalışmayan bir Amerikalı işçinin ortalama geliriyle tamamen eşit idi." Ancak bugün durum değişti: "Amerikan ekonomisinin moralinin hayli bozuk olduğu bir dönemde, birçok kişi işsizken veya yeterli bir istihdam düzeyi yakalanamamışken, 2010 yılında en büyük altı bankanın dördünün yöneticileri için verilen ortalama tazminat, 17,3 milyon dolar düzeyinde. Yani, ortalama Amerikalı işçilerin aldığı mablağın 262 katından daha fazla. Bankacılık endüstrisinin halkın gözünde bu denli eleştirilmesi ve Wall Street yöneticileri ve onların niyetlerine kuşkuyla yaklaşılması, şaşırtıcı olmasa gerek."

Peki, finans endüstrisi nasıl oldu da böylesine kokuşmuş, yolsuzluğa gömülmüş bir kitleye dönüşüverdi? Wilmers, bu sorunun yanıtının Glass-Steagall yasasının ilga edilmesinde arıyor. Söz konusu yasa, "Büyük Buhran"ın ardından temkinli bir şekilde inşa edilmiş; yatırım bankalarının geleneksel bankaların dışına tutulmasını öngörmüştü. Bankalar, "kamu hizmetlerini kendi yükümlülüklerinin bir parçası olarak görmüş; ekonomide net ancak sınırlı bir rol oynamış; tasarruflarda bulunmuş. Ticaret ve spekülasyon, bu denklemin hiçbir noktasına dahil edilmemişti."

Öte yandan, 1970'li ve 1980'li yıllarda bankacılık faaliyetleri, bilinen şeylere yatırımda bulunma noktasından ayrılarak "az bilgi sahibi olunan" alanlara yatırım noktasına kaydırıldı. Bu da büyük riskler doğurdu. Bankalar, riski azaltacak yerde, "anlamadık-

ları yatırımlarda bulunarak" kısa yoldan kar elde etmek istediler. Ancak kimse neler olup bittiğini tam olarak anlamadı. Bu süreçte, Amerikan ekonomisinin tümünü çarpıttılar. 1999 yılında Glass-Steagall Yasası'nın iptal edilmesi sonucunda yatırım bankaları ile geleneksel bankaların arasında bir bütünleşme yaşandı. Wall Street ise, güvenilir yatırımlarda bulunmak yerine, "Giderek saydamlığını yitiren mali araçlar kullanmaya yöneldi." Bu durum ise, "krizin tohumlarının ekilmesine ve bugün de devam eden talihsiz değişimlerin yaşanmasına yol açtı."

Wilmers, ortada daha büyük çaplı, sistemik bir problem olduğunu düşünüyor. "Bu sorun sadece bankerlerle ilgili değil, onların düzenleyicileriyle de ilgili. Sadece yatırımcıları değil, onlara danışmanlık yapmak üzere para alanları da; sadece özel finans çevrelerini değil, hükümetin desteklediği kesimleri de kapsıyor." Sonuçta, zamanında herkesin saygı duyduğu kurumlar ve onların liderlerine halkın duyduğu güvende ciddi bir hasar baş gösteriyor. Ekonomik çöküşün ardında aslında birçok kişinin parmağı var ve bu kişiler aslında ekonomik krizin yaklaştığına dair alarm zili çalması gereken kişiler. Ne yazık ki "Wall Street bankaları, onların kapasitelerini sınırlandıracak düzenlemelere karşı mücadele etmeyi sürdürüyorlar; bir yandan da arkalarına bir takım güvenceler alıyorlar. Dolayısıyla, vergi mükelleflerini yüksek bir risk altına sokan bir sistemi ortaya koymaya çalışıyorlar. 2011 yılında en büyük altı banka, lobi faaliyetlerine 31,5 milyon dolar para harcadı. Altı banka ise, 234 adet kayıtlı lobici çalıştırıyor."

Wilmers, "Derhal Wall Street bankaları (ki bu bankalar mali krizde asli bir rol oynamış ve halen de eko-

men, Araplar NATO'yu kendini Batı'nın güvenliği ve politik çıkarlarını geliştirmeye adanmış saldırgan bir ittifak olarak gördüler. Haklı veya haksız, NATO çok da eski olmayan bir tarihe kadar emperyalist ve sömürgeci bir klüp olarak görülüyordu.

Soğuk Savaş sırasında ittifakın hakkındaki olumsuz imajı düzeltmeye ihtiyacı olmadığından, NATO da bu kendisini daha farklı bir çerçevede göstermek için gereken çabayı göstermedi, ve neticede bu olumsuz imaj üstüne kaldı. Bugün kendisine Orta Doğu'da yapıcı bir rol üstlenmek isteyen NATO'nun, Arap halkının kökleri çok derinlere inen tutumlarına ve ön yargılarına dikkatle eğilmesi gerekir. Nitekim, bu durumun bilincinde olan ittifak, Arap dünyası ile olan ilişkilerinde kamu diplomasisine öncelik verdi. NATO bu yolla geçirmekte olduğu dönüşümün ve mevcut politikalarının daha iyi anlaşılmasına ve ittifak ile ilgili yanlış algılamaları ortadan kaldırma-ya çalışıyor. Bu çabaların meyvesi- ni vermesi için uygulanan strateji- nin aşağıda belirtilenler dahil, bazı faktörleri ve şartları dikkate alma- sı gereklidir.

Stereotiplerin üstesinden gel- mek

NATO'nun her şeyden önce kendisi- ni güvenlik alanında bir aktör olarak ta- nıtması, yani politikaları ve stratejilerinin ittifak- ın en güçlü üyeleri tarafından değil, tüm mütte- fiklerin katılımıyla ve ortak çabalarıyla geliştirildiği bir örgüt olarak tanıtması gereklidir. Bu da, Arapla- rın, Orta Doğu tarihinde önemli rol oynamış Müt- tefikler (özellikle Amerika Birleşik Devletleri) ile İt-

tifak arasında bir ayırım yapabilmeleri için önemli- dir. Arap halkı yüpheci olduğundan ve kompo teori- lerine sıkı sıkıya bağlı olduğundan bunu gerçekleştir- mek zor olacaktır. NATO'ya ABD'nin hakim oldu- ğu ve NATO'nun ABD'nin stratejik hedeflerini ta- nıtmak ve uygulamak için bir araç olduğu görüşü sa- dece Araplara has değildir; birçok NATO üyesi ülke- de de bu görüşler vardır.

Bu ön yargıdan kurtulmak için NATO'nun yap- cağı en iyi şey, Orta Doğu ve Arap dünyası ile ilişki- ler kurma isteğinin ardında somut bir şeyler olduğu- nu göstermektir. İttifak bu köprü stratejisini Soğuk Savaş ve özellikle 11 Eylül'den sonra değişen güven- lik ortamını dikkate alan ve Batı ve Arap dünya- sı arasında ortak politikalar ve gerçek ortaklık- lara duyulan ihtiyacı yansıtan bir strateji ola- rak tanıtabilirse başarılı olabilir. Bu ne- denle NATO, sadece kendi güvenlik gündemindeki maddeleri yerine ge- tirmek yerine iki yönlü bir diya- log ve iş birliği sunmalıdır. Bunu başarabilmek için de İttifak'ın or- taklık girişimlerinin ilgili ülkele- rin özgür iradesine dayandığın- dan ve ortaklığın yararlarını açıkça yansıttığından emin olması gerekir. Ortaklığın yararları üzerinde ko- nuşmak bunu göstermekten daha zordur. Her ne kadar Arap Birliği'ndeki on ülke Akdeniz Diyalogu'na ve İstanbul Girişimi'ne katılmışsa da, NATO'nun bu bölgedeki mütevazı ça- lışmaları hala net olarak anlaşılmamıştır. Gerek Arap elit grubu gerek geniş halk kitlelerinin "girişim", "diya- log" ve "ortaklık" kavramları konusunda kafaları karış- mıştır ve bunların pratik veya politik açıdan neler ge- tirebileceğini tam olarak bilmiyorlar. NATO, bölgesel

sorunların çözümünde etkili bir rol oynayacak irade ve yeteneğe sahip mi? NATO, Filistin-İsrail sorununda tarafsız bir aracı rolünü üstlenmek isteyecek mi? Veya, NATO, İran'ın nükleer programı konusunda Avrupa Birliği'ninkine yakın bir diplomatik yaklaşım içine mi girecek? Bugün birçok kişi NATO'nun bu bölgedeki politikaları üzerinde iyice düşünmesi ve bu bölgenin İttifak'ın genel stratejisindeki yeri üzerinde bir karar vermesi gerektiğine inanıyor.

Kafa karıştıran bir başka konu ise bir yanda NATO'nun Orta Doğu ile ilgili stratejileri ve giri- şimleri arasındaki ilişki, diğer yanda ise ABD'nin Bü- yük Orta Doğu Girişimi ve bireysel eyaletler ile ara- larındaki ikili güvenlik ve savunma taahhütleridir. Haziran 2004'te başlatılan İstanbul Girişimi'ne ka- tılmış olan dört Körfez İşbirliği Konseyi üyelerinin hepsinin (Bahreyn, Kuveyt, Katar ve Birleşik Arap Emirlikleri) Amerika Birleşik Devletleri ile güvenlik ve askeri alanlarda geniş kapsamlı, kurumsal iş birli- ği anlaşmaları vardır. Ayrıca bu anlaşmaların birçoğu NATO'nun ortaklık girişimlerinde var olan alanları kapsamaktadır (terörizmle mücadele; kitle imha si- lahlarının yayılmasını önleme; savunma planlaması, askeri eğitim ve tatbikatlar konusunda yardım; sınır güvenliği; ve sivil olağanüstü hal planlaması dahil).

NATO'nun kendi kimliğini Arap dünyasına tanı- tması gerekli olduğu kadar, ABD ile ilişkileri olan ül- kelerin NATO'ya gelecekte yapacakları taahhütler ile Amerika Birleşik Devletleri'ne olan mevcut taah- hütleri arasında bir çıkar çatışması olmadığı yönün- de bir teminat verilmesi de önemlidir. Bu noktada Washington başı çekerek ABD'nin NATO girişim- lerini desteklediğini, ve NATO programlarına katılı- mın ABD programlarına (ikili veya çok taraflı) katılı- mı destekler mahiyette olduğunu son derece açık bir dille belirtmelidir.

nomiye zarar vermeye devam etmektedirler) ile di- ğer bankaların (ki bu bankalar da krizin kurbanı ol- muşlardır) arasında bir ayırım yapılması gerektiğini kaydediyor." Birçok aktivist, Wall Street ile topluluk bankaları ve kredi birlikleri arasında bir ayırım oldu- ğunu görüyorlar; dolayısıyla "paranızın yerini deği- ştirin" kampanyasını başlatmış bulunuyorlar.

Bankacılık sektöründeki ikinci bölünme örneği ise, Dallas Federal Rezerv Kurulu'nun baş araştırmacı- sı Harvey Rosenblum'un yayımladığı bir raporda görülebilir. Raporun ismi, "Niçin Artık Batmak için Çok Büyük yaklaşımı Sona Erdirmeliyiz?". Rapor- da, Amerika'daki en büyük beş bankanın elinde tüm banka varlıklarının %52'sinin bulunduğunu göste- ren istatistiklerden söz ediliyor. Raporun dikkat çek- tiği bir diğer unsur da şu: "Amerikalı işçiler ve vergi mükellefleri, güven inşa etmek üzere geniş kapsamlı bir ekonomik düzleme talep ediyorlar. Müreffeh gün- lere geri dönüş için finans sektörünün reforma tabi tutulması gerekiyor. Özellikle de söz konusu yeni yol haritası çerçevesinde, finans kurumlarının neden ol- duğu potansiyel tehlikeler çevresinde yeni yollar bu- lunması lazım. Dallas Fed Başkanı Richard W. Fis- her, raporun giriş bölümünde, "mega-bankaların bo- yutlarının küçültülmesi" çağrısında bulunuyor ve bu- nun sebebi olarak da, ekonominin çevresinde bir uğultu misali dönüp dolaşan "batmak için çok bü- yük" yaklaşımının aslında gereğinden fazla maliyetli olduğu gerçeği gösteriliyor.

Rosenblum, tıpkı Wilmers gibi, Wall Street'in aç- gözlülüğü sonucunda Amerikalıların kapitalizme olan inançlarını yitirdiklerinin farkında. "Wall Street'i İşgal Et hareketinden tutun Çay Partisi'ne dek bir- çok grup, hükümetin desteklediği banka kurarma gi- rişimlerinin sosyolojik ve siyasi olarak saldırgan ol- duğunu iddia ediyorlar. Ekonomik bir perspektiften bakıldığında ise, söz konusu kurtarma paketleri, pi- yasanın etkin bir şekilde işlemesi açısından da zarar- lı oldu." Rosenblum'a göre, "Batmak için çok büyük olarak kabul edilen bankalara dair kurtarma işlemler- i, ekonominin genel anlamda topeyekün düzelmesi- nin önünde bir engel teşkil ediyor."

Rosenblum, mali krizin patlak verme sebebi ola- rak, "Bankaların olduğu kadar düzenleyici ve siya- si sistemlerin de başarısızlığı" olduğunu düşünüyor.

Ona göre, yaklaşan tehlikeli olayları çok az insan ön- görebildi ve bunun sonucunda da olaylar kısa sürede kontrolden çıkıverdi. Düzenleyici ve siyasi sistemler başarısızlığa uğrayınca, hukukun üstünlüğü uygu- lanmayınca, "Verilen teşvikler genellikle hedefinden şaştı; bencilik halleri kötücül bir hal aldı. Açgözlü ta- vırlar ise, yenilikçi yasal zihniyetlerin mali bütünselli- ğin sınırlarını öteye taşımalarına yol açtı."

Rosenblum'a göre, ekonomik düzelmenin za- yıf seyretmesinin "başlıca sebebi", kamu bankala- rından ziyade, batmak için çok büyük kabul edilen mali bankalar. "Büyük bankaların çoğu zaten kötü durumdaydı. Buna karşın ülkedeki küçük çaplı ban- kalar aslında çok daha iyi konumdaydı. Bu bankala- rın çoğu kendilerini çok büyük risklere atmadılar." Rosenblum'un vardığı sonuç ise şu şekilde: "Mali krizlerden görece olarak kurtulmuş bir ekonomiye erişmek için, ancak ve ancak, dev bankalarla ilişig-i mizi kesme cesaretini göstermemiz gerekiyor."

Finans çevreleri arasındaki en ses getiren görüş ayrılığı ise, mart ayı ortasında Goldman Sachs'ın yö- neticisi Greg Smith'in New York Times'ta yayımla- nan bir mektup sonucunda istifa etmesiyle yaşandı. Mektupta, Goldman Sachs'ta mevcut olan "tehlikeli ve yıkıcı ortam"dan söz ediliyor; tüm çalışanların en sofistike yöntemleri kullanarak "müşterilerin ceple- rini boşaltmaktan" başka bir şey yapmadıklarından dem vuruluyordu. Smith'in yaptığı eleştirinin mer- kezinde ise, kendisinin de aslı bir oyuncu olduğu tü- rev piyasası bulunuyordu. Halka açık bu istifa mek- tubunun belki de en ilginç yanı ise, çok fazla sayıda yorumcunun aslında bu itiraf karşısında pek de şa- şırtmamasıydı. Amerikan İşçi Kurumu'nun eski Sek- reteri Robert Reich, tartışmayı daha da genişlete- rek, Goldman'daki durumu 1920'li yıllara dek götür- dü ve Wall Street'in tüm büyük bankalarında -sade- ce Goldman'da değil- bu sömürme mantalitesinin ol- duğundan söz etti. Reich'e göre, bu durum, "güç ve güvenin salgın bir şekilde suiistimal edilmesi"nden ileri geliyor. Bu yolsuzluk kültürü, "1980'li yıllarda- ki çürük tahviller ve içeriden bilgiye dayanan ticaret gibi skandallara yol açtı ve 1990'ların sonlarında ve 2000'lerin başlarında yaşanan diğer skandallar so- nucunda, 2008'deki krizin yolu döşenmiş oldu."

Peki, finans sektörünün radikal bir dönüşümden

geçmesini, ekonominin demokratikleşmesini ve hal- kın gerçek bir güce sahip olduğu katılımcı bir demok- rasinin temellerinin atılmasını isteyen Amerikan hal- kı açısından bu çöküşler ne anlama geliyor? Şu anla- ma geliyor: mevcut güç yapısını ayakta tutan temel- lerin giderek zayıfladığına tanıklık ediyoruz ve bunun sonucunda da halkımız iktidardan değişim talebinde bulunmak için kritik bir eşiğe ilerliyoruz.

Wall Street'i İşgal Et hareketiyle birlikte çalışan bir mühendis olarak Steve Chrismer'in görüşleri önem- li: "İşgal Et önemli bir hareket çünkü sadece altı ay önce başlamış olmasına karşın güçlü duvarların as- lında ne denli güçsüz olduğunu görüyoruz. Gücü ayakta tutan temelleri zayıflatmak için bu çatlaklar üzerine çalışmalıyız. Ancak bu şekilde şiddet içe- rmeyen bir şekilde bu çatlaklar aralayıp içinden ge- çecek enerjiye kavuşuruz."

Büyük finans çevrelerinin içindeki birçok kimse de bugün konuştuğumuz bu meselelerin farkında aslın- da. Ancak çok az kimsenin gösterdiği cesaret sonu- cunda, mevcut yolsuzluklar ve güvenli olmayan risk- ler gözler önüne serilecek ve mali krizin önündeki gerçek çözümlerden ancak bu şekilde konuşabilece- ğiz. Yolsuzlukları bizzat gözleriyle görenler, daha ön- celeri kendilerini "yalnız" hissediyorlardı; ancak şim- di artık yalnız değiller. Halkı ve gezegeni sömürme- ye çalışanları durdurmak için çalışan diğer kesimler- le aynı safta yer alabilirler.

Wall Street'teki kokuşmuşluk hali ve yolsuzluk- lardan ne kadar çok söz edersek, büyük finans çev- releri içinde mevcut paradigmayı sorgulayanları da o denli güçlendirmiş oluruz. Bankalar ve mali kuru- luşlar düzeyinde ne denli protesto yaparsak, etik ol- mayan hacizlere dair gerçekleri gün yüzüne çıkarır- sak, servetin niçin bazı ellerde yoğunlaştığını araş- tırırsak, sistem içindeki kişiler de davranışlarını de- ğiştirme gereği duyarlar. Çatışma ve şiddet içermeyen taktikleri yaratıcı bir şekilde kullanarak, sosyal ve ekonomik adalete yönelik bu harekete daha faz- la insan çekeriz ve bu kişilerin o çok özlem duyulan dönüşüm gerçeği hakkında konuşmaları için güveni- lir bir ortam sağlamış oluruz.

Kevin Zeese, *Its Our Economy* adlı kuruluşun eş başkanı ve Washington'un Ulusal İşgali hareketinin organizatörüdür. Kaynak: <http://www.globalresearch.ca/index.php?context=va&aid=30279>

Politikalar geliştirmek

İttifakın son derece genel bir terimle ad- landırdığı "Büyük Orta Doğu" için politikalar geliştirilirken NATO'nun farklılıklar konusun- da daha dikkatli olması gereklidir. Gerçek- te "Büyük Orta Doğu" diye bir bölge yoktur; Orta Doğu, her birinin kendine has güvenlik ihtiyaçları politik endişeleri, ve sosyal ve eko- nomik karakteristikleri olan bölgelerden olu- şur. Örneğin, NATO'nun Kuzey Afrika'daki Arap ülkeleri ile olan angajmanının Körfez ülkeleri veya Arap Yarımadası'ndaki ülkeler veya Arap dünyasının geri kalanı ile bir bağ- lantısı olması şart değildir. Her alt bölge ora- da hakim olan şartların gereklerine uygun olarak hazırlanmış bir yaklaşım gerektirir. Dolayısıyla NATO'nun pratik iş birliği için bu bölgelerdeki şartlara uygun bir dizi yaklaşıml- ar geliştirmesinde yarar vardır.

NATO'nun mevcut imajı hiç hoş değilse de, bu değiştirilemez demek değildir. İttifak ko- nusundaki bilgi düzeyi hala son derece dü- şüktür. Öte yandan NATO kendisini Müslü- man toplumlara yardım eden bir geçmişe sa- hip bir örgüt olarak tanıtabilecek yetenekte- dir. İttifak, her ne kadar eski Yugoslavya'daki vahşete son vermek için davranmakta geç kalmışsa da, 1995 yılından beri Bosna ve Hersek, Kosova ve eski Yugoslav Makedonya Cumhuriyeti'ndeki* Müslümanların haklarını savunmakta önemli bir rol oynamıştır. İttifak, ayrıca, 2003 yılından beri Afganistan'daki istikrar operasyonlarında giderek daha önemli bir rol oynamaya başlamıştır ki, bu da açıkça oradaki Müslüman halkın yararınadır.

İşin ilginç yanı, Arap medyası sık sık NATO'nun bir gün Irak'ta istikrarı sağlama- ya (Afganistan'dakine benzer) yönelik bir rol üstlenmesi ihtimaline değinmekte. Ancak NATO'nun Irak'ta böyle yapıcı bir rol üstle- nip üstlenmeyeceği hiç belli değil. NATO'ya Iraklılara askeri eğitim vermenin dışında bir rol verilmesi kararı tartışmalara yol açar. Ay- rıca, İttifak Irak'a barış ve istikrar götürmek- te daha etkin bir rol üstlense dahi, NATO'nun burada, olumlu veya olumsuz, nasıl bir etki yaratacağını şimdiden kestirmek çok zordur.

Kısıtlı kaynaklarına bakılırsa, NATO'nun çok farklı Arap kesimleri ile iletişim kurması ve bölgesel girişimlerini geliştirmesi bekle- mez; bu nedenle de NATO kamu diplomasi- si hedeflerine yönelmelidir. Bu durumda Müt- tefikler, örneğin, elit zümreyi mi yoksa daha geniş halk kitlelerini mi bilgilendirmeyi tercih edeceklerine karar vermek zorunda kalacak- lardır. Bu seçenekler birbirlerini dışlayan se- çenekler değildir, ama farklı taktikler gerekti- rir. Elit zümreyi hedef almak daha kolaydır ve büyük olasılıkla daha çabuk sonuç getirecek- tir. Ama NATO daha geniş halk kitleler nez- dindeki imajına yönelmelidir.

Muhtemelen herhangi bir iletişim stratejisi için yapılacak ilk iş, NATO Dergisi'nin Arap- çasının da bulunacağı Arapça bir NATO web sitesi kurulmasıdır. İnternet büyük kitlele- re ulaşmakta son derece kolay ve etkili bir araçtır. Nitekim bugün giderek artan sayı- larda genç Arap, özellikle gazeteciler, araş- tırmacılar ve öğrenciler bilgi kaynağı olarak İnternet'i kullanmaktalar. Bu nedenle Arapça bir NATO web sitesi mevcut kültürel ve poli- tik bölünmeyi aşmakta ilk adım olarak etki- li olur. Zaman içinde bölgede NATO ile ilgi- li daha olumlu bir imaj yaratılmasına da yar- dımcı olabilir.

* Mustafa Alani, *Dubai'deki Körfez Araştırma Merkezi'nde Güvenlik ve Terörizm Çalışmaları Programı'nda üst düzeyli araş- tırmacıdır.*

GEÇMİŞTEN NE ÖĞRENİLDİ, GELECEKTE NE UYGULANACAK? AMERİKAN ORDUSU DÖNÜŞÜMDEN GEÇİYOR

General Raymond T Odierno*

Askeri gücün sınırlarını anlamalıyız. Askeri güç sadece bir noktaya kadar başarılı olabilir; bu gücün ne olduğunu, nasıl uygulanacağını ve ne zaman uygulanacağı, taktik mi stratejik mi olduğunu anlamamız gerek. Dolayısıyla, askeri-sivil ilişkinin önemi ve tüm operasyonlarda sivil-askeri liderlerin iş birliğinde bulunması önem taşıyor. ABD’de buna “aracılar-arası müdahillik” adını veriyoruz. Yani, Dışişleri Bakanlığı, Savunma Bakanlığı, Hazine, Adalet Bakanlığı sürece müdahil oluyor.

Dünyada bir geçiş dönemi içindeyiz. Öncelikle, Amerikan ordusu açısından bakıldığında genelkurmay başkanı olarak bugün iki acil sorunla karşı karşıyayım. Birinci sorun, halen belli sorumluluklarımızın devam etmesi. Dünya çapında konuşlandırılmış ihtiyat misyonlarında görev alan 92.000 kadar askerimiz var. Bunlardan 69.000’i Afganistan’da, yaklaşık 20.000’i de Orta Doğu’nun diğer bölgelerinde ve Kore’de bulunuyor. Dolayısıyla bugün gerçekten de bir sorumluluk altında bulunmaktayız.

Ancak, geleceğe baktığımda ve ordumuzun ihtiyaçlarını gözden geçirdiğimde, “2020 Takvimi” diye adlandırdığımız bir tarihsel öngörümüz söz konusu. Yani 8-10 yıllık zaman dilimi dahilinde ordu, hava kuvvetleri ve donanma arasında ortak bir perspektif yaratmak üzere neler yapmamız gerektiğini irdeliyoruz. Dolayısıyla, ortak gücümüzün bir parçası olarak Ordu için gereken güzergah hakkında konuşup, düşünüp ve uğraşıp duruyoruz. Keza geleceğe doğru ilerledikçe, bir yandan da Afganistan’da kayda değer operasyonlara da müdahil durumdayız. Dolayısıyla, yapmamız gerekenlerle şu andaki durum arasında bir denge hali söz konusu. Çünkü yapılacakları belirleyen çevresindeki ortamdır. Bu ortamın şu anda ne halde olduğu ve gelecekte ne halde olabileceği noktasını gözden kaçırmamak gerekiyor.

Öncelikle Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa’daki mali krizden söz etmek gerekiyor. Her gün gözümüzün önünde cereyan eden bir durum bu. Ve ABD’de borçlarımızla ilgili ek bir sorunla daha karşı karşıyayız: borçlarımız artmaya devam ediyor. Dolayısıyla geçtiğimiz ağustos ayında Kongre’de borç limitinin nasıl artırılacağına dair görüşmeler söz konusuydu. Son kertede, Bütçe Kontrol Yasası adı verilen bir anlaşmaya varıldı. Yasa, bütçenin nasıl dengeleneceğinden söz ediyordu. Bu sırada ABD Başkanı da, Savunma Bakanlığı’nın harcamalarının önümüzdeki on yıl içinde 500 milyar doların biraz altına indirilmesine dair bir karar aldı. Dolayısıyla, şu anda bu kararın uygulanma sürecindeyiz. Ocak ve Şubat aylarında, ordunun harcamalarındaki bu azalmayı yansıtan bir bütçe sunduk. Ve bu durum her hizmet alanını farklı şekilde etkiliyor. Ordu açısından bakıldığında bütçemizin yaklaşık %49’u halkımızla ilintili. Dolayısıyla, kesintilerden söz ettiğinizde, halktan kesmiş oluyorsunuz. Yani, Amerikan ordusunun bütçesini yaklaşık 80.000 kişi kadar azaltma sürecindeyiz. Ve bunu önümüzdeki beş yıllık dönem içinde gerçekleştireceğiz. Daha şimdiden 15.000 kişi kadar azaltımda bulunduk. Bunu önümüzdeki beş yıl içinde devam ettireceğiz.

Buna ek olarak, önümüzde halen Bütçe Kontrol Yasası adlı bir yasa var. Eğer borcun azaltımı ve bütçenin denetlenmesi konusunda Kongre tarafından bir anlaşmaya varılmaz ise, ilave askeri güç kesintilerinde bulunulabilir. Ve eğer böyle bir şey olursa, savunma harcamalarında yeni bir 500 milyar dolarlık kesinti söz konusu olacaktır ve bu kesinti, 2013 Ocak’ı gibi erken bir tarihte uygulamaya konabilir.

Şimdiye karşı karşıya olduğumuz ortam hakkında konuşmak istiyorum. Başa çıkmamız gereken mali meselelerin yükünü üstleniyoruz; öte yandan bir ordu olarak yapmakla sorumlu olduğumuz şeyler de var. Ancak bir yandan da dünyanın geri kalanına bakalım. Son beş-altı yıldır küresel çapta iletişim ağlarının birbiriyle giderek daha bağlantılı hale geldiği, bilginin anında iletildiği bir ortam söz konusu. Bu durumun güvenlik üzerindeki etkileri ve gelecekte güvenliğin ne şekilde sağlanması gerektiğine dair belirleyiciliği ise yadsınamaz.

Arap Baharı sırasında Libya’da olsun Mısır’da olsun Tunus’ta olsun bu durumun izlerini bizzat gördük. Şimdiye Suriye’de görüyoruz. Dolayısıyla, Arap Baharı her şeyin sonu değil; bizzat başlangıcı. Çünkü yaptıkları şey, eski hükümetten kurtulmaktı. Ancak halen yeni hükümetlerini kurma süreci içindir. Bu hükümetlerin neye benzeyeceklerini henüz bilemiyoruz. Kurulduklarında bu hükümetlerin Orta Doğu üzerinde ve bu coğrafyadaki güvenlik bağlamında neler doğuracağını henüz öngöremiyoruz. Dolayısıyla izleyip görmemiz gerekecek.

Şu anda büyük bir belirsizlik çağında yaşıyoruz. Mali sorunların yanı sıra belirsizlikler var. İran’ın nükleer yetenek kazanma sürecindeki provokatif eylemleri var. Halen çözülmemiş onlarca mesele var. Dolayısıyla tüm bunları dikkatlice izlememiz gerekiyor. Bunların bölge ve uluslararası güvenliğe nasıl etkileri olacağını bilemiyoruz.

Asya-Pasifik bölgesine geçerse; burada Hindistan-Pakistan ve Pakistan-Afganistan sorunları var. Ve bu sorunların hepsi de son derece belirsiz. Hindistan oldukça hızlı bir şekilde gelişiyor. Pakistan’ın çözmek için çabaladığı önemli iç sorunları söz konusu. Tüm bunlar bir belirsizlik hali yaratıyor. Öte yandan, Çin’in yükselen gücü de cabası. Pasifik’teki kaynakların denetimine ilişkin bir mücadele söz konusu. Bunun anlamı nedir? Bunun gelecekte güvenlik üzerinde izdüşümleri neler olabilir? Dolayısıyla tüm bunlar bizim geleceğe bakışımızı etkileyen etmenler.

Tüm bunların ve azaltılan bütçelerimizin temelinde, 2011 sonbahar dönemi ve 2012 kışı boyunca güvenlik alanında bir gözden geçirmeye gittik. Güvenlik gözden geçirmesi konusunda ortak genelkurmaylar, tüm askeri hizmetlerin başındaki kişiler, savunma bakanımız ile başkanımız arasında daha önce eşi benzeri görülmemiş bir işbirliği ortamı doğdu. Geleceğe yönelik bir strateji hazırlamaya başladık. Caydırıcılık ve mağlubiyet, partner kapasitesi inşası, koruma amaçlı nükleer silahlar gibi alanlarda birçok rapor yayımladık. Ancak, temel mesele, önceliğimiz Asya-Pasifik’e kayması oldu. Bu, diğer alanları gözden çıkardığımız anlamına gelmiyor; sadece önceliklerimizi buraya odakladık. Peki, bunun ordu açısından anlamı nedir? Birincisi; fazla bilinmese de bugün Amerikan ordusunun Pasifik bölgesi için görevlendirdiği 66.000 askerinin bulunması. Birçok insan bunu bilmez. Ancak, son birkaç yıldır yaşananlara bakıldığında söz konusu askerler Irak ve Afganistan’daki savaşlara katıldılar. Dolayısıyla odak noktamızı bu bölgeye kaydırırken, bu askerlerin tümünü kullanacağız ve uygulayacağımız stratejiler temelinde gereken ilave kaynakları aktaracağız.

Öte yandan, dünyadaki en büyük on kara ordusundan sekizi Pasifik bölgesinde bulunuyor. Pasifik bölgesindeki 27 genelkurmay başkanından 22’si ise, kara ordularına aittir. Dolayısıyla, bu ulusların her birinde siyasi açıdan en etkili hizmeti, ordular veriyor. Öte yandan, diğer ordularla birkaç istisna dışında (Kore, Japonya gibi) pek fazla kaynaşmadık. Yani, stratejimizdeki bu kayış neticesinde ilişkiler kurmaya, ortaklıklar tesis etmeye ve Asya-Pasifik bölgesi ülkelerinden çoğuyla ilişkilerimizi yeniden ele almaya yönelik fırsatlar elde etmiş oluyoruz.

Geleceğe baktığımızda, rölümüz ve vizyonumuz, bölgesel olarak “duyarlı”, küresel olarak da “sorumluluk sahibi” olmak. Ve bu yolda izlediğimiz strateji: “önle, şekillendir ve kazan.” “Önle” ile kastedilen, elinizdeki güçlerin inandırıcılığının olması. Bir anlaşmazlığı önlemek için elinizdeki yetenekler, teyakuz gücünüz ve modernizasyon düzeyinizle ölçülür. Ve bir anlaşmazlığın patlak vermesinin önüne geçilmesinde en iyi yol, rakiplerimizin yanlış hesaplamalarına sahip olmamamızdır. Birçok sorununun sebebi, yanlış hesaplamalardır. Dolayısıyla,

ŞİMDİ “HASTA ADAM” KİM?

TÜRKİYE, AVRUPA’DAN UZAKLAŞIYOR

Şimdi Avrupa’nın cazibesini azaltan, hâlihazırda yaşanan avro krizidir. Bu kriz, çoğu Türk’ün yerinde sayan bir Avrupa’nın Türkiye gibi canlı bir ülkeye daha fazla ihtiyacı olduğu ve aksinin geçerli olmadığı yönündeki inancını uzun zamandan bu yana doğrulamış gibi görünüyor.

Avrupa Birliği’ne katılım vizyonu giderek daha fazla sayıda Türk için cazibesini yitiriyor. Türklere göre ülkeleri genç ve canlı, buna karşılık Avrupa ise bir krizde... Takvime bakıldığında yaz ortasındayız ama 1 Temmuz’da Türkiye ile Avrupa Birliği arasında bir siyasi buz devri başladı.

Ankara, Kıbrıs’ın AB Dönem Başkanlığını devralmasından bu yana Birlik ile yürüttüğü resmi temaslarını dondurdu. 1974’ten beri Kıbrıs’ın kuzeyini işgal altında tutan Türkiye için Kıbrıs Cumhuriyeti bir devlet değildir. Dolayısıyla da Türkiye Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu’nun açıkladığı üzere Türkiye, “Güney Kıbrıs’ın başkanlık yaptığı faaliyetlere katılmayacak”. Ankara’nın şef diplomatı bu boykota gitme lüksü olduğuna inanıyor. Bu boykot yeni özgüvenin bir ifadesidir. AB’ye katılım

vizyonu Türklerin çoğunluğu için cazibesini kaybetti. Bunun birinci nedeni, geçen on yılda ülkenin ekonomik ve siyasi açıdan kendi ayakları üstünde durabileceğini etkili şekilde kanıtlamasıdır. İkincisi de eskiden memnuniyetle katılmak istenen Avrupa kulübünün pek de iyi bir durumda olmamasıdır.

Daha 2004’te Türklerin yüzde 73’ü AB üyeliğini “iyi bir şey” olarak değerlendirirken, şimdi yalnızca yüzde 38’si katılımdan yana olduğunu belirtiyor. Ve Türklerin sadece yüzde 26’sı bir gün AB’ye katılacaklarına inanıyor. Hiçbir ülke Türkiye kadar uzun bir zamandır Avrupa’nın bekleme odasında oturmuyor. Henüz 1963’te o dönemdeki Avrupa Ekonomik Topluluğu, Türklere katılım sözü vermişti. 2005’te müzakerelere başlanmış fakat çözülemeyen Kıbrıs ihtilafından dolayı görüşmeler bir yıl sonra yeniden dondurulmuştu.

AB Komisyonunun hazırladığı ilerleme raporu, Türkiye’nin gerekli reformları uygulamaya koymakta ne kadar ilerlediğini düzenli aralıklarla kaydediyor. Raporlar, övgünün yanı sıra örneğin insan hakları, düşünce ve din özgürlüğünün durumuna ilişkin azarları da daima içeriyor. Ancak AB’nin onların katılımına izin vermemek için yeni bahaneler aradığına inanan Türklerin sayısı giderek artıyor. Sıkça duyulan şikâyetlerden biri de “AB bizi istemiyor.” şeklindedir.

Nobel Edebiyat Ödülü sahibi Orhan Pamuk, Avrupa Birliği’nin Türkiye’de Avrupa’ya inanan pek çok kişinin kalbini kırdığını söyleyerek şikâyetini dile getirmişti. İstanbul’daki Ekonomi Profesörü Bahri Yılmaz, “Türklerin çoğu, müzakerelerin başından bu yana Avrupa’ya güvenmiyor.” diye konuştu. Ekonomiden Sorumlu Devlet Bakanı Ali Babacan, katı-

güçlerimizi geleceğe hazırlarken, diğer uluslardaki kıdemli kişilerin yaptığı yanlış hesaplamaları önlemek için elimizden geleni yapabiliriz. Yanlış kararlar veya yanlış hesaplamalar yapılmamasını sağlayan dengeli bir yeteneği güvence altına almalıyız.

Önümüzdeki dönemde yapacağımız bir diğer şey ise, birçok farklı bölgeyi şekillendirmek olacak: Asya-Pasifik'e öncelik vermek suretiyle, Orta Doğu ikinci sırada yer alacak; ancak bir yandan da Avrupa, Afrika ve Güney Amerika'daki ortaklıklarımızı geliştirip beslemeye devam edeceğiz. Ve bunu da ortaklıklar kurarak, ortak girişimlere imza atarak gerçekleştireceğiz. Amerika ise, bu süreçte, tüm bu farklı bölgelerdeki ortaklarımız ve müttefiklerimizle güçlü ilişkiler geliştirmek üzere farklı bölgelerdeki güçlerini rotasyona tabi tutacak.

Örnek olarak NATO'yu gösterme istiyorum. Ordunun boyutunu küçültürken, bir yandan da Avrupa'daki ayak izlerimizi azaltmamız gerekiyor. Ancak, bunun için de hızlı teyakkuz güçlerine bir NATO tugayını görevlendirmemiz gerekecek. Ve bu güç Avrupa içinde ve dışında rotasyona tabi tutulacak; birçok NATO müttefikimiz ve ortağımızla ortak tatbikatlar, ortak çalışmalarda bulunacak; ortak eğitimler alacak. Ve bu gücün Avrupa içinde ve dışında rotasyona, ortak tatbikatlara, birçok NATO müttefikimiz ve ortağımızla ortak işlere elverişli olması gerekiyor. Tarihimizde ilk defa Kore yarımadasındaki güçlerimiz, yarımada dışındaki operasyonlar yürüterek bu tür ilişkiler geliştirmemize faydalı oldular. İşte bu tür ilişkilerin geliştirilmesinden söz ediyorum.

Ancak, “savaş sanatı”nın da sürekli gelişip değişmekte olduğunu da hatırdan çıkarmamamız gerekiyor. Dolayısıyla önümüzdeki diğer mesele; “askeriyedeki bu değişime nasıl yanıt vereceğim” nok-

tasında düğümleniyor. Bununla ne kastediyorum? On-on beş yıl önce bu konudan söz ettiğimizde, “küresel mallar” ve bu mallara erişimi kastederdik. Hava, kara, denizden söz ederdik. Ancak, bu durum zaman içinde değişmeye devam etti. Öncelikle küresel mallar listesine “uzay” eklendi. Şimdiyse, sanal uzay, önemli bir küresel mal haline geldi.

Herkes küresel mallara erişmek istiyor. Her ulus-devletin veya ulus-olmayan-devletin küresel mallara erişimi söz konusu ve hem uzayı hem de hava-uzayı sınırsız şekilde kontrol etmek istiyor. Bilginin hareketi ve kullanımı ise giderek daha önemli hale geliyor. Sanal uzay da işte bunun gerçekleştirilmesinin yollarından birisi. Dolayısıyla operasyonlarımızı gerçekleştirirken, sanal uzayda nasıl hareket edeceğimize dair yeni bir manevra şekli, bir sanat geliştirmemiz gerekiyor. Bilgiyi nasıl ele alacağız? Faaliyette bulunduğumuz alan üzerinde bunun nasıl etkileri olacak?

Dolayısıyla, ordumuzu geliştirme yolları aradığımız şu dönemde tüm bu kavramlarla yüzleşmemiz gerekiyor. Öncelikle, lider geliştirme programımızı günümüz şartlarına uyarlamamız gerekiyor. Genelkurmay Başkanı olarak yapabileceğim en önemli şey; yeteneklerimizi geliştirmek adına lider geliştirme programımıza yeni bir soluk kazandırıp günümüz şartlarına uygun hale getirmek. Genç bir albay ve kaptan olduğum zamanlarda Soğuk Savaş hüküm sürüyordu dünyaya; ve aslolan, askeri operasyonlar idi. Askeri spektrumun dışında pek fazla düşünmezdik. Ancak Irak ve Afganistan'daki son on yıl boyunca genç memurlarımızın çok daha geniş kapsamlı şekilde düşünmesini talep ettik. Kültürel, siyasi, ekonomik ve askeri olarak kendilerini geliştirmeleri gerekiyordu. Ve geleceğe bakınca tüm bu süreçlerin giderek daha karmaşık hale geleceğini görüyorum.

Geçmişten ne öğrendik, geleceğe ne uygulayacağız? Bu konuda da bazı dersler edindik. Öncelikle; gelecekte girişeceğimiz her operasyon, tek-taraflı operasyonlarla kıyaslandığında çok daha karmaşık olacak. Tüm operasyonların “ortak, hükümetler-arası, araçlar-arası ve çok-uluslu bir ortamda gerçekleşmesi gerektiğine” (İngilizce kısaltmasıyla JIIM) inanıyoruz. Ancak bu ortam içinde nasıl hareket edileceğini de anlamamız gerekiyor. Dolayısıyla, liderlerimizi de bu yönde eğitmeliyiz. Askeri gücün sınırlarını anlamalıyız. Askeri güç sadece bir noktaya kadar başarılı olabilir; bu gücün ne olduğunu, nasıl uygulanacağını ve ne zaman uygulanacağı, taktik mi stratejik mi olduğunu anlamamız gerek. Dolayısıyla, askeri-sivil ilişkinin önemi ve tüm operasyonlarda sivil-askeri liderlerin iş birliğinde bulunması önem taşıyor. ABD'de buna “araçlar-arası müdahillik” adını veriyoruz. Yani, Dışişleri Bakanlığı, Savunma Bakanlığı, Hazine, Adalet Bakanlığı süreçte müdahil oluyor. Öte yandan, konvansiyonel ve özel operasyonlar gücümüz arasında askeri bir koordinasyonda bulunma yeteneğimizi geliştirmemiz gerektiğini anladık. Son yedi-sekiz yıldan beri, güçlü bir bağ ve ilişki inşa ettik. Bu ilişkiyi beslememiz, özel operasyonlar gücünü nasıl kullanacağımıza karar vermemiz, konvansiyonel güçleri kullanma biçimimizi belirlememiz, ilerlemek için gerekli sinerjiyi tesis edebilmemiz gerekiyor.

Gelecekteki gücümüz bağlamında hangi unsurlara ağırlık vermeliyiz? Birincisi; “derinlik” ve “çok-yönlülük”. Bir dizi farklı tehdide yanıt verecek derinliğe sahip olmamız gerekiyor. Ulusal güvenlik liderlerimizin sorunlarını çözmeleri için hem kapasite hem de öldürücülük sağlayan bir dizi seçenek sağlamalıyız. Sorunlarımızın büyük bölümü, bu seçenekler dizisi içinde oldukça düşük bir düzeyde çözülebilecek türden. Bunun için iyi düzeyde askeri-sivil ortaklıklar ve ilişkiler geliştirmeliyiz. Bir dizi operasyon dahilinde elimizdeki olanaklarla karşılık verme yeteneği ve çok-yönlülüğünü kazanmalıyız.

YENİDEN DÜZENLEME İÇİN ELİMİZDEN GELENİ YAPACAĞIZ

Son on yıldır “açıkça öldürücü” olarak nitelendirdiğim şeyin gereğini anlamak için uğraştım. Bununla kastettiğim şey şudur: toplumumuz gereği gibi büyümeye devam ettikçe, yan zararları azaltma, sivil zayırtı azaltma gibi yetenekler ediniyoruz. Oldukça zorlu bir ortamda hareket ediyoruz. Birçok durumda düşmanınızın üzerinde bir üniforması bile olmadığı için anında tespit edilmesi pek kolay olmuyor. Peki bu durumda sivil zayırtı ve yan etkileri nasıl azaltabiliriz? Şu anda bu noktaya odaklanıyoruz işte. Elimizde bulunan ve “açıkça öldürücü” olarak nitelendireceğim en önemli şey; Amerikan askeridir.

Orduyu yeniden düzenlemek için elimizden geleni yapmaya devam edeceğiz. Ordunun boyutunu küçültmemiz gerekse bile, özel operasyonlar gücümüzün kapasitesini artıracaktır. Bizim için uygun düşen güçler bileşimini belirleyeceğiz: ağır, orta ağırlıkta ve hafif güçleri harmanlayacağız; konvansiyonel ve özel operasyonlar güçlerini, muvazzaf askerler ile yedek askerleri düzenleyeceğiz. Doğru bileşime ulaşmak için çabalayacağız. Ekipman satın alımında da yeniliklere gideceğiz. Son on - on iki yılda Amerikan ordusu olarak silah satın alımı ve programlarımızın Başarı için harcadığımız para konusunda bazı sorunlarla karşılaştık. Sivil dünyada ortaya çıkan teknolojiler ilerlemelere gereken ilgiyi gösteremedik. Ordu olarak en büyük yatırımlarımızdan biri, “ağlara” yönelik oldu. En üst düzey merciden en alt düzeydeki münferit askere dek uzanan bir ağ kurmaya çalışıyoruz ki, hızlı ve etkin bir şekilde iletişim kuralım ve doğru kararlar verelim. On yıl önce bu işe giriştiğimizde askerlerimiz için bir sistem geliştirmiştik ve asker başına yaklaşık 20 pound kadar bir maliyeti vardı. Yanlarında ise bir bilgisayar taşımaları gerekiyordu. Şimdiyse, çok daha doğrudan bir iletişim söz konusu. Yanlarında bir iPod taşımaları bile yeterli. Ancak satın alım stratejimizde, yeni teknolojilere çok hızlı biçimde eklenmeye yeteneğimizi geliştirmeliyiz.

Öte yandan, entegre bir eğitim ortamı elde etmek suretiyle maliyetleri azaltmaya çabalamalıyız. Canlı, sanal ve yapıcı olanı harmanlamamız gerekiyor. Sanal ortamlarda tatbikatlar yapmalıyız. Aslında bugünkü gençler için bu son derece kolay, çünkü bilgisayar ortamında faaliyet göstermeye alışık. Öte yandan, bu durum onların hata yapmasına, zorlu kararlar vermesine, sanal ortamda eşgüdüm sağlamalarına olanak tanıyor. Ancak, buna da tamamen bel bağlayamayız. Yüzyüze eğitim ile bilgisayar eğitimini harmanlamamız gerekiyor. Mart ayında Afganistan'a gönderilecek bir birimin hazırlığı konusunda bir tatbikat yürütüyorduk; tatbikatta Norveç'ten, Almanya'dan, ABD'de Kansas, Teksas ve Kuzey Karolina'dan, Washington'dan, Norfolk'tan, Virginia'dan katılan insanlar da vardı. İşte buna “yapıcı ortam” adını veriyorum. Tüm kumandanlık düzeyleri -en yüksekte en düşüğe- bir tatbikat amacıyla bir araya getiriliyor. Bu bize tasarruf yapma imkanı da veriyor. Örneğin, fiziksel olarak aynı ortamda bulunmak için seyahat etmenize gerek kalmıyor. Herkes birbiriyle yan yana değil, çok geniş bir alana yayılmış durumda.

*Amerikan Ordusu Genelkurmay Başkanı
Kaynak: <http://www.chatthamhouse.org/sites/default/files/public/Meetings/Meeting%20Transcripts/060612odierno.pdf>

lının uzun vadeli, stratejik bir hedef olarak kaldığını ancak çok büyük bir önceliği olmadığını söylemişti. Buradan da Türkiye'nin büyük ihtimalle AB'siz daha iyi olacağı düşüncesi anlaşılıyor. Ülke, Orta Doğu ve Kuzey Afrika'da lider güç olarak giderek daha fazla önem kazanıyor ve bu durum, özellikle de ülkenin ekonomik gücüne dayanıyor. Geçen on yılda Türkiye'deki kişi başına düşen gelir üçe katlandı, ihracat gelirleri de dört kat arttı. Yurt dışına satılan malların giderek daha büyük bir oranı Orta Doğu, Kuzey Afrika ve Orta Asya'ya gidiyor. Böylelikle Türk ekonomisi için AB perspektifi önemini kaybetti. Ekonomi Profesörü Yılmaz, “Türkiye 1996'da yürürlüğe giren Gümrük Birliği ile birlikte AB'nin ekonomik avantajlarını garanti altına almıştı zaten.” diye anlatıyor.

Ayrıca hükümet AB'nin baskısıyla çok sayıda reformu hayata geçirdi. Eskiden sürekli tehlike altında bulunan Türk demokrasisi güçlendirildi. Çoğu kişi, “Hedefe giden yol, hedeften önemlidir.” ilkesi ışığında katılımın önemli olmadığı, hatta üyeliğin bir pranga etkisi yaratabileceği görüşünde.

Hasta Avrupa

Şimdi Avrupa'nın cazibesini azaltan, hâlihazırda yaşanan avro krizidir. Bu kriz, çoğu Türk'ün

yerinde sayan bir Avrupa'nın Türkiye gibi canlı bir ülkeye daha fazla ihtiyacı olduğu ve aksinin geçerli olmadığı yönündeki inancını uzun zamandan bu yana doğrulamış gibi görünüyor. Çok sayıda Türk, 1980'li ve 90'lı yıllarda süregelen krizden zarar görmüş ülkelerine o dönemde Avrupalıların nasıl

kıbrla baktığını hatırlıyor. Türkiye Sanayi Bakanı Zafer Çağlayan da 19. yüzyıla damga vuran “Boğaz'daki hasta adam” sözünü ima ederek “Bir zamanlar bizi hasta diye tanımlayanlar, şimdi bizzat hastalar. Allah onlara şifa versin!” dediğinde bunu kastetmiş olabilir. (Kleine Zeitung - 8.8.2012)

AMERİKA-HİNDİSTAN KÜRESEL MESELELER ENSTİTÜSÜ TESPİTLERİ

AMERİKA-HİNDİSTAN İLİŞKİLERİNİN DERİNLİĞİ

Robert O. Blake, Jr.*

Amerika ve Hindistan, "ortak değerler ve giderek örtüşen çıkarlara sahip iki büyük demokrasidir." Son on yıldır dünya üzerinde Hindistan kadar fazla temas kurduğumuz ve ilişkilerde ivme kazandığımız belki başka hiçbir ülke yok. Ortaklığımız sayesinde, terörist tehditlere dair gerçek-zamanlı istihbarat paylaşımından uluslarımızı ve komşularımızı güvenli tutmak üzere en iyi uygulamaların paylaşılmasına dek birçok girişimin önünü açtık.

Vinod Jain'e bu değerli grubu bu akşam bir araya getirdiği için teşekkür ediyorum. Ayrıca, Hindistan-Amerika Küresel Meseleler Enstitüsü'ne, Asya Derneği'ne ve Doğu-Batı Merkezi'ne bizi misafir ettikleri ve önümüzdeki hafta Washington'da gerçekleşecek Amerika-Hindistan Stratejik Diyalog toplantısına dair bir ön değerlendirme bulunmam için bana fırsat verdikleri için teşekkürü bir borç biliyorum. Hükümetlerimizin belirttiği üzere, Stratejik Diyalog, Dışişleri Bakanı Clinton ve Hindistan Dışişleri Bakanı Krishna'nın başkanlığını yaptığı bir dizi yıllık, ikili toplantıyı içermektedir. Ayrıntılara girmeden önce, Hindistan ile ortaklık çerçevesinde Hintli Amerikalıların asli rolüne ve geleceğe dair birkaç söz söylemek isterim. Amerikalı ve Hintlilerin birlikte çalışma, birlikte öğrenme, barış ve güvenliği birlikte teşvik etme ve birlikte daha da müreffeh olma konusundaki vizyonumuz çerçevesinde, hepimizin bu ilişkiyi bir sonraki aşamaya taşımadaki paha biçilmez rolünüzü bir kez daha anımsıyorum.

Son on yıldır dünya üzerinde Hindistan kadar fazla temas kurduğumuz ve ilişkilerde ivme kazandığımız belki başka hiçbir ülke yok. Hükümetler düzeyinde sürdürdüğümüz yoğun istişareler, giderek gelişen ikili ilişkilerimizin ayrılmaz bir parçasıdır. Bu ilişkilerin kalbi, çekirdeği ise hep sizsiniz –her iki ülkenin inanılmaz vatandaşları... Hindistan ile girişimciler, yöneticiler, öğrenciler, profesörler ve bilim adamları düzeyinde oldukça güçlü bir iki-yönlü ilişkimiz bulunuyor. Hatta bu ilişki dünya çapında diğer halklar için de bir model teşkil etti. Ticari ilişkilerimiz gelişti. Eğitim ve araştırma ortaklıklarımız, inovasyon için bir standart koydu. Hepiniz, 21.yüzyılın en belirleyici ikili ilişkilerinden birinin şekillenmesi ve yönlendirilmesinde yardımcı oldunuz.

Hintli Amerikalılar da bu ulusun tarihinin yazılmasında yardımcı oldu. Başkan Obama, bize birkaç hafta önce bir gala töreni sırasında "öncü" Dalip

Singh Saund'un Asya-Pasifi-Amerika bağlamında bıraktığı mirası anımsattı. 1920 yılında delikanlı yaşlarında Amerika'ya tarım konusunda ihtisas yapmak üzere gelen bu kişi, burada kalıp çiftçi olmuş ve Güney Asya halklarının vatandaşlığı konusundaki davayı üstlenmişti.

Ve Bay Saund vatandaşlık elde eder etmez, çok sevdiği ülkesine hizmet etmek üzere kolları sıvamış ve Kongre'ye seçilen ilk Asya-Amerikalı oluvermişti. En genç Hindu Amerikalılar da başarılarıyla anılmaya başladılar ve ulusal düzeyde düzenlenen okuma-yazma yarışmalarında son on üç yılın şampiyonları arasında dokuz tanesi Hindu-Amerikalı ailelerin çocukları. Onların başarıları, yazım hatalarımızı düzeltmeleri için bilgisayarlarla ve akıllı telefonlara bel bağlayan bizler için bir örnek teşkil etmeli.

Kongre'den Ulusal Okuma Yazma Yarışmaları'na dek Hindu-Amerikalı topluluk, Amerika'daki en dinç ve başarılı diaspora gruplarından biri. Kişi başına düşen en yüksek gelirle sahip diaspora grubu olmalarının yanı sıra, Amerika'nın iç politikasında da giderek daha aktif bir rol üstleniyorlar. Bobby Jindal, Nikki Haley ve daha birçoklarının başarıları, buna örnek gösterilebilir. Amerika ve Hindistan arasındaki bağların iyileştirilmesi ve hemşehrilerinin yaşam kalitelerinin artırılması için gece gündüz çalışan Hindu-Amerikalılar, Amerika için daha iyileşiminin başarılması için güçlü bir sembol olageldiler.

Bu süreci desteklemek adına Müsteşar Yardımcısı olarak belirlediğim hedeflerden birisi, Amerika'nın Hindistan'a yönelik cömertliğini daha da kolaylaştırmak. Hindistan'da yaklaşık 1,5 milyon STK bulunuyor ve bunların çalışmalarının büyük bölümü Amerika'da bilinmiyor. Ayrıca, bir bağışçının parasını hak etmek için bir STK'nın ne denli "güvenilir" olduğunu tespit etmek de pek kolay iş değil.

İşte biz de bunun değiştirilmesi için uğraşıyoruz. Kısa süre içinde Hintli GuideStar India ile birlikte bir ortaklık başlatacağız. GuideStar India,

Hindistan'daki STK'ların yer aldığı online bir arama veritabanı. Bu veritabanı dahilinde, STK'ların hesap verebilirliği ve saydamlığına dair bilgiler olacak. Böylelikle, söz konusu kuruluşlara maksimum yardımda bulunulmasının yolu açılacak.

Bu site dahilinde ayrıca vergiden düşürülebilen bağışları da kolaylaştıran aracı kurumların bir listesi olacak. Güvenilirliği belgelenmiş Hintli STK'lar ile Amerikalı potansiyel bağışçıları eşleştirerek, bu sektörün daha etkin hale getirilmesi için katkıda bulunacağımızı umut ediyor; her iki taraf için de kazan-kazan ortamı yaratmayı hedefliyoruz. Günümüzde yaşanan bütçe kısıtlamaları karşısında, böylesi kamu-özel sektör ortaklıklı stratejiler sadece uluslararası düzeydeki ekonomik kalkınma çabalarımızı güçlendirmekle kalmayacak; aynı zamanda her iki yüce ülkeyi birbirine halklar düzeyinde birleştiren bağlar ve her adımımızı güçlendiren bir ortaklıklar ağı da kurulmuş olacak.

Dışişleri Bakanı Clinton, bunu "zeki güç" olarak adlandırıyor. Hiçbir hükümet yoktur ki karşılaştığı tüm sorunları (doğal afetler, ekonomik durgunluk, yoksulluk, iç ayaklanmalar) tek başına çözsün. Hükümetlerin çabaları organize bir hal alınca, halklar arasındaki temasların güçlendirilmesi de "zeki gücün" ana çekirdeği haline gelir. Ayrıca, Hindistan'ı anlamak ve öğrenmek için artan liderliğimizi ve insan gücümüzü de hazırlamak, zekice bir davranış olacaktır.

Hindistan'a Pasaport isimli yeni girişimimiz, bu anlamda zeki gücü desteklemek üzere Güney ve Orta Asya İşleri Bürosu'nun bir katkısıdır. Söz konusu pasaportun amacı, eğitim veya bir deneyim kazanmak üzere Hindistan'ı ziyaret eden Amerikalıların sayısını önemli oranda artırmaktır. Edinilen en yeni verilere göre, Amerika'da yaklaşık 104.000 Hintli çalışırken, Hindistan'da çalışan Amerikalıların sayısı 4000'in altında. Söz konusu rakam, dolayısıyla, oldukça düşük. Amerikan toplulukları içindeki Hintli öğrenci-

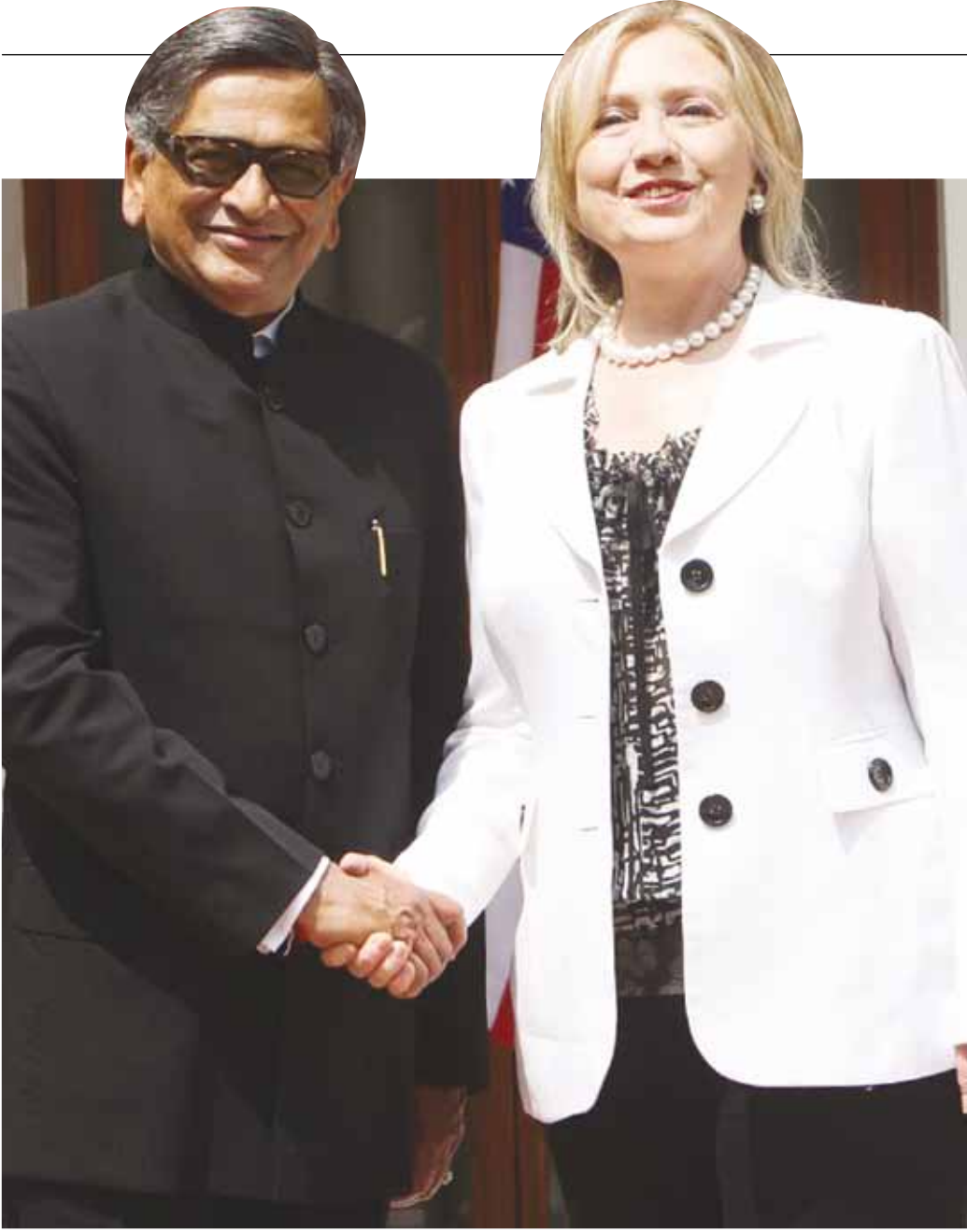
ler ve Hintli topluluklar içindeki Amerikalı öğrenciler, bizim kurmaya çabaladığımız bağları ve dostlukları tesis ediyorlar. Dışişleri Bakanı Clinton ile birlikte, Hindistan'da okuyan Amerikalılar için varolan fırsatları artırmayı, üç temel alanda "büyük bir yatırım" olarak değerlendiriyoruz:

- Amerika-Hindistan ilişkilerine bir yatırım;
- Amerikan ve küresel ekonomiye bir yatırım; ve
- Profesyonel yaşantılarında elde etmek zorunda oldukları yetenek ve deneyimleri kazanmaları için gençlere bir yatırım.

Yeni kuşağın küresel düzeyde rekabet gücü kazanması için Hindistan'ı bilmeleri ve öğrenmeleri gerekiyor. Hindistan'a Pasaport Girişimi, kamu-özel sektör ortaklığında bir girişimdir. Bu zamana değin, önümüzdeki üç sene içinde merkezi Hindistan'da bulunan kuruluşlarda 225 Amerikalı öğrencinin staj yapması için gerek Amerikan gerekse Hintli özel sektör kuruluşlarının bir takım taahhütleri oldu. Bu sayının artırılması için de uğraşıyoruz. Stajyerler, Hintli meslektaşlarıyla birlikte bilişim teknolojileri şirketlerinde yazılım geliştirme alanlarında çalışacaklar; imalat şirketlerinde yönetim ve inovasyon pratikleri edinecekler. Her şey bir noktada düğümleniyor: Birbirlerinin kültürleri, dilleri ve ticari ilişkilerinden haberdar olan, kenetlenmiş yeni bir lider kuşağı oluşturmak suretiyle, sadece iki ülkenin değil uluslararası camianın yararına bir ortak çalışma içinde olacağız ve ortak sorunlara birlikte göğüs gereceğiz. Daha önce Amerikalı ve Hintliler arasındaki iş birliklerini desteklemek adına tüm yaptıklarınız artık meyvesini veriyor. Amerika'yı tanıyorsunuz; Hindistan'ı tanıyorsunuz; bir araya geldiğimizde ortaya çıkan uçsuz bucaksız potansiyelin farkındasınız. Geçtiğimiz ay Yeni Delhi'de Dışişleri Bakanımız bir kez daha şunu vurguladı: Amerika ve Hindistan, "ortak değerler ve giderek örtüşen çıkarlara sahip iki büyük demokrasidir."

İşte stratejik bağlarımıza yön veren de bu ortak

değerler ve örtüşen çıkarlardır ve ikili bağlarımızı önümüzdeki yüzyılın sorunlarıyla başa çıkacak şekilde tasarlamamıza imkan vermektedir. İşte, Amerika-Hindistan Stratejik Diyalogu, bu uzlaşmayı inşa etmemize yardımcı oluyor. Son üç yıl boyunca uluslarımız, 21.yüzyılın gereksinimlerini yansıtabilecek şekilde iş birliği alanlarını genişletti; eğitim, temiz enerji ve savunma gibi farklı alanlarda ortaklıklar kuruldu. Artık gökyüzünün bile bize bir engel teşkil etmediğini söylemek bir mübalağa olmasa gerek –artık uzayda iş birliğine gitmeyi bile konuşur hale geldik!

Bölgesel ve ulusal düzeyde güvenlik alanındaki iş birliğimiz de gelişiyor. Afganistan’da Amerika ve Hindistan, bu ülkenin istikrarlı ve müreffeh bir geleceğe erişmesi için ortak bir taahhüdün altına girdiler ve her iki ülke de Afganistan hükümetiyle Stratejik Ortaklık Anlaşmaları imzaladı. Stratejik Diyalog sürecimiz sayesinde NATO’nun Şikago zirvesinin oluşturduğu ivme üzerinden ilerleme fırsatımız olacak; bir yandan da Temmuz ayında Afganistan konusunda düzenlenecek Tokyo Konferansı’na hazırlanıyor olacağız.

Her iki ulus da, Güney ve Orta Asya bölgelerindeki ekonomik entegrasyona dair ortak bir vizyon paylaşıyor. Bu konu, Dışişleri Bakanı Clinton ile Krishna arasındaki tartışmalarda önemli bir yer işgal ediyor. Ortaklığımız sayesinde, terörist tehditlere dair gerçek-zamanlı istihbarat paylaşımından uluslarımızı ve komşularımızı güvenli tutmak üzere en iyi uygulamaların paylaşılmasına dek birçok girişimin önünü açtı. Ayrıca, liman ve sınır güvenliği, taşımacılık güvenliği, yasadışı finans ve sanal suçlar gibi konulardaki ilişkilerimizi güçlendirmeyi destekleyeceğiz.

25 Mayıs günü Washington’da 13.Yıllık Terörizmle Mücadele Ortak Çalışma Grubu toplantısını gerçekleştirdik. Dışişleri Bakanlığı’nın Terörizmle Mücadele Koordinatörü Büyükelçi Dan Mütteşar Asoke Mukerji, birçok temsilciyle birlikte, terörizmle mücadele ve iç güvenlikle ilgili meseleleri görüşmek üzere bir araya geldiler. Söz konusu diyalog, 2000 yılından beri Hintlilerle terörizmle mücadele alanındaki ortaklığımızın temelini oluşturuyor. Bu sene tarafların görüşmeleri ise, şiddet yanlısı aşırılığın ve terörizmin finansmanının önlenmesi noktalarına odaklanırken, 2008 Mumbai saldırılarını gerçekleştirenlerin adaletin önüne çıkarılması konusu da masaya yatırıldı.

Öte yandan iki ülkenin ulusal güvenlik konseyleri, önümüzdeki hafta temel sanal politika meselelerinde ikili eşgüdümü ilerletmek, terörizmle ve sanal suçlarla mücadelede hükümetlerimiz arasındaki istihbarat paylaşımını artırmak üzere Amerika-Hindistan Sanal İstihbarat toplantılarının ikincisine ev sahipliği yapacak. Söz konusu istihbaratların ardından Amerika ve Hindistan’ın uzun zamandır faaliyette olan Bilgi ve İletişim Teknolojileri Çalışma Grubu’nu yeniden toplantıya çağırması bekleniyor. Söz konusu çalışma grubu, kurulduğu günden bu yana, bilişim alanındaki büyüme ve iş birliğini artırmak üzere sorunları çözmek ve fırsat alanları tespit etmek üzere hükümet ve özel sektör temsilcilerini bir araya getiriyor.

Stratejik Diyalog kapsamında, bir gün sürecek Yüksek Eğitim Diyalogu toplantısını gerçekleştireceğiz. Söz konusu toplantı, geçtiğimiz sonbaharda düzenlenen Yüksek Eğitim Zirvesi’nin bir de-

vamı niteliğinde olup iki temel alana odaklanacak:

- İleri araştırma ve inovasyon;
- Özellikle topluluk kolejerindeki iş gücünün geliştirilmesi.

Yüksek eğitim alanındaki iş birliğine ilişkin olarak, Diyalog toplantısında önemli bir konuya dair bir açıklamada bulunacağım: Obama-Singh 21.Yüzyıl Bilgi Girişimi yoluyla Amerika ve Hindistan’ın ortak fonlayacağı ilk sekiz ortaklık projesi...

Bu üç yıl boyunca, Amerikan ve Hindistan üniversiteleri arasında; gıda güvenliği, enerji, iklim değişikliği ve kamu sağlığı alanlarındaki ortak projeler için yaklaşık çeyrek milyon dolar hibe tahsis edilecek.

Ortak Komite toplantılarına bilim ve teknoloji camiasından temsilciler katılacak ve bilim, mühendislik, eğitim alanlarındaki iş birliği konuları gözden geçirilecek.

Stratejik Diyalog toplantılarının eş başkanları olarak Dışişleri Bakanı Clinton ve mevkidaşı Krishna, inovasyon yoluyla halkların güçlendirilmesi ve sağlık durumlarının iyileştirilmesine yönelik bir dizi girişimcilik projesini ortaya atacak. Söz konusu projelere herhangi bir koşulluluk getirilmeyecek. Dolayısıyla, ekonomik büyümeyi desteklemek, daha fazla icat yapılmasını teşvik etmek ve yıkıcı nitelikteki teknolojileri durdurmak üzere tasarlanacaklar.

Öte yandan, Çocukların Bekası için Eylem Çağrısı’na da ev sahipliği yapacağız. Sağlık ve inovasyon alanında Sağlık ve Beşeri Hizmetler Müsteşarı Kathleen Sebelius, Hindistan’a bu sene başında yapmış olduğu ziyaret konusunda bir bilgilendirmede bulunacak ve her iki ülkenin 21.yüzyılın kamu sağlığı konularına dair hangi alanlarda iş birliği yapabileceğine dair görüşlerini paylaşacak. Kronik hastalıkları ele almak, sağlık sistemlerini güçlendirmek üzere Hindistan ile çalışmak gibi büyük bir fırsata sahip bulunuyoruz. Bu durum, her iki ülkenin de küresel düzeyde gücünü artırmaya açısından eşsiz bir olanak. Bu alanlarda birlikte çalıştıkça gücümüz katbekat artacak.

Ancak, şunu da unutmamak gerekiyor: hükümetler, sadece çözümün bir parçasını sunarlar. İki ülkenin iş birliği ortamını kolaylaştıracak türden öngörülere ve deneyimlere açık olması; gerçek sonuçlar doğuran büyük fikirlerin peşinden ilerlemesi gerekiyor. İki şahane demokrasi olan bu iki ulusu bir araya getirmede bu gece bu salonda bulunan herkesin çabalarını takdir ettiğimi bilmenizi isterim. Sizin sayenizde Amerika ile Hindistan arasındaki bağ günbegün daha da güçleniyor.

Hindistan ile iş yapıyorsunuz; Hindistan ile araştırmalar yürütüyorsunuz; Hintli öğrencilere ders veriyorsunuz. Washington veya Yeni Delhi’de alınan bir politika kararının etkisinin ne olduğunu biliyorsunuz. Asıl önemli olan, sizin halklar düzeyinde yaptıklarınız ve yarattığınız işbirliği olanaklarıdır.

Bu akşam bana bu konuşmayı yapma olanağı verdiğiniz için teşekkür ederim. Amerika ve Hindistan arasındaki ortaklığın daha başarılı, küresel olarak daha anlamlı ve kalıcı olması için tüm çabalarınızı takdirle karşıladığımı bir kez daha bilmenizi isterim.

* ABD Dışişleri Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı, Güney ve Orta Asya İşleri Bürosu
Kaynak: <http://www.state.gov/p/sca/rts/rmks/2012/191794.htm>

KONGO’NUN ZENGİN MADENLERİ SAVAŞ VE SÖMÜRÜ

İkinci Dünya Savaşından bu yana en çok insan Demokratik Kongo Cumhuriyeti’ndeki savaşta öldü. Kongo’da 1998 – 2004 yılları arasında 4 milyon kişi öldüğü; ölümlerin çoğu da tedavi edilebilir hastalıklardan kaynaklandı. Kongo’daki iç savaş 2003 yılında resmen sona erdi, ancak 17 Bin BM Barış Gücü askerine rağmen ülkede şiddet olayları devam ediyor.

Humphrey Hawksley - Ulrich Leidholdt

Demokratik Kongo Cumhuriyeti’nin doğusundaki dağlarda, Fidele Yalala, alet torbasıyla kaygan bir yardan aşağı iniyor. İndiği yerde Nyabibwe madenlerinin Kilimbi kuyusunun girişi var. Madenci fenerini yakıp giriyor. Peşinden diğer madenciler, birer birer omuzlarını kısıp başlarını eğerek, tahta kirişler ve payandalarla tutturulmuş, tavanından sular damlayan karanlık ve daracık tünele giriyorlar. Tünelin dibinde kayanın başladığı yerde Fidele Yalala çalışmaya başlıyor. İşi, elindeki ilkel aletlerle dağdan kalay yontmak. “Zor iş” diyor. “Elimizde sadece bir fener, bir çekiç ve bir iri çivi var. Bu tüneli ellerimizle kazdık.”

Yalala’nın başında koruyucu başlığı elinde eldivenleri yok. Tünelin havası ağır ve tozlu ama en azından burada savaş ve vahşet yok. Dışarının sıcaklığında tehlikeli madenlerinden çok daha büyük. Afrika’nın bu köşesinde onlarca yıldır yaşanan savaşlarda milyonlarca insan öldü. Bu topraklarda çıkan, kalay, tantal, altın, koltan gibi elektronik alet yapımında kullanılan değerli metallerden elde edilen karların çoğu bu savaşlara akıtıldı. Bu gün bile madenler, çıkarılan ürünü küresel şirketlere satarak güçlerini koruyan farklı milisler tarafından denetleniyor.

Aldıkları hammaddenin izini kolayca sürebilecek olan küresel elektronik şirketleri, ürünlerine savaş, köle ve çocuk emeği sömürüsü lekesi sürülmediğini garanti edemeyeceklerini açıkça kabul ediyorlar. Enough Project (Yeter Projesi) adlı kampanyadan Fidel Bafilemba bunun yeterli olmadığını söylüyor. “Olay madenlerin buradan gelme ihtimali değil, kesinlikle buradan gelmesi” diyor. Bafilemba masaya bir taşınabilir bilgisayar, bir cep telefonu ve bir kablolu yönlendirici koyuyor. Her birinde bölgeden çıkarılan madenler var. Dayanıklı bir elektrik iletkeni olan altın bilgisayarın bağlantı noktalarında açıkça görülüyor. “Madenler refah ve gönenc getirebilecekken, bir lanete dönüşüyor.” diyor Bafilemba. “Bu ülkede madenler ölüm getiriyor ve işte bu yüzden içinde biraz insanlık kalmış herkesin ‘buna bir son vermek lazım’ demesi gerekiyor.”

Bafilemba’nın umudunun gerçekleşebileceğine işaret eden gelişmeler var. Amerika Birleşik Devletleri’nde kabul edilen yeni bir yasa (1502 sayılı Dodd-Frank yasa) çatışma bölgelerinden elde edilen mineralleri kullanan bütün şirketlerin Securities and Exchange Commission adlı denetleme kuruluna kaydolmasını şart koyuyor. Avrupa’da ise 34 üyeli Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü çatışma bölgelerinden çıkan madenlerin alım satımı konusundaki kuralları sıkılaştırma hazırlığında. Nyabibwe madeni ve oradan ekmeğini kazananlar bu gelişmelerden etkilenmeye başlamış bile. Nyabibweli kalay tüccarı Kubisilwa Shihi “Fiyatlar düştü ve hala sattığım kalayın parasını tahsil edemedim.” diyor. “Bize dünya piyasasıyla hiç bir ilgisi olmayan fiyatlar dayatılıyor.” diye ekliyor. Shihi’den aldığı kalayların parasını ödemeyen şirket bölgenin yönetim merkezi Bukavu’da. Nyabibwe’den 75 mil kadar mesafede fakat yollar o kadar kötü ki otomobile ulaşmak dört

saat alıyor. Şirketin Müdürü Cirimwami Benjamin bizi kalayla dolu dizi dizi mavi varillerin satılmayı beklediği bir avluda karşıyor. “Amerikalılar alımı durdurdu.” diyor. “Borçlarımız var, para ödememiz lazım. Stokumuz alacak bir Çin şirketi bulduk.”

Binlerce kilometre uzakta çıkarılan yasalar burada insanların yaşamları üzerinde büyük etki yaratıyor. Kongo hükümetinin madencilik kurallarıyla ilgili yetkilisi Albert Mulikuza “Boykot insanlara acı çektiriyor ama gerekli.” diyor. “Savaş ve çilenin sonunun başlangıcı görüldü.” Enough Project’ten Fidel Bafilemba da bu görüşte. Boykotun etkili olduğunu söylüyor. Fakat kalay sektörünün baskı grubu ITRI aynı fikirde değil. ITRI genel olarak ticaret sınırlamaları dayatılmasına karşı olduğunu söylüyor ve bu tür önlemlerin kaygı duyan faaliyetleri engellemeyip, asıl korumayı amaçladığı insanlara zarar verdiğini savunuyor. Bu arada Londra merkezli Dünya Altın Konseyi de çatışma bölgelerinden altın almama ölçütünü hayata geçirme hazırlığında. Nyabibweli deki kalay madeni “yeşil” sertifikalı yani ordu ya da bir milis grup tarafından kontrol edilmeyen ve çocuk çalıştırılmayan az sayıdaki madenden biri. Yüzü kuyunun tozundan kapkara kesilmiş madenci Fidele Yalala “Emin olun yeşil bir

maden bu.” diyor bir satıcı edasıyla. “Bunu açıkça görebilirsiniz. İnsanlar gelip görebilir ve yeniden buradan maden almaya başlayabilir.”

Teknik bakımdan madenin çevresindeki şeffaflık bu madenin yasal bir şekilde küresel piyasaya girebileceğini gösteriyor. Ama bu madende bile aslında işçiler hala çok kötü koşullarda çalışıyorlar.

Başka yerlerde de bir çok başka madende, özellikle altın madenlerinde çalışma koşulları uluslararası standartların çok altındadır. Birleşmiş Milletler, Batılı hükümetler ve kampanya grupları Kongo’nun maden zenginliğinin dünya nezdinde muteber olabilmesi için daha atılması gereken çok adım olduğunu konusunda hemfikir.

Kongo, hammede hırsızları için tarihin her döneminde kolay lokma oldu. Hatta Belçika Kralı İkinci Leopold, 1870 yılında Kongo’yu özel mülkü ilan etti. Batı Avrupa büyüklüğündeki Kongo’nun altın, pırlanta ve bakır madenleri, Kral Leopold adına yağmalandı, talan sırasında milyonlarca Kongolu can verdi. Kongo’nun yazgısı, bağımsızlığın kazanıldığı 1960’tan sonra da pek değişmedi. Kongo’nun komşularından Uganda da askerlerini ya da milisleri kullanarak Kongo topraklarından altın çıkarıyor. Geçmiş yıllarda altın ihracatçısı ülkeler arasında bulunmayan Uganda’nın 2004 yılında 60 milyon dolarlık altın ihrac ettiğini söyleyen Dörken, aynı zaman diliminde Kongo’nun ihracatının ise 9 milyon dolarda kaldığına işaret ediyor. Birleşmiş Milletler tarafından 2003 yılında hazırlanan bir rapora göre ise merkezi dünyanın muhtelif ülkelerinde yer alan 43 holding, Kongo’dan haksız kazanç elde ediyor. Listenin başında Güney Afrika’lı madencilik firmaları Ashanti ve Beers geliyor. Ardından ABD, Rusya ve Avustralya’dan madencilik firmaları Phelps Dodge, Alrosa ve Anvil geliyor.

BÜTÜN BUNLAR BİR MEDENİYETİN SONUNUN İŞARETLERİ Mİ? KRİZLER, SKANDALLAR VE PROTESTOLAR NE ANLAMA GELİYOR?

Önce Macaristan, ardından Romanya, ve Sırbistan... Avrupa'nın güneydoğusunda bir süredir Avrupa Birliği'ne muhalif yeni bir siyaset tarzı kendini gösteriyor. Milliyetçi muhafazakâr Macar bir siyasetçi parlamento binası önünde şöyle hitap etmişti: "Özgürlük demek hayatımızın kurallarını kendimizin belirlemesi demektir. Bizim için neyin önemli olup neyin olmadığına biz karar veriz. Bizim çobana ihtiyacımız yok. Macaristan'ın kendi yörüngesinde dönmesini istiyoruz. Asla sömürge olmayacağız"

Turquie Diplomatique

Almanya, Yunanlara "Ta-sarruf yoksa para da yok." diyor. İşte Almanya'nın bu katı tutumu iki ülke arasında gerginliğe yol açıyor. Yunan kamuoyunun eleştirisi oklarının he-definde Almanya var. Almanlar, Yunanistan'a gi-den yardımlardan bıkkın. Ülkenin bulvar gazete-leri, son haftalarda Yunanların iflasından art-tık daha sık söz etmeye başladı. Atina'ya da borçlarını geri ödemeleri için Yunan ada-larını satması öneriliyor. Başbakan Angela Merkel de Yunan karikatüristlerin hayal gü-cünden nasibini alıyor. Merkel kimi zaman as-keri üniforma, kimi zaman da Nazi sembol-leriyle resmediliyor. Yunan ve Alman politi-kacıların karşılıklı olumsuz açıklamaları da iki ülke arasındaki ilişkileri giderek kötüleştiriyor. Yunan Demokratik Sol Partisi'nden Maria Giannakaki'ye göre, Euro krizi Avrupa'nın tamamı-nı etkiliyor. Giannakaki, Almanlar ve Yunanlar ara-sındaki ilişkiler iyileşirse, Avrupa'da da ortamın yu-muşayacağını savunuyor: "Kriz, Avrupa'nın her ye-rinde Avrupa fikrini haksızca eleştiren ve şeytanileştiren bir milliyetçilik hayaletinin dolaşmasına yol açtı. Bugün yaşanan ekonomik felaketten elbette Alman-ya ve Yunanistan sorumlu değil, ancak bunun önce-likle insanlara anlatılması gerekiyor. Ancak ilgili kül-lerde siyasetin bu görevi maalesef affedilmez şekilde ihmal edildi. Bütün Yunanların Almanları düşman olarak gördüğüne ya da bunun tam tersinin olduğu-na gerçekten inanmıyorum. Bunlar küçük bir azın-lığın görüşü, münferit olaylar."

Ancak Atina merkezli "Epikaira" adlı hafta-lık haber dergisinde yer alan yeni bir kamuoyu araştırması, bambaşka bir tablo ortaya koyuyor. Buna göre, Yunanların yüzde 76'sı Almanya'yı "düş-man ülke" olarak değerlendiriyor. Almanya'ya sempa-ti besleyenlerin oranı ise sadece yüzde 1,5. Buna kar-şın altı yıl önce yapılan anketlerde, Yunanlar arasın-da Almanya'ya sempati ile yaklaşanların oranı yüzde 80'e ulaşıyordu. Aynı zamanda siyaset bilimi uzmanı olan Maria Giannakaki anket sonuçlarını yüzde yüz güvenilir bulmuyor. Giannakaki, "Söz konusu habe-ri ben de okudum. Ancak anket yapılırken kullanı-lan yöntemler bana biraz garip geliyor. Bir kere so-ruların nasıl formüle edildiklerini bilmiyoruz. Ayırı-ca yöneltilen sorularda Almanya, çoğunlukla Alman hükümeti ya da kişi olarak Angela Merkel'le birbiri-ne karıştırılıyor" diyor. Yunan siyasetçi öte yandan ül-kesi açısından bir özeleştiri de bulunuyor. Ülkesin-de Avrupa Birliği ile uyum konusunun şimdiye ka-dar derinlemesine tartışılmadığını belirten Giannaka-ki, birçok Yunan için Avrupa'nın karşılık beklemeden para ve sübvansiyon dağıtan bir anne olarak görüldü-ğünü söylüyor.

"İç politik açıklamalar"

Angelos Koveos, yine Atina merkezli haftalık gaze-te To Vima'nın siyaset uzmanı. Koveos da bu nokta-da Yunanistan'da yapılması gerekenler olduğunu vur-guluyor. Krizlerin üstesinden gelme konusunda Yu-nanların Almanlardan öğrenmesi gerekenler oldu-ğunu kaydeden Koveos, para ile daha disiplinli bir iliş-ki kurulmasını buna örnek olarak gösteriyor. Yunan ve Alman siyasetçilerin eleştirel açıklamalarında ise iç politikanın rol oynadığını belirten Koveos, bu nok-tada medyanın öncü rol üstlenebileceğini kaydetti: "Basının görevi sadece anlaşmazlıkları anlatmak, bil-dirmek değil, aynı zamanda olayları yorumlamak ve mümkünse çözüm yollarına da işaret etmek. Bugün-kü koşullar altında böyle olmuyor."

Yunanistan'da şimdi Atina'da incelemelerde bulu-nan trokyan raporı endişe ile bekleniyor. Avrupa Birliği, Avrupa Merkez Bankası ve Uluslararası Para Fonu uzmanlarından oluşan heyet, ülkedeki reform-ların uygulanıp uygulanmadığı konusundaki rapor-u Eylül ayında yetkililere sunacak.

Avrupa'da esen sert rüzgârlar

Önce Macaristan, ardından Romanya, son olarak da Sırbistan... Avrupa'nın güneydoğusunda bir sü-redir Avrupa Birliği'ne muhalif yeni bir siyaset tar-zı kendini gösteriyor. Macaristan'da ulusal bayram gününü 15 Mart'ta taraftarları başbakanı coşkuyula karşılamıştı. Milliyetçi muhafazakâr siyasetçi kendi-

ni adeta bir Mesih gibi karşılayan yüz binlerce kişiye parlamento binası önünde şöyle hitap etmişti: "Öz-gürlük demek hayatımızın kurallarını kendimizin bel-irlemesi demektir. Bizim için neyin önemli olup ne-yin olmadığına biz karar veriz. Bizim çobana ihti-yacımız yok. Macaristan'ın kendi yörüngesinde dön-mesini istiyoruz. Asla sömürge olmayacağız."

Orban işte bu sözlerle içeride ve dışardaki muha-liflerine açık bir şekilde meydan okudu. Macarist-an Başbakanı bu sözleri sarf ettiği sırada hükü-metinin görevde bulunduğu süre iki yılı geçiyor-du. Bu iki yıl içinde Orban, Macaristan'ı temel-den alt üst etti. Gazeteci Paul Lendvai onun hak-kında "Sürekli gol atmak isteyen bir futbolcu gibidir. Hoşgörüsüz, yetenekli ve iktidar hırsı olan biridir." diyor. Macaristan'da siyasetin ve toplumun tüm kademeleri Orban'ın adamlarının elin-de. Bir yandan resmi basın yayın kur-umlarına, ilgili basın yayın mercile-ri ve yasalarla gözdağı veriyor; yüzler-ce gazeteci işten çıkartılıyor. Diğer yandan da devlet bankasını yasalar-la kontrolü altına almaya çalışıyor. Yasa koyucu mekanizma tıkrık tıkrık işliyor, Orban hükümeti yüzlerce yasayı bir anda çıkartabiliyor. Parla-mentoda muhaliflerin seyretmek-ten başka yapacak bir şey-leri yok. Zira Orban'ın liderliğindeki Fi-desz Partisi

parlamentoda üçte iki çoğunluğa sahip.

Muhalif gazeteci Rudolf Ungvary, Orban'ın sürekli gazel okuduğu, itiş kakış politika yaptığı ve her fırsat-ta Avrupa Birliği'ne sövdüğünü belirtiyor. Viktor Or-ban, göreve geldikten kısa süre sonra Macar üniver-site öğrencilerine hitaben yaptığı konuşmada, izleye-ceği yol hakkında açık ipucu vermişti: "Orta Avrupa refleksi şuydu: Batı'yı kopyalamalı, konseptlerini ve reçetelerini olduğu gibi devrilmalıyız. Ne var ki takip edebileceklerimizin meşalesi söndü."

Romanya'da da aynı terminoloji

Sosyal demokrat Romanya Başbakanı Victor Pon-ta da hemen hemen aynı terminolojiye sahip. Ponta muhalifi Traian Basescu'yu devlet başkanlığı görevin-den azletmek için düzenlediği ve Almanya'da da sık-ça eleştirilen başarısız referandum girişiminden son-ra şu ifadelerde bulunmuştu: "Almanya'da da insanlar siyasi kararlar için oy kullanabiliyorlar. Belki de buna sadece Almanya'da izin vardır da Romanya'da yoktur? Belki de biz bir sömürgeyizdir?" Ponta etkileyici ifa-delerle demokrasinin temel prensiplerine yaptığı sal-dırının üstünü örtüyor. Zira tıpkı Orban gibi Rumen başbakan da önce Anayasa Mahkemesi'ni ele geçire-rek kendi adamlarını yerleştirdi. Ardından da bir re-ferandum düzenleyerek bunu tasdik ettirmeye çalıştı. Sırbistan'da da benzer bir gidişattan söz et-mek mümkün. Çok tartışılan merkez bankası yasa-sı Macaristan'daki yasanın adeta karbon kağıdından bir kopyası. Yasa sosyalistler ve milliyetçilerden oluş-an Sırp hükümetine merkez bankasına müdahale hakkı tanıyor. Yasaya eleştirel yaklaşanlar hükümetin bilhas-sa döviz rezervlerine müdahale edebileceğini kayde-diyor. Macaristan AB üyesiysen Sırbistan üyelik için bekliyor. Ancak mevcut koşullarda AB üyeliği giderek güçleşiyor. Yeni yasadın sonra Uluslararası Para Fonu ile kredi görüşmeleri de çok daha çetin olacak. Güney Doğu Avrupa siyasetinde esen bu rüzgarların Avru-pa Birliği açısından sonuçlarını ise zaman gösterecek.

Sırbistan iflasın eşiğinde

İflas, Sırbistan'ı da tehdit ediyor. Bütçesinde yüksek oranda açıklar bulunan Sırbistan, taze para bulamazsa yakında memur ve emekli maaşlarını ödeyemez duru-ma gelecek. Sırbistan hükümetinin, memur ve emek-li maaşlarını ödeyebilmesi için ağustos ayı içinde taze para bulması şart. Sırbistan Ekonomi Bakanı Mlad-yan Dinkiç, maaşların ödenmesi için yatırım kredile-rinin dahi devreye sokulmasının düşünüldüğünü dile getirdi. Bakan, Sırbistan'dak i demiryolları inşası için Rusya'dan alınan kredinin 800 milyon dolarlık bölü-münün devlet bütçesine aktarılmasının planlandığını söyledi. Ayrıca IMF'den alınan kredilerin de doğru-

TÜRKİYE-IRAK: BORU HATLARINDAN BARIŞ AKIYOR

2010'dan 2011'e geçen süre zarfında yüzde 9,2 oranında artan bir petrol ihtiyacıyla Tür-kiye, yurtdışından ham petrol ve doğalgaz elde etmek için kolları sıvıyor. Bakü-Tiflis-Ceyhan, Kerkük-Ceyhan, Bakü-Tiflis-Erzurum, Mavi Akım Boru hatlarının her biri, son aylarda öncelikli mu-hatap olarak beklenmedik şekilde Irak'ı öne çıka-ran tek bir stratejinin parçalarını oluşturuyor... Eko-nomik patlama ve sabit şekilde artan nüfus, GSYİH bağlamında artık dünyanın on altıncı gücü hâline gelen Türkiye'yi doymak bilmez bir elektrik ve fosil enerji kaynakları tüketicisine dönüştürüyor: Petrol ve dengi ürünlere duyulan ihtiyaç artışı, 2010'dan 2011'e yüzde 9,2 oranında oldu; bu da Avrupa'nın en yüksek oranıydı.

Kayda değer miktarda rezerv bulunmaması ne-deniyile, tüm dikkatler, yurt dışından ne şekilde ham petrol ve doğal gaz alınabileceğine, baraj ve suni koylar aracılığıyla ne şekilde hidroelektrik ener-ji üretilebileceğine, nükleer (tabii ki barışçıl amaç-

lı atom) kulübüne ne şekilde girilebileceği üzerine yönelmiş durumda. Anadolu açısından coğrafya-nın yardımı büyük: Rusya, Orta Asya, Orta Doğu'dan gelen boru hatları, Ankara'yı büyük enerji oyun-u-nun vazgeçilmez bir jeopolitik aktörü hâline geti-riyor ve bu durum dünyanın en büyük üreticileriyle stratejik ortaklıklar oluşturulmasını ve Avrupa Ko-misyonu'yla daha sıkı bir iş birliğini teşvik ediyor. Azerbaycan'dan Bakü-Tiflis-Ceyhan petrol boru hattı, Irak'tan Kerkük-Ceyhan petrol boru hattı, Azerbaycan'dan Bakü-Tiflis-Erzurum gaz boru hat-tı, Rusya'dan Mavi Akım gaz boru hattı, TANAP ve Güney Akım gaz boru hattı projelerinin her biri, son aylar zarfında beklenmedik şekilde Irak'ın öncelik-li muhatap olarak öne çıktığı tek bir stratejinin birer parçasını oluşturuyor.

Siyah Altın Diyalogu

Nitekim Irak'taki öncelikli muhatapların sayısı

iki ve birbirinden tamamen ayrı durumdalar: Mer-kezi hükümet olsun, Kürdistan Özerk Yönetimi ol-sun, boru hatları örgüsünün ötesinde bir de siya-si örgü oluşturuyorlar. Çünkü Bağdat'ın merke-zî hükümeti, Erbil'in bölgesel hükümetinin enerji sektöründeki otonomisini tanımıyor.

Çünkü Türkiye Başbakanı Erdoğan ve Irak Baş-bakanı el Maliki, Irak Başbakan Yardımcısı el Haşimi'ye (Irak'ta terörizm gerekçesiyle aranıyor, Türkiye'ye sığınmış durumda) uygulanacak muame-le konusunda polemikli şekilde ayrı görüşlere sahip-ler. Ancak görünen o ki, ekonomik çıkarlar herke-si uzlaştırıyor. İlk etapta Türkiye, uluslararası yapı-tımlar nedeniyle İran'dan gelen akışın azalmasını da dengelemek amacıyla, temmuz ayından itibaren özel işletmeler aracılığıyla (ama bakanlık onayıyla) Irak Kürdistan'ından petrol ithal etmeye başladı:

Miktarlar minimum düzeyde çünkü bir petrol boru hattının olmaması nedeniyle nakil, tırlar ara-cılığıyla yapılıyor; piyasa sınırının altındaki fiyat

dan bütçeye aktarılması amaçlanıyor.

Sırbistan Serbest Piyasa Ekonomisi Merkezi'nden Aleksandar Stevanović, daha önceki hükümetleri eleştirerek, "Bir önceki hükümet arkasında korkunç bir mali yapı ve gereksiz çok sayıda yatırım projesi bıraktı." eleştirisinde bulunuyor. Uzmanla göre, bütçenin bu denli kötü duruma gelmesinin nedeni, yılın ilk döneminde yağın yorgana göre uzatılmamış olması. Uzman, "Şayet hükümet akıllıysa, Sırbistan'ın iflasın eşiğinde olduğunu, haddimizden falza harcamayı yaptığımızı ve bu sürecin böyle devam etmesi halinde her şeyin daha da kötüleşeceğini söylemelidir. Bu koşullar altında, herkesin tasarruf etmesi Sırbistan için tek çıkar yol. Özel sektörde çalışanlar, ekonominin içinde bulunduğu durum nedeniyle, zaten tasarruf ediyor. Şimdi memurlar da aynı kaderi paylaşmak zorunda." şeklinde konuşuyor.

Yatırım kredileri ile maaşlar ödenecek

Sırbistan Maliye ve Ekonomi Bakanı'nın yeni yatırımlarda kullanılmak amacıyla alınan kredilerin devlet bütçesine aktarılması yönündeki çözüm önerisi uzmanlar tarafından kuşkuyla karşılanıyor. Aleksandar Stevanović, bunun uzun dönemli ve sürdürülebilir bir yöntem olmadığını söylüyor. Sırbistan Piyasa Araştırmaları Enstitüsü'nden ekonomist Sasa Dyogović de kamuoyunun Sırbistan ekonomisinin gerçek durumu hakkında bilgilendirilmemesi halinde, Sırbistan'ın sonunun da Yunanistan gibi olacağı uyarısında bulunuyor: "Sırbistan şimdiden iflasın eşiğinde. Zira devlet, vatandaşlarına karşı yükümlülüklerini artık ek krediler almadan yerine getiremiyor. Öte yandan Sırbistan'a kredi vermek isteyenler de giderek azalacak ve iflas süreci başlayacak. Bunu önlemek için Sırbistan, Uluslararası Para Fonu'nun desteğine muhtaç. Bu destek için istenen şartlar da zaten Sırbistan'ı yeni bir ekonomi politikası uygulamaya mecbur bırakacak."

Dyogović, memur ve emekli maaşlarının bir süreliğine dondurulması, kamu sektörünün yeniden yapılandırılması, sübvansiyonların azaltılması ve katma

değer vergisinin yükseltilmesinin olmazsa olmaz önlemler arasında olduğunu belirtiyor. Ancak uzmanlara göre reformların uygulanmaya konması her şeyden önce siyasi iradeye bağlı. Yeni hükümetin bu siyasi iradeye sahip olup olmadığı ise sorgulanıyor.

Müslümanlar için 'Avrupa Baharı' çağrısı

Avrupa'da özellikle Müslümanlara yönelik artan ayrımcılık artık rahatsızlık verici boyutta. Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiseri Nils Muiznieks uyarı niteliğinde bir görüş mektubu yayımladı. "Artık Müslümanları Avrupa toplumlarının bir bütün olarak görmenin zamanı geldi. Irkçılık ve hoşgörüsüzlüğün eski ve yeni biçimlerinin kökünü kazımak için bir 'Avrupa Baharı'na ihtiyacımız var". Bu ifadeler son zamanlarda Avrupa genelinde Müslümanlara hedef alan siyasi parti ve liderlere karşı kamuoyunu uyarmaya çalışan Avrupa İnsan Hakları Komiseri Nils Muiznieks'e ait.

Avrupa'da Müslümanlara yönelik ayrımcılık politikaları 1990'lı yılların ikinci yarısından bu yana Strasbourg merkezli Avrupa Konseyi'nin gündeminden düşmüyor. Avrupa genelinde demokrasi, insan hakları ve hukuk devletinin "bekçisi" olarak tanımlanan Avrupa Konseyi, bundan 15 yıl önce "İslamofobi" terminolojisini kurumsallaştırmış ve konuyu ırkçılık ve hoşgörüsüzlükle mücadele organı olan ECRI aracılığıyla Avrupa gündemine taşımıştı. Ancak o zamandan bu yana, başta 11 Eylül terör saldırıları olmak üzere, Müslümanların Avrupa toplumlarındaki konumunu doğrudan ve olumsuz etkileyen gelişmeler yaşandı. Müslümanlar aşırı sağcı ve popülist siyasi parti ve siyasiler tarafından hedef alınmaya veya gösterilmeye başlandı. Tüm Avrupa'yı saran bu akım giderek de kök salmaktaki.

"Müslüman karşıtı ön yargılar"

İnsan hakları savunucularını endişelendiren bu gelişme, Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiseri Muiznieks'i Avrupa hükümetleri ve kamuoyu-

na "uyarı" niteliğinde sentez bir görüş mektubu yayımlamaya itti. Mektubun en çarpıcı yanını "Müslüman karşıtı ön yargılar uyuma engel oluyor" şeklindeki başlığı oluşturuyor. Başlıktaki "Müslüman karşıtı" sözcükleri Avrupa Konseyi açısından olağanüstü önemli bir jargon değişikliğine gidildiğinin işaretçisi. Avrupa Konseyi bugüne kadar "Müslüman karşıtlığı" terminolojisini kullanmamaya özen göstermekteydi. Bunun yerine "İslamofobi" terimi kullanılmaktaydı. Ancak Türkçe'ye -nedendir bilinmez- "İslam karşıtlığı" olarak giren bu terim artık gerçeği yansıtmaya yetmiyor. Zira İslamofobi sadece "İslam korkusu" anlamına geliyor ve Müslüman olmayanların kafasında ille de negatif bir çağrışıma sahip değil. Örnek vermek gerekirse "araknofobi" sözcüğü "örümcek korkusu" anlamı taşıyor ama bu, örümcektan korkmanın kötü bir şey anlamına geldiği ya da örümceğin kötü bir şey olduğu anlamı taşımıyor. Günümüz Avrupa toplumlarında da "İslam korkusu" değil, "Müslüman karşıtlığı" yaşanıyor. Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiseri de yayımladığı mektupta Avrupa'da gelinen noktayı çok daha gerçekçi şekilde özetleyen bir terminoloji kullanıyor. Komiser Muiznieks'in mektubunda ön plana çıkan diğer bir nokta, özellikle bazı Batı Avrupa ülkelerinde Müslümanları hedef alan siyasi söylem ve politikalar. Muiznieks bu konuda Avusturya, Belçika, Danimarka, Fransa, İtalya, Hollanda, Norveç ve İsviçre'yi örnek gösteriyor. Bu ülkelerdeki popülist sağcıların "seçim hesapları" nedeniyle Müslümanları hedef almasını eleştiriyor.

"Çok kültürlülük eleştirilirken bilinçli Müslümanların gündeme getirildiğini, halbuki çok kültürlülük deneyimini söz konusu ülkelerin çoğunun gerçek anlamda yaşamadığını" anımsatıyor. Bu arada Avrupa Konseyi Genel Sekreteri Thorbjorn Jagland'ın, ülkesi Norveç'te geçen yıl Temmuz ayında meydana gelen katliamın yıldönümü çerçevesinde bu hafta Strasbourg'da yaptığı "Avrupa her zaman bir çeşitlilik kıtası olmuştur. Bizler Avrupa'da dışarıdan gelen göçmenlere bağlıyız. Bu göçle sadece beraber yaşamakla kalmamalı, aynı zamanda kendisinden faydalanmalıyız." ifadelerini de not etmekte fayda var.

mükemmel; ikinci olarak da, Türk şirketi Siyahka-lem, doğal gazın pazarlanması operasyonunu sigortalamak için bir sözleşme (2014'te, daha sonra 3,2 milyara kadar muhtemel bir artışla, yılda 700 milyon metreküp) elde etti. Ayrıca Türk gaz boru hattına bağlamak üzere bir mini gaz boru hattının gerçekleştirilmesi üzerinde de çalışılıyor; daha da önemlisi, Avrupa'ya doğru gaz ihraç etmek için Irak Kürdistan'ından Ceyhan'a günde 1 milyon varil kapasiteli bir petrol boru hattı inşa edilmesi ve 2014'te yapımına başlanacak TANAP'ı gelecekte kullanma iradesi de açıklandı.

Avrupa Pazarına Doğru

Ankara ile Erbil arasındaki hedef uyumu aşikâr: Irak Kürdistan'ı hükümeti, bugün itibarıyla oldukça sınırlı durumdaki petrol üretimini kısa süre zarfında birkaç katına (hedef, günde 1 milyon varil) çıkarmak istiyor ve ExxonMobile ve Chevron gibi sektör devleriyle tetkik sözleşmeleri yaptı.

Her sektörden Türk işletmeleri, mükemmel neticeler elde ederek yoğun ve hedefli şekilde yatırım yapmayı sürdürüyor. Ancak Irak-Kürt makamları tarafından başlatılan çeşitli anlaşmalar, hemen hemen herkese karşı kararlılıkla protesto eylemi yapan Bağdat'taki merkezi hükümet tarafından sindirilemedi: Ülkenin geri kalan alanlarındaki

projelerin dışında bırakılmakla tehdit edilen petrol şirketlerine karşı; Erbil ve Ankara'ya karşı... Ancak diğer yandan Irak, kendi petrol üretimini önemli ölçüde pekiştirmek niyetinde ve bu bağlamda Türkiye'nin yardımı, kıymetli olduğu gibi aynı zamanda da ham kaynakların Batı pazarlarına doğru nakli açısından elzem hâl alıyor.

Irak Future Energy Randevusu

Bu nedenle Irak, Erbil hükümetiyle yapılan anlaşmaları yasa dışı ve gayrimeşru eylemler olarak itham etmesine rağmen, petrol ve doğal gaz tetkiki için bir Türk-Kuveyt Konsorsiyumuyla 16 Temmuz tarihinde bir ön anlaşma imzaladı; diğer yandan ise Basra-Kerkük arasında 1200 kilometre uzunluğunda yeni bir petrol boru hattının Türk işletmeler tarafından yapımı için teknik çalışma başlatıldı. Bu yeni hattın, Kerkük-Ceyhan arasında hâlihazırda bulunan ancak PKK'nın saldırılarına maruz kalan hatla birleşmesi bekleniyor. Her hâlukârda bu ve diğer projeleri ayrıntılarıyla sunmak üzere randevu, Irak yetkilileriyle potansiyel yatırımcıları gitgide daha memnun edici sonuçlarla bir araya getiren Irak Future Energy konferansı vesilesiyle, eylül ayında İstanbul'da verilecek.

(İtalya merkezli Develop.Med adlı online dergi - 3.8.2012)

'Müslüman karşıtı ön yargılar'

İnsan Hakları Komiseri Muiznieks'in dikkat çektiği bir diğer nokta ise 11 Eylül terör saldırıları sonrası Müslümanların hedef gösterilip, Almanya'da ve Norveç'te işlenen ırkçı karakterli cinayet veya katliamların gözardı edilmesi. Muiznieks'e göre, "söz konusu cinayet ve katliamlar aşırı sağın da tehlikeli olduğunu ve teröristlerin değişik motivasyonlarla hareket ettiğini" gösteriyor.

Muiznieks, son yıllarda bazı Avrupa ülkelerinde yasal yollarla Müslümanları hedef alan uygulamaları da eleştiriyor. İnsan Hakları Komiseri, Fransa ve Belçika'da parlamentolardan geçen peçeli çarşaf yasalarını, İtalya'da benzer bir yasanın yerel yönetimler tarafından "terörle mücadele adına" uygulanması ve Avusturya, Bosna, Danimarka, Hollanda, İsveç ve İspanya'da benzer girişimlerde bulunulmasını tehlikeli bir gidişat olarak görüyor. İsviçre'de 2009 yılı sonunda minarelere karşı düzenlenen referandumun ise Avrupa Konseyi Irkçılık ve Hoşgörüsüzlükle Mücadele Komisyonu (ECRI) tarafından istisnai bir prosedür olan yazılı deklarasyonla "kınandığını" hatırlatıyor.

Avrupa Birliği (AB) Temel Haklar Ajansı'nın verilerine göre AB topraklarında yaşayan her 3 Müslüman'dan 1'inin son 12 ay içinde "ayrımcılık kurbanı" olduğunu hatırlatan Muiznieks, Uluslararası Af Örgütü raporlarının da Avrupa'da yaşayan Müslüman kadınların iş bulma şanslarının, dinsel simgeler konusunda kendilerine getirilen kısıtlamalar nedeniyle olağanüstü düşük olduğunu gösterdiğine işaret ediyor. Muiznieks'in mektubunda Avrupa'da polis, gümrük memurları ve sınır bekçilerinin "etnik ve dinsel görünüme göre insan durdurma veya arama" alışkanlığı da eleştiriliyor ve bu durumun "sadece ayrımcılık anlamına gelmediği, aynı zamanda ters etki yaptığı" belirtiliyor. Muiznieks'e göre, "Güvenlik güçleri şüpheli davranışlar üzerinde yoğunlaşacaklarına görünüm üzerinde yoğunlaşıyor, böylece işbirliğine ihtiyaç duydukları topluluklardan kendilerini soğutuyorlar".

Yukarıdaki gözlemlerden yola çıkan Muiznieks, sorunla başa çıkmak için Avrupa hükümetlerine üç temel öneride bulunuyor. İlk olarak Avrupa hükümetlerinden Müslümanları doğrudan hedef alan yasal düzenlemelere ve din ve her türlü inanç üzerine kurulu ayrımcılığa son vermelerini istiyor. İkinci olarak Avrupa toplumlarında Müslümanlara yönelik ön yargı ve hoşgörüsüzlükle mücadele edilmesi çağrısında bulunuyor. Son olarak da Müslümanların Avrupa toplumlarının vazgeçilmez bütünü olduğunun bundan böyle kabullenilmesi gerektiğini savunuyor. Tüm bunları gerçekleştirmek için de bir "Avrupa Baharı"na ihtiyaç olduğunu söylüyor. (dw)

ALTIN DENETİMSİZLİK: SURIYE REJİMİ SONUN BAŞLANGICINDA MI?

Suriyeli muhalif liderlerin Manaf'ın gelecekteki siyasi rolüne dair yaptıkları olumlu açıklamalara karşın, ana-çekirdek muhalefetin son 42 yıllık baskı ortamının içinde bulunan bir aileyi aralarına almak isteyeceğine pek inanmıyorum. Suriyeli muhalif gruplar, bu deneyimi daha önce yaşadılar –cumhurbaşkanı vekili Khaddam 2005'te görevinden zorla ayrıldığında sürgündeki bir Esad-kaşıtlı koalisyona katılmıştı. Bu, muhalefet için ikinci bir felaket olmuştu –keza Hafız Esad'a uzun yıllardır bağlılık sergilemiş birinin kendi aralarına girmesi, hareketin prestijini azaltmıştı.

David W. Lesch

FOT OĞRAf: http://www.freeweekly.com/category/news/page/8/

Suriyeli general Manaf Tlass geçtiğimiz hafta Şam'daki evinden kaçtığına, Beşar Esad'a ihanet eden en üst düzey kişi unvanının kazandı ve Suriye'nin 16 aydır devam eden isyanının geleceği hakkında bir dizi soruyu gündeme getirdi. Peki tüm bunlar, iktidar üzerindeki gücü bu ayaklanma dolayısıyla giderek tehdit altına giren Beşar için sonun başlangıcı anlamına mı geliyor? Basına yansayanlara göre, Tlass, Esad'ın "en yakın çevresi"ne mensup; ancak bu durum aralarındaki ilişkinin gereğinden fazla büyütülmesi anlamına geliyor. Keza kendisinin sergilediği ihanet, rejimin en üst düzey kademelerinde derhal bir çatlağın ortaya çıkacağı demek değil. Bununla birlikte, kendisinin Türkiye'ye kaçmasının sembolik bir anlamı var: Tlass ailesi (Manaf'ın babası Savunma eski Bakanı Mustafa Tlass döneminde ortaya çıkan bir Sünni klandır ve ülkenin en güçlülerinden biri haline gelmiştir), Suriye'de belki de Esad'dan sonra en çok saygı gören soyadıdır. Tlass'ın eski patronunu yarı yolda bırakması, kuşkusuz diğer Sünni işadamlarını, dini figürleri ve askerleri etkileyecek; sadakatlerini sorgulamalarına sebep olacaktır.

Tlass ailesi, Suriye'de diğer ailelerin ötesinde, Esad'ların yükselişle en çok ilişkilendirilen ailedir. Mustafa Tlass, hem Hafız Esad hem de oğlu Beşar Esad açısından 1970 ve 2000 yıllarında başa geçtiklerinde "iktidar belirleyen kişi" (kingmaker) rolü üstlenmiştir. Hafız ile birlikte, her ikisi de 1950'lerin başında Humus Askeri Akademisi'nde iken uzun ve verimli bir ilişki başlatmışlar; ardından Birleşik Arap Cumhuriyeti'nin en kötü dönemlerinde (1958-1961) Kahire'ye yerleşmişlerdi. Her ikisi de Baas Partisi üyesiydiler ve bu parti 1950'li yılların ortasında Suriye'de siyasi bir güç haline gelmişti. 1963 yılında Baas Partisi başa geçtiğinde iki arkadaşta talih yüzü gülmüş oldu. Esad, Mustafa'yı ordunun ve partinin en yüksek pozisyonlarına terfi ettirdi; Mustafa da bu rütbesini kullanarak askerlerin Hafız'a olan bağlılıklarını güvence altına aldı. Keza söz konusu bağlılık, ülkenin yeni lideri açısından Baas Partisi içindeki kavgalarda manevra yeteneği sağlaması için önem taşıyordu. Tlass, bu güçlü desteği karşısında, 1972 yılında Savunma Bakanlığı'na atandı ve bu görevi 30 yıl boyunca sürdürdü.

Esad'ların Alevi mezhebi tarafından yönetilen bir liderlik yapısı içinde en güçlü Sünni olarak Baba Tlass, Hafız'a Suriye'nin Sünni nüfusunun bazı kesimleriyle önemli ilişkiler kurmasını sağladı. Keza söz konusu nüfus, ülkenin %75'ini oluşturmaktaydı. Bunun sonucunda Sünni işadamları ve ordu mensuplarıyla önemli ittifaklar kuruldu; azınlıkların yönettiği bir rejime olan bağlılıkları sağlandı ve Esad'ın iktidarının temelini oluşturan ordu-merkantilist ittifakın temelleri atılmış oldu. Tlass ailesinin sahip olduğu güç ve refah ise, kendisinin iktidar hiyerarşisinde yükselmesiyle birlikte kademeli olarak arttı.

Mustafa Tlass'ın Hafız Esad'a olan bağlılığı ise hiçbir zaman sorgulanmadı. Başkan'ın kardeşi Rifat Esad karşısında Hafız'ın yanında saf tutması ise, bu bağlılığın en açık göstergesi oldu; keza 1980'li yılların başında kardeş Rifat, Suriyeli Müslüman Kardeşler'in başarısızlıkla sonuçlanan isyanı, İsrail'in Lübnan'ı işgali ve devlet başkanının sağlık durumunun kötüye gitmesi sonucu oluşan kargaşada Hafız'ı saf dışı bırakmaya çabalamıştı.

Mustafa'nın verdiği destek, babasının 2000 yılında ölümünün ardından devlet başkanlığı koltuğuna oturması için Beşar açısından kritik önem arz ediyordu; çünkü eski sistemin savunucularının (örneğin cumhurbaşkanı vekili Abdal Halim Haddam) da bu koltukta gözü vardı. Üst düzey bir Suriyeli yetkilinin bana ifade ettiği gibi, Hafız'ın ölüm haberinin yayılmasından kısa süre sonra Tlass tüm generalleri toplamış ve onları Beşar'ın safına geçirmişti.

Sadakat ise bir kez daha ödüllendirildi. Mustafa Tlass, savunma bakanlığı görevini sürdürürken, oğlu Manaf da derhal iktidarda önemli bir pozisyona getirildi. Ailenin diğer üyeleri ise, Suriye'nin oligarşik toplumu içinde oldukça yüksek pozisyonlara erişmişlerdi. Ancak Mustafa, Beşar'a uzun süre hizmet emedi. 2002 yılında yerine başkası getirildi. Kimilerine göre, Mustafa, Beşar ve Suriyeli liderlerin genç kuşağı tarafından kenara itildi; kimlerine göre ise Beşar ve Manaf'ın iktidarı güvence altına aldıklarını gördükten sonra gönüllü olarak görevinden ayrıldı. Her iki seçenek de mümkündür. Mustafa'nın kamusal yaşantıdan çekilmesiyle birlikte, ailenin çıkarlarını koruma görevi Manaf'a kaldı. 1964 doğumlu olan dolayısıyla Beşar'dan bir yaş büyük olan Manaf, Suriye devlet başkanının "havalı", "yakışıklı" ve (eski) yakın dostu olarak tanımlanıyordu. Suriye'de bir muhalifin New York Times'a söylediği gibi, kendisi "rejimin ana figürlerinden biriydi". Dolayısıyla, kendisinin sergilediği ihanet, Beşar'a artık "güvende olmadığını göstermenin en güçlü işaretiydi". Ancak, bu, hikayenin sadece bir bölümü. Suriye'nin "elit" addedilen ailelerinin oğulları, çoğu zaman iyi dost oldukları gibi azılı birer düşmandırlar. Her ne kadar Beşar ile aynı askeri okula gitmiş olsa da, Manaf, aslında, Basil'in ilk dostlarından ve onun karizmatik ve gösterişli kişiliğini kendisine daha yakın buluyordu. Manaf, beklendiği gibi kısa süre içinde rütbelerini artırdı; general oldu; Şam'ı ve devlet başkanını koruyan önemli bir zirhli birliğin başına geçti.

Her ne kadar Manaf'ın görüntüsü politikadan ziyade sosyal faaliyetlerle ilgilenen biri imajı verse de, kendisini her daim ciddi ve düşünceli biri olarak gördüm. Beşar Esad ile düzenli görüşmelerin sırasında (onun hakkında yazdığım ilk kitap için, ardından da Suriye ile Batı arasında gayri-resmi bağları kur-

mak amacıyla) kendisinden birçok kez rejimin başlıca askeri-güvenlik unsurlarıyla görüşme yapma talebinde bulundum. Manaf, görüşmeme resmi olarak izin verilen tek kişiydi –her ne kadar başlangıçta kendisiyle Şam'da ortak bir arkadaşımız aracılığıyla buluşmuş olsam da. Beşar, Manaf hakkında sevgiyle bahsediyordu; ismi geçtiği zamanlarda kendisinden hep iyi bir dost olarak söz ediyordu. Manaf'la onun hakkında konuştuğumda da benzer bir durum

sezinledim. Ancak her ikisi farklı kişiliklerdi; dolayısıyla bu dostluğun aşinalık ve iki saygın aile arasında uzun yıllardır kurulan dostluğun ötesine ne denli geliştiğinden pek emin değilim.

Manaf ve karısı Tala, Suriye'deki dini çeşitliliğe özellikle önem atfediyorlardı ve bunu seküler bir devletin en önemli unsurlarından ve görevlerinden biri olarak görüyorlardı. 2007 yılında bir akşamüstü Manaf ve eşi Abraham Path Girişimi'nden (API) birkaç

meslektaşımı ve beni meşhur Damascene restoranına akşam yemeğine davet etmişlerdi. API, Harvard'ın sponsorluğunda gerçekleşen ve Orta Doğu boyunca bir yürüme yolu kurmak suretiyle kültürler ve dinler arası diyalogu geliştirmeye yönelik çabalarla bulunmayı hedefleyen, İslam'ın-Musevilğin-Hristiyanlığın ortak peygamberi İbrahim'in efsanevi adım izlerinden giden bir turizm projesidir. API'nin kıdemli danışmanı olarak bu meseleyi Başkan Esad ile görüşmüştüm ve kendisi projeye sessiz sedasız destek vermişti. Suriye'deki güçlü unsurlar ise –özellikle de güvenlik güçleri- projeye ciddi şekilde muhalefet etmeye başlamışlardı. Söz konusu akşam yemeği ise, Manaf'ın bu girişime güçlü bir destek verdiğini göstermenin bir yoluyla – her ne kadar muhalefet karşı çıksa da. Dinler arası hoşgörüsüzlük, kendisinin ciddi anlamda inandığı bir şeydi ve bunun bir yansımasını Suriye'de görmek istiyordu.

Manaf'ın bu meseledeki tavır, ailesinin Esad'larla on yıllardır kurduğu bağları koparmasının ardından sebebiyle ışık tutabilir. Bir Sünni ve devletin teşvik ettiği çeşitliliğin bir destekçisi olarak, Manaf, rejimin ayaklanmaya giderek daha sekter bir şekilde verdiği karşılıktan oldukça rahatsızdı. Kendisini devlet başkanının "kutsal madeni" olarak tanıtanların aksine, ayaklanmanın ilk başından beri üst düzey karar alma mercilerinden uzaklaştırılmıştı; keza rejimin sert önlemler almak yerine muhalefetle müzakere etmesini istiyordu. Rejimin Humus'ta (ayrıca Tlass ailesinin memleketi olan Rastan gibi çevre kentlerde) sergilediği sert karşılık, Manaf ve Tlass ailesinin diğer üyeleri açısından belki de bardağı taşıran son damla idi. Aile, ilk önceleri rejimden sessizce uzaklaştı (Manaf'ın ev hapsinde olduğuna dair haberler bile alınıyordu), ardından da general ülkeden kaçtı.

Esad rejiminin çarklarının işleyişi, Manaf'ın ihanetinin ardından elbette durmayacak. Bununla birlikte, algı, hakikatten çoğu zaman daha önemlidir. Ekseriyetle Esad ailesine verdikleri destekle tanınan Suriyeli ailenin de gemiyi terk etmesi, sembolik anlamda bir şey ifade ediyor. Ticaret ve dini sınıflara mensup olan ve orduda görev alan birçok Sünni, rejime destek vermeye devam ettiler; çünkü bundan daha iyi bir alternatif yoktu –ancak, artık bu tür kararlar vermeden önce iki kez düşüncekler. Kendi aralarında ve aileleriyle –ve hatta belki de rejimin figürleriyle- ciddi tartışmalar yaşadıklarında şüphe yok. Manaf'ın ihaneti –her ne kadar halihazırda nerede bulunduğu gizmini korusa da- ayaklanma ve rejimin buna verdiği yanıtın zaman içinde daha sekter bir hale büründüğü ve şiddetin tırmandığı algısını güçlendiriyor. Devletin içinde bile karar alma süreci giderek daha sekter bir hal alıyor; yani Alevilerin egemenliğine giriyor. Çoğu zaman kriz durumlarında yaşandığı gibi, krizin dozu arttıkça Esad'ın yakın çevresi de giderek küçülüyor –ve Manaf'ın ayaklanmanın ilk başlarından itibaren sergilediği duruş, onu bu çevrenin dışına itti.

Bununla birlikte, Manaf'ın Esad'larla ilişkisinin neden böylesine bir kırılma noktasına ulaştığına dair tablonun genelini görmüş değiliz. İhanetler, yüzeyden görüldüğünden de karmaşıktır. Manaf'ın gidişi, kişilikler çatışmasından, Beşar'la görüş ayrılığından veya belki de babası gibi savunma bakanı olarak (veya benzeri bir üst düzey pozisyona atanmaması karşısında duyduğu öfkeden kaynaklanmış olabilir. Net olan şu ki, rejimin nereye gittiğini umursamaksızın, aslında geminin külliye batmakta olduğuna inandı. Manaf'ın bu zamana değin yaptığı açıklamalar sınırlı ancak hedefe yönelikti. BBC ile yapmış olduğu bir mülakatta, Beşar'ın "ülkeyi cehenneme sürüklediğinden" söz etmişti. Eğer Beşad'ın yerinde olsaydı, ya Atatürk gibi davranacağını ya da ayaklanmanın ikinci ayında görevinden ayrılacağını ekledi.

Bu hiç de kötü bir tahlile benzemiyor. Beşar, ayaklanmanın başında kapsamlı reformlar uygulayıp, Mustafa Kemal Atatürk'ün Birinci Dünya Savaşı sonrası yapmış olduğu gibi sosyo-politik bir değişim yaratmalı; yoksa görevinden ayrılmalıydı. Her iki alternatif de, geriye dönüp bakıldığında, "fantastik" görünüyor; ancak her iki seçenekten birisi Suriye'yi bu denli ölümcül bir yıkımdan kurtarabilirdi.

Bununla birlikte, Manaf ve ailesinin geri kalanının Suriye'de yeniden siyasi bir nüfuz sahibi olabileceğine dair pek bir olasılık görünmüyor. Suriyeli muhalif liderlerin Manaf'ın gelecekteki siyasi rolüne dair yaptıkları olumlu açıklamalara karşın, ana-çekirdek muhalefetin Esadlarla bu denli ilişkilendirilen ve son 42 yıllık baskı ortamının içinde bulunan bir aileyi aralarına almak isteyeceğine pek inanmıyorum. Suriyeli muhalif gruplar, bu deneyimi daha önce yaşadılar –cumhurbaşkanı vekili Khaddam 2005'te görevinden zorla ayrıldığında sürgündeki bir Esad-kaşıtlı koalisyona katılmıştı. Bu, muhalefet için ikinci bir felaket olmuştu –keza Hafız Esad'a uzun yıllardır bağlılık sergilemiş birinin kendi aralarına girmesi, hareketin prestijini azaltmıştı. Bu hatayı yeniden yapacaklarını pek sanmıyorum –her ne kadar Manaf, siyasi ve askeri anlamda oldukça cazibeli bir figür olsa da...

Tlass ailesi, arafta bir yaşam sürdüreceğe benziyor –Esad'ın devrilmesi ise, bu gerçeği pek değiştirmeyecek. Rifat Esad ve Khaddam'ın zamanında yapmaya çalıştıkları gibi, Suriye'den ekonomik ve siyasi olarak yavaş yavaş geriye çekilmeyi deneyebilirler. Bu konuda başarılı olup olamayacaklarını bir kenara bırakırsak, yeni çevrelerinde güvenli yaşamaları için böyle bir çaba sarf etmeleri, zamanında sıradışı bir güce sahip oldukları ülkelerinden uzaklaşmaları gerekiyor.

foreignpolicy.com/articles/2012/07/12/the_golden_runaway?print=yes &hidecomments=yes&page=full

A B'nin ekonomik zorluklarla karşı karşıya olduğu ve Orta Doğu'da istikrarsızlığın devam ettiği bir zamanda Türkiye ile ilişkimiz her zamankinden daha önemli. Geçen hafta AB/Türkiye Ortaklık Konseyinin 50. yıl dönümüydü ki bu da ortak refah, güvenlik ve değerlerimizi desteklemek için birlikte çalışma ihtiyacımızı gösteriyor.

Bu zor ekonomik zamanda Türkiye ile artan ticaret AB iş dünyası için fırsatlar sunuyor. Geçen yıl yüzde 8,5'lik -ve G20 arasında Çin'den sonra ikinci en hızlı büyüyen GSMH'si- ile Türkiye şimdi AB'nin en büyük beşinci ihracat pazarı. Avrupa'daki Türk girişimciler 40 milyar dolarlık iş yapıyor ve yarım milyon kişiye istihdam sağlıyorlar. Havacılık, otomobil ve elektronik gibi sektörlerde ekonomilerimiz gittikçe daha fazla entegre oluyor.

Türkiye bir enerji merkezi olmak için iyi bir konumda. Her iki taraf da güney gaz koridorunun geliştirilmesi de dâhil olmak üzere gerekli altyapı inşa etme projelerinden fayda sağlayacaktır. Ticari ilişki çok güçlü ama daha güçlü olabilir. AB-Türkiye ticareti durmadan büyüse de Türkiye'nin diğer bölgelerdeki ticareti daha hızlı büyüme gösteriyor. Bu, kısmen ekonomik gücün Asya'ya kaymasından kaynaklanıyor ama ticari ilişkimizin tam potansiyelle işlemesini engelleyen AB-Türkiye gümrük birliği ve diğer ticaret sınırlamalarıyla ilgili problemleri de yansıtıyor. Bu sınırlamaları kaldırmak ekonomik büyümeyi destekleme çabalarının önemli bir parçası olmalıdır. Yakınlarda gerçekleştirilen G-20 Zirvesi'nde temelleri atılan ve gelecek hafta yapılacak Avrupa Konseyindeki çabalar daha da ilerletilmelidir.

Vizenin, göç konusunda daha kapsamlı iş birliğiyle bağlantılı olarak kaldırılmasına giden yolda çok

yakın zaman önce varılan anlaşmayı memnuniyetle karşılıyoruz. Bu, ticareti destekleyecek, yasa dışı göçle mücadelede etmeye yardımcı olacak ve insanlar arasındaki teması destekleyecek potansiyele sahip bir adım. Burada, Türkiye'nin AB-Türkiye yeniden katılım anlaşmasını imzalaması Türk vatandaşlarının Avrupa'da daha özgürce seyahat etme isteklerini yerine getirme yönünde önemli bir adım olacaktır. AB ile Türkiye arasında hareket ve güvenlik konusundaki diyalog artarken daha somut sonuçlar görmeyi arzu ediyoruz. Bu çerçevede Türkiye'nin AB üye devletlerine vizesiz seyahatleri genişletmesini umuyoruz.

Ortak Güvenliği Sağlamak

Geçen birkaç ayda Türkiye'nin Orta Doğu ve ötesindeki istikrarı desteklemedeki önemini bir kez daha gördük. İstanbul Suriye, İran, Somali ve terör konularının tartışılması için bir dizi toplantıya ev sahipliği yaptı. Türkiye, Devlet Başkanı Beşar Esad rejimi üzerindeki uluslararası baskıyı artırmada önemli ve yapıcı bir rol oynuyor ve Afganistan'da güvenliği tesis etmede hayati bir ortak.

Türkiye komşularına büyüyen orta sınıfıyla laik ve demokratik bir ülke için ilham veriyor. Aynı zamanda AB bütün bu ülkelerin çoğunun en büyük ticari ortağı ve önemli bir yatırım ve fikir kaynağı olmaya devam ediyor. AB ile Türkiye'nin bu bölgede paylaştığı birçok önceliği, iş birliğimizi derinleştirmemize devam etmeyi önemli hâle getiriyor. Mart ayında Dışişleri Konseyi sırasında, AB Dışişleri Yüksek Temsilcisi Catherine Ashton'ın girişimiyle Dışişleri Bakanı Davutoğlu ile görüşmemiz iyi bir ilk adımdı. Bunu, Batı Balkanlar ve Güney Kafkaslar gibi böl-

gesel meselelerde ve Orta Doğu ve Kuzey Afrika'daki ortak projelerimizde daha fazla diyalog ile sağlamlaştırmalıyız. AB ve Türkiye olayları şekillendirmede ortak olmalıdır. Birlikte çalışarak daha fazlasını başarabilir ve dönüşümü teşvik etmek için daha güçlü bir mesaj iletebiliriz.

Ortak Değerleri Paylaşmak

Türkiye'nin civar bölgesinde reforma ilham olma becerisi AB katılım süreciyle bağlantılı. Bugünün Türkiye'si çeyrek asır önce AB'ye başvuran ülkeden çok farklı. AB'nin Orta Avrupa'da demokrasiyi sağlamlaştırması ve Doğu Avrupa'da demokrasiyi teşvik etmeye devam etmesi gibi, katılım süreci Türkiye'nin ordu üzerinde sivil kontrol ve yargının bağımsızlığı gibi alanlardaki reformlarını desteklemede güçlü bir rol oynadı. Ciddi sonuçlar elde edildi ama Türkiye'nin kendisinin de kabul ettiği üzere reform süreci hâlâ devam ediyor. İfade özgürlüğü, kadın hakları ve azınlıkların korunması gibi alanlarda ilerlemeler gerekiyor. Yeni bir anayasa üzerine çalışma bu tip meselelere hitap edilmesi için fırsat sağlıyor. Türkiye'yi kapsayıcı bir anayasal reform sürecini devam ettirmesi için teşvik ediyor ve Başbakan Recep Tayyip Erdoğan ile muhalefet lideri Kılıçda-roğlu arasında Kürt meselesinin nasıl ele alınacağı ve PKK terörünün tehlikesi üzerine yapılan görüşmeyi memnuniyetle karşılıyoruz. Türkiye'nin Kıbrıs çözümüne yapıcı katılımı ve hava deniz limanlarını Kıbrıs gemilerine açmaya istekli olması kilit önemde. Önemli AB-NATO iş birliği meselesi konusunda da ilerleme gerekli ki Türkiye'yi bu konuda esneklik göstermeye teşvik ediyoruz.

KATILIM SÜRECİNİ CANLANDIRMAK

Türkiye'nin AB yükümlülüklerini yerine getirmesi gibi AB'nin de Türkiye'ye karşı yükümlülüklerini yerine getirmesi gerekiyor. Komisyon Üyesi Stefan Füle katılım sürecini destekleme ve pratikte iş birliğini güçlendirme amaçlı "olumlu gündemi" ile AB-Türkiye ilişkileri için yolu açtı. Ona tam destek veriyoruz. Bizler, Türkiye'nin Avrupa perspektifinin nasıl hayata geçirileceği konusunda her zaman aynı görüşü paylaşmayan ülkeleri temsil ediyoruz. Ancak katılım sürecini, iş birliği için önemli bir çerçeve, reform için güçlü bir teşvik olarak görme konusunda da hemfikiriz. Sürece yeni bir ivme kazandırmak hem AB'nin hem de Türkiye'nin yararına olacaktır. Bu önümüzdeki aylarda bizim ortak emelimiz olmalıdır.

* Nikolay Mladenov, Urmas Paet, Erkki Tuomioja, Guido Westerwelle, Janos Martonyi, Giulio Terzi di Sant'agata, Edgars Rinkevics, Audronius Azubalis, Radoslaw Sikorski, Paulo Portas, Andrei Marga, Miroslav Lajcak, Karl Erjavec, Jose Manuel Garcia-Margallo, Carl Bildt and William Hague are the Foreign Ministers of Bulgaria, Estonia, Finland, Germany, Hungary, Italy, Latvia, Lithuania, Poland, Portugal, Romania, Slovakia, Slovenia, Spain, Sweden and the UK

<http://euobserver.com/7/116780>

YENİ SOĞUK SAVAŞ

Türkiye ile komşusu Irak arasında gerginlikler artıyor. İki ülkenin Başbakanları birbirlerine karşılıklı ithamlarda bulunurken diplomatlar da karşı tarafın protestolarını dinlemek durumunda kalıyor. Bu gün (perşembe) davalı olarak Bağdat'ta mahkeme huzuruna çıkması gereken Irak Cumhurbaşkanı Yardımcısı Tarık el Haşimi, haftalardır kendisine kırımızı halı serilen Türkiye'de misafir ediliyor. Haşimi, Türkiye Başbakanı Recep Tayyip Erdoğan ve Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu ile sohbet ediyor ve Türk korumalar tarafından korunuyor. Türkiye, Haşimi'yi Irak'a iade etmeyecek, bu yüzden iki ülke arasın-

daki anlaşmazlık daha da tırmanabilir. Gözlemciler, Orta Doğu'daki yeni bir soğuk savaşın parçası olarak gördükleri krizin bertaraf edilmesinin zor olduğunu söylüyor. Rusya'nın desteklediği İran güdümünde ki Şii cephe ile ABD tarafından desteklenen Türkiye ve Körfez devletlerinin ağırlığını koyduğu Sünni grup, birbirlerine karşı giderek daha uzlaşmaz bir tutum sergiliyor. Rekabet yalnızca Irak'ta değil Suriye'de de hissediliyor. Davutoğlu, bölgesel bir çatışmanın "bütün bölge için bir intihar olacağı" uyarısında bulundu. Şii ve Sünni Müslümanlar arasındaki geleneksel uyuşmazlıklar, yaşanan anlaşmazlıkta giderek

belirginleşiyor. Eleştirmenler, Şii Başbakan Nuri el Maliki'nin gücü gitgide kendi eline geçirmeye çalıştığı ve Irak'taki Sünni Müslümanlarla Kürtleri dışladığı görüşündeler. Eş zamanlı olarak Maliki'nin gün geçtikçe Şiilerin büyük gücü olan İran'a yaslandığı belirtiliyor. Bu durum bölgedeki büyük Sünni güçleri tedirgin ediyor. Sünni Körfez devletleri, İran'ın nüfuzunun yayılmasından endişe duyarken laik olmakla birlikte çoğunluğun Sünni olduğu Türkiye de gelişmeleri endişeyle izliyor. Erdoğan, Maliki'yi bencil davranmakla suçlamış, Maliki de buna, Türkiye'nin giderek bir "düşman devlet" hâline geldiği yanıtını vermişti. Ankara ve

Bağdat'taki Dışişleri Bakanlıkları bunun üzerine karşılıklı olarak Büyükelçileri makamlarına çağırışlardı. Ankara'daki düşünce kuruluşu TÜRKSAM Başkan Yardımcısı Celalettin Yavuz, bölgenin tamamında "artan bir kutuplaşma" gözlemliyor. Bir yanda İran, Irak ve Suriye ile arka planda Rusya'nın olduğu bir Şii cephe belirginleşiyor. Bunun karşısında da Washington ile İsrail tarafından desteklenen Sünni Türkiye ve Körfez Araplarından oluşan bir rakip cephe şekilleniyor. Yavuz, gazetemize, "Tıpkı soğuk savaş döneminde olduğu gibi cepheler birbirine karşı" diyor.

Thomas Seibert (Der Tagesspiegel 2012)

21. YÜZYILIN FIRSATLAR VE SORUNLARI

ÇİN-ABD-RUSYA: YENİ BİR BAŞLANGIÇ YAPMAYA HAZIR BEKLEYEN İLİŞKİ

Dünya kısa bir süreden beri siyasi çalkantılar, daimi şiddet ve ayaklanmalarla çalkalanmaktadır. Bu stratejik manzara ise, sürekli ve ani değişimlere gebedir. İşte bu arka plan karşısında Çin-ABD-Rusya ilişkileri sürekli gelişme göstermeye devam etti; her üç ülke temel uluslararası meselelerdeki etkileşimlerini artırmak için birbirleriyle temas halinde oldular. Söz konusu iş birliği, ilişkilerin gelişiminde birçok yeni eğilime giden yolu da aralamış oldu. Önümüzdeki dönemde Çin-ABD-Rusya ilişkileri, ilgili tüm tarafların aktif bir karşılık vermesini gerektirecek şekilde yeni fırsatlar ve sorunlarla karşı karşıya.

General Xiong Guangkai* - Çin Genelkurmay Eski Başkan Vekili

Dünya kısa bir süreden beri siyasi çalkantılar, daimi şiddet ve ayaklanmalarla çalkalanmaktadır. Bu stratejik manzara ise, sürekli ve ani değişimlere gebedir. İşte bu arka plan karşısında Çin-ABD-Rusya ilişkileri sürekli gelişme göstermeye devam etti; her üç ülke temel uluslararası meselelerdeki etkileşimlerini artırmak için birbirleriyle temas halinde oldular. Söz konusu iş birliği, ilişkilerin gelişiminde birçok yeni eğilime giden yolu da aralamış oldu. Önümüzdeki dönemde Çin-ABD-Rusya ilişkileri, ilgili tüm tarafların aktif bir karşılık vermesini gerektirecek şekilde yeni fırsatlar ve sorunlarla karşı karşıya kalacaktır.

Yeni Eğilimler

Çin-ABD-Rusya, karşılıklı temaslarını ve iş birliğini genişlettiler; dolayısıyla üçlü ilişkilere yönelik daha istikrarlı bir gelişimin ortamını hazırladılar. Çin-ABD ilişkileri son birkaç yılda düzenli bir gelişim gösterdi. İki ülke arası ilişkileri etkileyen olumsuz etmenlere rağmen (örneğin ABD'nin Tayvan'a silah satması), ikili ilişkiler gelişmeye devam ediyor. Çin Devlet Başkanı Hu Jintao, 2011 yılında ABD'ye başarılı bir devlet ziyareti gerçekleştirdi. Bu ziyaretin ardından, aynı şekilde Amerikan Başkan Yardımcısı Joe Biden Çin'e, Çin Devlet Başkanı Yardımcısı Xi Jinping ise Amerika'ya başarılı olarak addedilen iade-i ziyaretlerde bulundular.

2011 yılı başından beri Çin ve ABD, Asya-Pasifik meselelerini tartışmak üzere iki kez bir araya geldiler ve iki ülke arasında ilk stratejik ve güvenlik diyalogunu gerçekleştirdiler. Söz konusu toplantılar, karşılıklı diyalog ve bilgi alışverişine yönelik temeli daha da genişletti. Çin-ABD ticareti, yeni bir seviyeye ulaştı ve bu sene 500 milyar doları aşması bekleniyor. Söz konusu gelişmenin dünyada ekonomik krizin hüküm sürdüğü bir dönemde gerçekleşmesi ise, ayrıca dikkat çekici. Dahası, her iki ülke karşılıklı saygı ve fayda ilişkilerini ortaya çıkartmak istemesine aralarında iş birliğine dayalı bir ortaklık kurup geliştirdiler.

Rusya ile Çin arasında her alanda gelişen iş birliği ortamı yararlı oldu. Çin Devlet Başkanı Hu Jintao, Haziran 2011'de Rusya'yı ziyaret etti ve bu ziyaret sırasında her iki ülkenin aralarında kapsamlı bir stratejik ve eşgüdümlü ortaklık geliştirme yolunda taahhütte bulunduğu kabul edildi. Ardından 2011 yılı ekim ayında dönemin Rusya Başbakanı Vladimir Putin'in gerçekleştirdiği bir ziyaret sırasında iki ülke arasında ekonomik modernizasyona yönelik işbirliğine dayalı bir mutabakat zaptı imzalandı. İki ülke arasındaki ticaret, halihazırda 83,5 milyar dolar gibi rekor bir düzeye ulaşmış olup, her yıl %40 oranında büyümektedir. Çin, iki yıl üst üste Rusya'nın en büyük ticaret ortağı olageldi.

Çin-Rusya ortaklığı, ortak eşitlik ve saygının teşvik, karşılıklı destek, ortak refah anlayışı ve dostluk ilkelerine dayanmakta olup, önümüzdeki on yıl boyunca da her iki ülke arasındaki ilişkilerin geliştirilmesine yönelik bir eğilim sergilemektedir. Amerika-Rusya arası ilişkiler, her iki ülkenin ilişkilerini "yeniden başlatmaları"ndan bu yana iyileşmeye devam ediyor. NATO'nun Avrupa'da kuracağı füze savunma sistemine dair planlar konusunda iki ülke arasında ciddi görüş farklılıkları olsa da, Rusya-ABD arasında görülen yeni START antlaşması, geçtiğimiz sene başında resmi olarak yürürlüğe girdi. İki ülkenin liderleri, terörizmle mücadele ve bölgesel güvenliğin teşviki konularında ortak beyanlarda bulundular ve birtakım hedefler belirlediler. ABD'nin arabuluculuğu yoluyla Rusya ve Gürcistan, ikili bir anlaşma imzaladılar ve Rusya'nın Dünya Ticaret Örgütü'ne katılımı yönünde geriye kalan son engeli de bu şekilde aşmış oldular. Rusya'nın Dünya Ticaret Örgütü'ne üyeliğinin bu ülkenin küresel ekonomiye daha fazla entegre olması anlamında nasıl katkılarda bulunacağı göz ardı edilemez.

ABD ve Rusya, Asya-Pasifik bölgesindeki stratejik çıkarlarını artırdılar; böylelikle Çin, ABD ve Rusya'nın bu bölgedeki çıkarları kalıcı bir şekilde birleşmiş oldu. Geçtiğimiz yıl boyunca Amerika dünya'nın bu bölgesine yönelik stratejik müdahillliğini artırdı. Amerikalı liderler Asya-Pasifik bölgesine stratejik bir öncelik olarak bakıyorlar ve ülkelerinin temel çıkarlarının bu bölgede daha da güçlenmesini istiyorlar. Amerika, bölgedeki müttefikleriyle bağlarını sağlamlaştırıyor; yeni ortaklarla ilişkilerini güçlendiriyor; çok-taraflı mekanizmalara dahil oluyor; ticaret ve yatırımı geliştiriyor; bölgedeki askeri varlığını artırıyor

ve bölgedeki ekonomik ve güvenlik işbirliğinin gün-demini yönlendiriyor.

Rusya açısından baktığımızda ise, bu ülke de Asya-Pasifik meselelerindeki müdahillliğini iki katına çıkarmış bulunuyor. Rusya'nın en üst siyasi liderleri, birçok vesile ile Asya-Pasifik bölgesinin dış politikaları açısından temel önceliklerden biri olduğunu vurguladılar. Dahası, Rusya, bölgedeki konumunu güçlendirmek adına bir eylem planı ortaya koydu. Diplomatik açıdan bakıldığında ise, Çin, Hindistan, Vietnam ve Moğolistan ile ikili ilişkilerini geliştiren Rusya, bölgedeki çok-taraflı mekanizmalarda da aktif olarak taraf oluyor. Rusya, ayrıca, Çin, Japonya ve Güney Kore ile ticaretini geliştiriyor; bölgedeki ülkelerle enerji sektöründeki iş birliğini derinleştiriyor. ABD ve Rusya'nın Doğu Asya Zirvesi'ne katılımı, bu anlamda iki ülkenin Asya-Pasifik meselelerine müdahillliği açısından önemli bir işaret olarak okunmalı. Çin, bölgede yapıcı bir rol üstlenmeye dair bu çabaları memnuniyetle karşılıyor ve bu bölgeye müdahil olan tüm tarafların bölgedeki barış ve istikrarı sağlama, bölgeyi daha müreffeh hale getirme ve büyük güçler arasında karşılıklı olarak yararlı bir işbirliğini teşvik etme anlamında taahhüt üstlenmesi gerektiğini savunuyor. Müreffeh ve istikrarlı bir Asya-Pasifik bölgesi, ilgili tüm tarafların temel çıkarlarına uygun düşüyor.

Her ne kadar Rusya-ABD-Çin arasında karşılıklı yararlı işbirliği aşamalı olarak gelişse de, üçlü ilişkilerde halen belli bir dengesizlik söz konusu. Üç ülke arasındaki ikili ilişkiler, ülkeler arasındaki etkileşimi şekillendiriyor. Bu üç ilişki biçimindeki stratejik işbirliği, kısa bir süredir artıyor ve karşılıklı olarak yarar sağlayan iş birliği düzeyi de artışa geçmiş durumda. Bununla birlikte, üç adet ikili ilişkinin de beklenmedik şekilde geliştiğini de gözden kaçırmamak gereki-

yor. ABD ve Rusya arasındaki stratejik karşılıklı güvenin eksikliği, ikili ilişkilerin gelişiminin önünde büyük bir engel olarak durmaya devam ediyor.

ABD-Rusya ilişkilerini güçlendiren temel çıkarlar ise, bu iş birliği için sağlam bir temel oluşturacağı pek benzemiyor. İkili ticaret ve karşılıklı yatırım düzeyi, iki ülkenin ekonomik potansiyellerine uygun düşmüyor. Geçtiğimiz sene Amerika-Rusya arasındaki ticaret, Çin-Rusya arasındaki ticaret düzeyinin %10'unun bile altındaydı. ABD-Rusya arasındaki ekonomik iş birliğinin yetersiz bir düzeyde seyretmesi, iki ülke arasındaki siyasi diyalog için güçlü bir ekonomik temel in de olmadığını ortaya koyuyor. Çin ve ABD'nin karşılıklı stratejik güven ortamını da güçlendirmesi gerekiyor. Genel itibarıyla, Çin-ABD arasındaki ekonomik karşılıklı bağımlılık her gün artıyor. Bununla birlikte, Amerika'nın kuşkucu yaklaşımı ve Çin'in hızlı büyümesi karşısında duyduğu kıskançlıktan dolayı iki ülke arasında halen yeterli düzeyde bir stratejik güven bulunmuyor. Bu durum ise, ikili ilişkilerin siyasi, ekonomik ve askeri düzeyde normal bir gelişim seyratesini çoğu zaman engelliyor.

Çin ve Rusya, karşılıklı olarak yararlı iş birliğinden faydalıyor; ancak ekonomik bağları halen görece olarak hedefin gerisinde bulunuyor. Çin ile Rusya arasındaki siyasi etkileşim iyi düzeyde seyrediyor; keza her iki ülke de uluslararası önemdeki temel stratejik konularda benzer veya aynı yaklaşımları paylaşıyorlar. Çin ile Rusya arasındaki ekonomik ve ticari ilişkiler de, benzer şekilde, artışa geçmiş durumda. Ancak, ekonomik-ticari iş birliğinin genel düzeyi, iki büyük komşu gücün kapasitelerine tam olarak karşılık gelmiyor. Çin-Rusya arasındaki yıllık ticaret, halihazırda, Çin-ABD arasındaki ticaretin dörtte birinden bile az düzeyde; Çin ile AB arasındaki ticaretin

de beşte birinden düşük seviyede bulunuyor.

Çin ve ABD'nin ve Rusya ile ABD'nin ikili ilişkilerine dair süregelen bir dizi sorunu çözmeleri gerekiyor. Soğuk Savaş dönemine özgü "sıfır toplamı" zihniyet, ideolojik farklılıklar ve jeopolitik baskımlı yaklaşımlar, Çin-ABD-Rusya arasındaki ilişkilerin temel sorun alanlarını oluşturuyor. Ne yazık ki söz konusu etmenler kısa süre içinde bir anda ortadan kalamayacak ve farklı şekillerle de olsa üç ülke arasındaki ilişkilerin ilerleyişini etkilemeye devam edecek. Orta Doğu'ya yönelik olarak Amerika'nın yaklaşımı Rusya ve Çin'in Libya, Suriye ve İran'ın nükleer programına yönelik yaklaşımından bir nebze farklı. Mesele Suriye olunca, ABD ile Çin-Rusya ikilisinin BM Güvenlik Konseyi'ndeki yaklaşımları büyük farklılık gösteriyor. Dahası, ABD ve Rusya, Avrupa'daki füze savunma sistemi meselesine tamamen farklı bir görüş benimsemiş durumdalar. Her ne kadar Rusya'da başkanlık ve parlamento seçimlerinde söz konusu ayrılıklar birer seçim malzemesi olarak kullanılmamış olsa da, Çin-ABD arasında insan hakları, ekonomi ve ticaret, Amerika'nın Tayvan'a silah satımı gibi temel meselelerde sürekli bir münakaşa söz konusu.

Fırsatlar ve Sorunlar

Uluslararası düzeydeki stratejik yapılanmanın gelişmesiyle birlikte, Çin-ABD-Rusya ilişkilerinin istikrarlı düzeyde gelişimi, dünya barışı ve istikrarının korunmasında daha büyük bir rol oynayacak. Önümüzdeki birkaç yıl içinde bu üç ülkenin ilişkilerinde yeni gelişim fırsatları ve bir takım yeni sorunlar görünüyor ufukta... Çin, ABD ve Rusya'nın küresel stratejik yapının dönüştürülmesini etkileme güçleri bulunuyor. ABD, küresel bir etkiye sahip olan en büyük ve geliş-

ÇİN'DE EMEKLİLİK YAŞININ YÜKSELTİLMESİ KAÇINILMAZ OLDU

Çin İnsan Kaynakları ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı yetkililerinin, emeklilik yaşının yükseltilmesinin kaçınılmaz olduğu ve hükümetin temel yaşlılık sigortasını genişlettikten sonra uygun zamanda emeklilik yaşının yükseltilmesi için öneriler getireceğini açıklaması kamuoyunda büyük yankı uyandırdı. Çin'de uygulanan emeklilik yaşı politikası 1970'li yıllarda hazırlandı. Bu politikaya göre erkekler 60 yaşında, kadınlar 55 yaşında, kadın işçiler ise 50 yaşında emeklilik hakkı kazanıyor. Emeklilik yaşı

politikası belirlenirken Çinlilerin ortalama yaşam süresi 50 yaş civarındaydı. Ekonomik ve toplumsal kalkınmayla birlikte bu süre 73,5 yaşa yükselerek orta gelişmiş ülkelerin seviyesine ulaştı. Bu durumda ortalama yaşam süresinin yükselmesi ve nüfus planlama politikası nedeniyle emeklilik yaşının yükseltilmesi engellenemez bir eğilim haline geliyor. Çin Halk Üniversitesi'ne bağlı Kamu Yönetim Enstitüsü'nden Profesör Xie Ming bu konuda sunları söyledi: "Mevcut emeklilik sisteminde sorunlar bulunuyor. Örne-

Üçlü İlişkilerin Geliştirilmesi

Çin-ABD-Rusya arası üçlü ilişkilerin kararlı ve istikrarlı gelişimi, dünya barışı ve istikrarının geliştirilmesi anlamında kritik önem arz etmektedir. Bu bağlamda, üç ülke, karşılıklı stratejik güveni inşa etmek, karşılıklı iş birliğini derinleştirmek, farklılıklarını düzgün şekilde ele alıp, Soğuk Savaş dönemine özgü “üçlü ilişki” formatından çıkmak üzere birlikte çaba sarf etmek zorundadır. İlişkilerini kalıcı, istikrarlı ve güçlü bir üçlü ilişki haline getirmek üzere gayret göstermelidirler. Bunun için önerilen yollar ise şu şekildedir:

- Yapıcı ve stratejik iş birliğinin geliştirilmesi; stratejik düzeyde karşılıklı güvenin aşamalı şekilde güçlendirilmesi. Eğer Çin-ABD-Rusya ilişkileri istikrarlı bir gelişim sürdürür ise, bunun uluslararası stratejik durumun istikrarı üzerinde ivedi bir etkisi olmakla kalmayacak, aynı zamanda dünya barışı ve kalkınması da etkilenecektir. İşte bu sebepten dolayı, Çin, Rusya ve ABD'nin uluslararası stratejik bağlamı istikrarlı şekilde tutmaları, üst düzey diyalog ve istişareyi desteklemeleri, stratejik düzeydeki karşılıklı güveni sürekli olarak derinleştirmeleri ve tüm büyük uluslararası meselelerde iletişim ve eşgüdümü artırmak yönünde çaba sarf etmeleri gerekiyor. Ülkeler, farklılıklarını temkinli ve doğru şekilde ele almalı; negatif unsurları ortadan kaldırmalı; farklılıklarını bir kenara bırakıp ortak zeminlerde buluşma yolları arayarak eşitlik ve karşılıklı güven temelli işbirlikçi ilişkilerini teşvik etmelidir.
- Üçlü ilişkilerin gelişimi için temelleri güçlendirmek ve iş birliği alanını genişletmek. [Mevcut

ekonomik küreselleşme ortamında, ABD-Rusya-Çin arası üçlü ilişkilerin gelişimi anlamında yeni fırsatlar ve sorunlar ortaya çıkıyor ve bu durum üç ülke arasındaki işbirliğine dair yeni teşvik imkanları yaratıyor. Çin-ABD-Rusya, birçok önemli alanda (örneğin terörizmle mücadele, sanal suçlar, dış uzayın güvenliği, korsanla mücadele, enerji ve ekolojik güvenlik) iş birliklerini ve diyaloglarını artırmalıdır. Ancak bu şekilde üçlü işbirliğinin temelleri sağlamlaştırılıp içeriği zenginleştirilmiş olur.

- Asya-Pasifik bölgesindeki iş birliğini teşvik etmek ve bölgedeki refahı ve istikrarı ortak şekilde geliştirmek. Çin, ABD ve Rusya, Asya-Pasifik bölgesindeki en büyük ülkelerdir ve bu sebeple de bu bölgedeki barışın, kalkınmanın ve refahın tesisi, bu üç büyük gücün temel çıkar alanına girmektedir. Dolayısıyla, Çin, ABD ve Rusya, Asya-

Pasifik bağlantılı meselelerde politika eşgüdümünü ve diyalogunu artırmaya devam etmeli; aralarındaki diyalogu ve istişareyi sağlayacak birçok mekanizmadan yararlanmalıdır. Dahası, bu ülkelerin bölgedeki yararlı iş birliği ve sağlam etkileşimi geliştirmelerine ihtiyaç bulunmaktadır. Bu üç ülke, Kuzeydoğu Asya'da barış ve istikrarın tesisi, terörizmle mücadele ve bölgede yararlı bir ekonomik iş birliği ortamı yaratılması konularında çok daha yapıcı bir iş birliğine girmelidirler.

- Üçlü ilişkilerin sağlıklı şekilde gelişimini teşvik etmek ve üç ülke için stratejik açıdan yararlı bir durum yaratmak: Bugün bu üç ülke arasındaki iş birliği, tüm dünya açısından bir model oluşturmaktadır. Bu üç ülkenin bu sorumluluğu üstlenmesi ve gelecekte yapıcı ve istikrarlı bir üçlü ilişki zemini oluşturmak için ellerinden gelenin en iyisini yapması gerekmektedir.

miş ülke iken; Çin ve Rusya uluslararası meselelerde artan ağırlıklarıyla yükselen ulusların en büyük temsilcileri konumundalar. Dolayısıyla, bu üç ülke arasında karşılıklı olarak yarar sağlayan iş birliğinin geliştirilmesinde müthiş bir potansiyel barındırıyorlar. Çin, ABD ve Rusya, özellikle birbirlerinin stratejik endişelerini dikkate aldıkları durumlarda küresel düzlemdeki stratejik istikrarın teşviki anlamında çok büyük bir potansiyele sahip bulunuyorlar. Dahası, bu ülkeler askeri meselelerini (özellikle de nükleer silahsızlanma ve füzesavar sistemlerinin konuşlandırılması gibi) ve güvenlik konularını (örneğin dış uzayın askerileştirilmesi ve sanal güvenliğin korunması) çözmek için karşılıklı güven mekanizmalarını kullanmalıdırlar. Bölgesel güvenlik meselelerine ilişkin olarak, Çin, ABD ve Rusya'nın Kuzeydoğu Asya, Güney Asya, Orta Asya ve Orta Doğu gibi güvenlikle bağlantılı bir dizi anlaşmazlığın yaşandığı bölgelerde kayda değer bir nüfuzları bulunmuyor. Buna ek olarak, söz konusu üçlü, Birleşmiş Milletler gibi büyük uluslararası örgütlerde bir takım ayrıcalıklara sahipler. Dünya üzerindeki kriz bölgelerinde çalkantıların tırmanması karşısında, Çin-ABD-Rusya arasında bölgesel güvenliğin tesisi konusunda acil bir iş birliği ihtiyacı günbegün kendini hissettiriyor. Ekonomi ve ticaret alanında Çin-ABD-Rusya arasında bağları güçlendirmek anlamında devasa bir atıl potansiyel söz konusu; özellikle de birçok açıdan ekonomilerinin birbirini tamamlayıcı özelliğe sahip olduğu düşünüldüğünde... Ne mutlu ki Rusya'nın Dünya Ticaret Örgütü'ne katılımı, bu üç ülke arasındaki ekonomik ve ticari ilişkilerin daha uygun ve hızlı şekilde büyümesi anlamında yeni bir süreci başlatacak.

Üç ülke arasındaki ilişkilerin gelişimi karşısında sürekli olarak birtakım çetrefilli meseleler bulunuyor ve gelecekte de bir dizi engel onları bekliyor. ABD ve Rusya'daki içsel siyasi etmenlerin üçlü ilişkiler üzerinde ciddi etkileri olacak. Bu yıl ilişkiler Amerika'daki başkanlık seçimlerinden olumsuz olarak etkilenebilir – bu konuya özellikle dikkat edilmesi gerekiyor. Genel seçimlere yaklaşırken, Amerika'da iki büyük siyasi parti arasındaki siyasi mücadele kızışacağı benziyor. Bazı muhafazakar güçler, Amerika'nın bazı siyasi güçlere yönelik mevcut politikalarına hücumda bulunabilir ve bu saldırılardan Rusya ve Çin'e yönelik politikalar da nasibini alacaktır kuşkusuz... Son dönemlerde Amerika'da ticari korumacılığa dair tartışmalar revaçta. Amerika, ekonomi ve ticaret konularında Çin üzerindeki baskısını kararlı biçimde artırmış durumda. Ayrıca, Rusya ile ilişkilerini sertleştirmek

konusunda Amerika'da süregelen ve yükselişe geçen bir tartışma söz konusu – bu da ABD-Rusya ilişkileri önünde yeni bir sorun olarak doğuyor. Rusya'nın yeni hükümetinin ve yeni devlet başkanı Vladimir Putin'in ülkesinin iç ve dış politikalarını reforma tabi tutma yönünde gösterdiği çabalar, üçlü ilişkilerin gelişimini etkileyecek. Yeni bir hükümet göreve geldiğinde bir ülkenin iç ve dış politikaları çoğu zaman gözden geçirilir. Ve bu konu özelinde, Rusya'nın özellikle Amerika'ya yönelik dış politikasını yeniden ele alış tarzı, son derece önemli. Eğer Rusya ve Amerika yakın gelecekte kararlı bir diyaloga yönelik bir sürece girerlerse, bu durumun ikili ilişkileri üzerinde ivedi bir olumlu etkisi olmakla kalmayacak, aynı zamanda üçlü ilişkiler de olumlu yönde etkilenecek. Bu yıl Çin Komünist Partisi'nin 18. Ulusal Kongresi düzenlenecek. Bu, Çin'in kalkınması anlamında kayda değer bir etkinlik. Şu açıkça söylenebilir: Çin, temel iç ve dış politikalarını kurgulamaya, dış bağlantılarını kapsamlı ve çok-terafı bir şekilde geliştirmeye, tüm büyük güçlerle stratejik diyaloguna hız kazandırmaya, stratejik olarak karşılıklı güveni güçlendirmeye, iş birliği alanlarını genişletmeye, uzun vadeli-istikrarlı-sağlıklı seyreden ikili ilişkileri, geliştirmeye söz vermektedir. Çin'in kalkınma ve reform açısından barışçıl ve istikrarlı bir dış çevreye gereksinimi bulunmaktadır. Dolayısıyla, bunun için Çin-ABD-Rusya arası üçlü ilişkilerde kararlı ve istikrarlı bir seyir yakalamak için tüm çabaları gösterecektir. Kısa süre önce, Putin, yazdığı bir makalede, Çin'in kalkınmasının Rusya açısından bir tehdit olmaktan ziyade bir fırsat olduğunu kaydetmişti. Amerikan Başkanı Barack Obama ve Dışişleri Bakanı Hillary Clinton ise, söz konusu görüşü halk önünde birçok vesile ile dillendirmişlerdi. Çin'in ABD ile stratejik iş birliğini geliştirme yolunda takındığı proaktif tutum, üçlü ilişkilerin sağlıklı gelişimini kolaylaştırmak adına temel bir katalizör rol üstlenecektir.

21.yüzyıl, herkes için bir iş birliği alanı oluşturmakta ve avantaj sağlamaktadır. Öngörülü kişi, zamanın seyrine göre gerekli değişimleri yapar; zeki insan ise farklı koşullara göre kendisini ayarlar. Bugün Çin-ABD-Rusya ilişkileri yeni bir başlangıça giden yolu hazırlıyor. Haydi, bu fırsatı kullanalım ve hep birlikte bu üç ülke açısından karşılıklı yarar sağlayan ve iş birliğine dayanan ilişkileri güçlendirmek adına harekete geçelim. Dünyadaki barış, istikrar ve güvenliğe çok daha fazla katkıda bulunalım.

* General Xiong Guangkai, Çin Halk Kurtuluş Ordusu'nun genelkurmay eski başkan vekili olup, aynı zamanda Çin Uluslararası Stratejik Araştırmalar Enstitüsü Yönetim Kurulu eski Başkanı'dır. Halihazırda, Qinghua Üniversitesi ve Pekin Üniversitesi profesörlük görevindedir. Rus Global Affairs

ğin bazı birimlerde erken emeklilik uygulanıyor, bazı birimlerde ise emekliler yeniden işe çağrılıyor. Yaşlılık sigorta fonundaki açık, nüfusun yaşlanması, doğum oranının düşüşü ve ortalama ömrün uzatılması gibi faktörler, emeklilik yaşının yükseltilmesine neden olacak.” Emeklilik yaşının yükseltilmesi dünya genelinde kaçınılmaz bir durum. Yaşlılık sigortası sisteminin kurulup çalıştığı dünyanın 170'ten fazla ülkesinde günden güne ciddiyeşen ödeme krizleri ortaya çıktı. Birçok ülke emeklilik yaşını 65 veya 67 yaşına

na erteledi. Sağlık hizmetlerinin niteliğinin yükseltilmesiyle birlikte, çalışabilme süresi de uzuyor, dolayısıyla emeklilik yaşının yükseltilmesi engellenemez.

Dünya Sosyal Güvenlik Sistemi ve Teori Araştırma Merkezi Başkanı Zheng Bingwen'e göre, Çin'de emeklilik yaşı bir yıl yükseltirirse, yaşlılık sigorta fonunda 4 milyar yuanlık artış olacak, harcamalar da 16 milyar yuan azalarak toplamda 20 milyar yuanlık açık kapatılmış olacak.Bu nedenle emeklilik yaşının yükseltilmesi, yaşlılık sigortasında gelir-gider dengesinin

sağlanması için “etkili bir ilaç” olarak kabul ediliyor. Bazı uzmanlara göre de, emeklilik yaşının yükseltilmesi, insan kaynaklarının daha iyi değerlendirilmesi, özellikle üst düzey özel yeteneklerden daha fazla faydalanılmasına da yararlı olacak. Emeklilik yaşının yükseltilmesinin getireceği birçok faydaya rağmen karşı sesler de çıkıyor. Emeklilik yaşının yükseltilmesinin istihdamda gerginliği artırdığını ileri sürülenler yanı sıra emeklilik yaşının yükseltilmesinin isteğe bağlı olmasını önerenler de var. (Çin Devlet Radyosu)

DEĞİŞEN GÜÇ DENGELERİ

Çin'in baş döndürücü yükselişi, Rusya'nın yeniden güçlenişi, Hindistan, Brezilya, Türkiye gibi bölgesel güçlerin artan nüfuzu... Dünya düzeni yeniden değişiyor. Bilim insanları ise gelecekteki jeopolitik düzenin nasıl olacağını tartışıyor. Alman Ekonomi Bilimci Helmut Reisen, “Korkarım ki yeniden iki kutuplu bir dünyaya doğru yol alıyoruz.” diyor ve geleceğin kutuplarını ABD ile Çin olarak görüyor. Reisen bu görüşüyle dünyanın çok kutupluluk dönemine girdiğini düşünen çok sayıdaki bilim insanından ayrılıyor. Genel geçerli görüşe göre, bu çok kutuplu dünyanın aktörleri ABD ve AB'nin yanı sıra “yeni şekillendirici güçler” olarak nitelendirilen BRICS ülkeleri yani Brezilya, Rusya, Hindistan, Çin ve Güney Afrika. Bu ülkelerin yanında bölgesel güçler olarak ağırlığını artıran Türkiye, Endonezya ve Meksika da bulunuyor. Bu ülkelerin ortak özelliği ekonomilerindeki büyük dinamizm ve uluslararası politika da artan nüfuzları. Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı OECD'nin Kalkınma Merkezi Araştırma Direktörü Helmut Reisen şunları söylüyor: “Yeni şekillendirici güçler, kalkınmanın eşigindeki büyük ülkeler... Bunlar ekonomideki başarıları ama aynı zamanda Amerikalıların siyasi ve ekonomik taleplerinden bağımsız tutumlarıyla dünya düzenini değiştiren güçler.”

Reisen, bu yeni güçleri birleştiren en önemli faktörün ABD ve Batı'ya karşı oluşturdukları cephe konumu olduğunu belirtiyor ve bunun dışındaki konularda çıkarların birbirinden çok farklı olduğunu kaydediyor. “Almanya ve Yeni Şekillendirici Güçler” adlı araştırmasını kısa süre önce yayımlayan ekonomi bilimcisi Robert Kappel de yeni güçlerin homojen bir grup olarak algılanamayacağını ancak BRICS ülkelerinin farklı çıkarlarına karşılık benzer bir siyasi tarzı paylaştığını kaydediyor. Kappel'e göre bu ülkeler politikalarını pragmatizm temeline oturtuyor, muhatap ülkelerin idaresine karışmadan son derece çeşitli siyasi sistemlerle iş birliği yapıyorlar. Reisen da Çin'in Afrika politikalarının bu pragmatik yaklaşıma güzel bir örnek oluşturduğu görüşünde: “Çin, Afrika'nın ve aynı zamanda kalkınmanın eşigindeki diğer ülkelerin gelişimine çok olumlu etkide bulundu. Bürokratik yükü ağır, büyük konferanslar yerine saha çalışmalarına ağırlık verdi, örneğin altyapı projeleriyle doğrudan yerinde etki gösterdi.” Alman hükümeti de dünyada etkisini giderek artıran bu yeni güçlerin farkında. Alman dış politikasını yeni koşullara adapte etmeyi hedefleyen strateji, şubat ayında kamuoyuna ilan edilmişti. Çok kutuplu düzeni dış politik güdümenin temeline oturtan Alman hükümeti, bu ülkelerle iş birliğini güçlendirme yoluna gidiyor. Ancak Helmut Reisen'a göre bu temel, sağlam çıkmayabilir. Çin'in ezici gücü karşısında dünyanın daha ziyade iki kutuplu bir düzene doğru yol aldığına işaret eden Reisen, ABD'nin de çok kutuplu bir dünyada güç kaybetmektense iki kutuplu düzeni tercih edeceğini ve bu yolda elinden geleni yaptığını belirtiyor. Reisen, Avrupa ve diğer şekillendirici güçlerin dünya politikalarındaki rolünün ise son derece sınırlı olacağı görüşünde. Michael Ebbighausen, DW Asya Servisi - 9 Ağustos 2012

ABD'DE DENİZ HUKUKU ÇATLAĞI

Özel sektör, Amerikan Kongresi'nin uluslararası deniz hukuku sözleşmesini onaylamamasına tepkili. En az 34 Cumhuriyetçi Partili Senatör, sözleşmenin onaylanmasını engelliyor. Denizlerde savunma; ulaşım; doğal kaynakların çıkarılması... Bütün bu konular 1982 tarihli Deniz Hukuku Sözleşmesi tarafından düzenleniyor. Gelişmiş ülkeler arasında sözleşmeyi onaylamayan tek ülke Amerika... Amerika'nın bu konuda söz sahibi olması için, Amerikan Senatosu'nun bu uluslararası anlaşmayı onaylaması gerekiyor. Ancak muhalefetteki Cumhuriyetçiler'in ıtirazları anlaşmanın onaylanmasını engelliyor. James Inhofe “Bu anlaşma, bu yıl onaylanacak bir şey değil. En az 35 - belki daha çok senatör gündeme geldiği takdirde “hayır” oyu verecek.” diyor. Senatör James Inhofe, anlaşmanın Amerika'nın egemenliğini ihlal edeceğini savunuyor. Obama yönetimi anlaşmanın böyle bir düzenlemesi olmadığını savunuyor. Amerika'da özel sektör, denizdeki çıkarlarının korunması ve yeni fırsatlar bulunması için anlaşmanın onaylanmasını destekliyor. Amerikan ticari denizcilik sektörünü temsil eden Joe Cox, Cumhuriyetçiler'in ıtirazlarını üzüntüyle karşılıyor. Joe Cox: “Çok sıkıntı verici bir şey, anlaşmanın onaylanmasıyla Amerika'nın egemenlik alanı genişlemiş olacak.” Eski Savunma Bakanı Donald Rumsfeld “Bence, Amerika'nın, üretken ülkelerin daha az üreten ülkelere ödeme yapmasını öngören ve bunu insanlığın ortak mirası gibi demagogik ifadelerle dayandıran bir anlaşmayı desteklemesi gerekmiyor.” diyor. Amerika Savunma Bakanı Leon Panetta ise anlaşmayı destekliyor. “Dünyanın en önemli deniz gücü, dünyanın en uzun kıyısına sahip ülkelerden biriyiz. Bu anlaşmanın onaylanmasıyla diğer ülkelere göre kazanımlarımız çok daha büyük olur.” Senatör Inhofe “Bu anlaşma, BM'nin Amerika'yı tarihinde ilk kez olarak ver-giye tabi tutabileceği anlamına geliyor.” diyor.

DEJAVU

1	İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ	7061
2	.....	3442
3	.....	3254
	.	
	.	
	.	
60	.....	87

Bir kez daha

'TÜRKİYE'NİN EN ÇOK TERCİH EDİLEN ve ÖĞRENCİ YERLEŞEN VAKIF ÜNİVERSİTESİ'

olmanın gururunu bizlere yaşatan, yeni öğrencilerimizi yürekten kutluyor,
başarılarının devamını diliyoruz.